

Županija

44.

**REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
Županijska skupština**

*Klasa: 021-04/13-01/1
Ur. broj: 2710/1-01-01/5-14-60
Rijeka, 27. veljače 2014.*

Na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (»Narodne novine« broj 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12 i 80/13), članka 11. stavka 2. Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru (»Narodne novine«, broj 117/12), članka 52. točke 23. Statuta Primorsko-goranske županije (»Službene novine« broj 23/09, 9/13 i 25/13 - pročišćeni tekst) i članka 84. Poslovnika Županijske skupštine Primorsko-goranske županije (»Službene novine« broj 26/09, 16/13 i 25/13-pročišćeni tekst), Županijska skupština Primorsko-goranske županije na 7. sjednici od 27. veljače 2014. godine, donijela je

ZAKLJUČAK
**Prihvaća se Izvješće o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije
za razdoblje od 2005. do 2012. godine.**

Predsjednik
Erik Fabijanić

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE (za razdoblje od 2005. do 2012. godine)

UVOD

U skladu s propisima koji reguliraju područje prostornoga uređenja i gradnje, radi praćenja provedbe dokumenata prostornog uređenja na razini županija propisana je obveza izrade četverogodišnjih izvješća o stanju u prostoru.

Županijska skupština Primorsko-goranske županije na sjednici od 27. listopada 2005. g. donijela je Izvješće o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije za razdoblje od 2000. do 2004. godine. Za sljedeće četverogodišnje razdoblje pripremljeno je Izvješće o stanju u prostoru, ali nije upućeno u proceduru donošenja zbog značajnih promjena zakonske regulative te ustroja i nadležnosti upravnih tijela i institucija.

U srpnju 2007. g. donesen je, a od 1. listopada 2007. u primjeni je Zakon o prostornom uređenju i gradnji kojim je bitno izmijenjen sustav prostornog uređenja. Temeljem tog Zakona osnovana je Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, kao i Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije koji je preuzeo poslove izdavanja akata prostornog uređenja i gradnje iz nadležnosti Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji. Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje i Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša započeli su s radom 1. siječnja 2008. Tijekom 2008. i sljedeće dvije godine obavljale su se intenzivne aktivnosti na stvaranju uvjeta za rad Upravnoga odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša, posebice na kadrovskoj ekipiranosti i informatičkoj opremljenosti, te su se rješavali veliki zaostaci u rješavanju dozvola za gradnju.

Temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine bilo je najavljivano donošenje novih podzakonskih propisa, između ostalih i onoga koji bi trebao regulirati pitanje izrade i sadržaja izvješća o stanju u prostoru, a koji je donijet tek 29. rujna 2010. i u skladu s kojime je započela izrada novog Izvješća. Tijekom izrade Izvješća Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja ocijenilo je postojeći Pravilnik neodgovarajućim i pokrenulo izradu novog Pravilnika.

U izradi tog novog Pravilnika o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru uz predstavnike Ministarstva sudjelovali su i predstavnici osam županijskih zavoda za prostorno uređenje, među kojima je bio i predstavnik Zavoda za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije. Novi je Pravilnik donesen tek potkraj prošle godine - 24. listopada 2012., na kraju već drugoga četverogodišnjeg razdoblja, te je u skladu s njim dovršena izrada ovog Izvješća koje obuhvaća dva četverogodišnja razdoblja i odnosi se na razdoblje 2005.-2012.

Izvješće o stanju u prostoru za razdoblje 2005.-2012. nije do sada dostavljeno na usvajanje Županijskoj skupštini zbog intenzivnih i brojnih aktivnosti vezano za izradu i donošenje novoga prostornog plana naše Županije, koji je donesen 12. rujna 2013. Osim toga, ove su godine održani izbori i formirana su tijela nove županijske vlasti pa smatramo opravdanim da upravo na početku novog mandatnog razdoblja predstavničko tijelo Županije donese osim županijskoga prostornog plana i Izvješće o stanju u prostoru za proteklo razdoblje čime su stvorene sve pretpostavke za kvalitetno planiranje, provedbu i praćenje stanja u prostoru u sljedećem razdoblju.

1 POLAZIŠTA

1.1 OSNOVA I CILJEVI IZRADE IZVJEŠĆA

Izvješće o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije (u daljnjem tekstu: Izvješće) je dokument kojim se predstavničko tijelo Primorsko-goranske županije, stručna i šira javnost izvješćuje o stanju u prostoru u Županiji za razdoblje od 2005. do 2012. godine.

Uočavanje i evidentiranje promjena stanja u prostoru u promatranom periodu kao i promjena vezanih uz stanje izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja, te prijedlozi aktivnosti za unapređenje stanja u prostoru i ocjene potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Županije i drugih dokumenata od važnosti za Županiju osnovni su razlozi izrade Izvješća.

Prema odredbama Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), kao i prethodnog Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), Izvješće usvaja predstavničko tijelo Primorsko-goranske županije. Nakon usvajanja Izvješće se objavljuje u Službenim novinama Primorsko-goranske županije i dostavlja Ministarstvu graditeljstva i prostornog uređenja.

Izvješće je izrađeno na temelju prikupljenih i obrađenih podataka o prostoru, sukladno preporučenoj metodologiji izrade Izvješća (Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru NN 117/12). Za potrebe izrade Izvješća provedene su analize stanja u prostoru i zaštite prostora, utvrđeni su trendovi razvoja u prostoru, te je analizirana izrada i provedba dokumenata prostornog uređenja. U početnoj fazi izrade Izvješća, izrađena je detaljna analiza stanja u prostoru koja se planira objaviti u obliku presjeka desetogodišnjega prostornog razvoja Primorsko-goranske županije.

1.1.1 Metodologija izrade Izvješća

Metodologija izrade Izvješća zasniva se na analizi:

- zakonske regulative,
- demografskih i gospodarskih kretanja,
- institucionalnog kapaciteta regionalne i lokalne samouprave u segmentu prostornog uređenja,
- osnovnih prostornih struktura i korištenja zemljišta,
- sustava i opremljenosti naselja,
- infrastrukturnih sustava,
- zaštite prostora i kulturne baštine,
- izrade prostorno planskih dokumenata i akata.

Na temelju izrađenih analiza prepoznati su problemi, konflikti i trendovi u prostoru Županije.

Za potrebe analize stanja i trendova u prostoru, Županija je, ovisno o tematici koja je analizirana, promatrana po težištima razvoja, prirodnim cjelinama ili administrativnim granicama (područja i mikroregije) te po infrastrukturnim sustavima.

U poglavljima 2.1. Gospodarske djelatnosti, 2.2. Prostorna struktura korištenja i namjene površina i 2.3. Sustav naselja prostor je promatran prema područjima, odnosno težištima razvoja koja su bila definirana u Prostornom planu Primorsko-goranske županije (SN 14/00, 12/05, 50/06, 8/09 i 3/11), a to su Gorski kotar, Priobalje i Otoci kao težišta razvoja. U navedenim poglavljima je prostor Općine Omišalj zbog svojih funkcionalnih i gospodarskih obilježja promatran u sklopu Priobalja, dok je u poglavlju 1.3.3. Stanovništvo i 3. Analiza izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja Općina Omišalj obrađena u sklopu područja Otoci.

U poglavlju 2.2. Prostorna struktura korištenja i namjene površina pri promatranju prirodnih površina podjela između područja Gorskog kotara i Priobalja ne slijedi točnu granicu administrativnih jedinica. Ovakva podjela provedena je radi realnijeg sagledavanja prostora. Primjerice, administrativna područja pojedinih općina (npr.: Jelenje, Bakar) sežu duboko u kopno, te njihovi dijelovi po svojim prirodnim i funkcionalnim obilježjima više pripadaju goranskom nego priobalnom području. Kada bi se u analizu prirodnih područja Priobalja uzimale u obzir i velike površine šumskog zaleđa jedinica lokalnih samouprava, rezultati ne bi pokazali stvarnu sliku stanja u prostoru.

Građevinska područja su radi lakše obrade i usporedbe podataka promatrana prema granicama administrativnih područja jedinica lokalnih samouprava, ali pritom treba napomenuti da raspored građevinskih područja slijedi predviđenu podjelu po prirodnim prostornim cjelinama. Naime, u priobalnim općinama su gotovo sva građevinska područja stvarno i smještena u uskom priobalnom području.

U poglavlju 2.4. Opremljenost prostora infrastrukturom sustav je valjalo sagledati u cijelosti, a pojedinačne teme (primjerice vodoopskrba) su se zbog svoje prirode, a i načina vođenja podataka, morale promatrati prema sustavima koji su već uspostavljeni, odnosno prema područjima djelovanja pojedinih isporučitelja.

U Izvješću se koriste odgovarajući statistički podatci preuzeti iz Popisa stanovništva, te podaci prikupljeni od strane ustanova, komunalnih i trgovačkih društava, te županijskih upravnih odjela, ureda državne uprave, jedinica lokalne samouprave, te ostalih javnopravnih tijela s javnim ovlastima.

Izvješće se izrađuje temeljem podataka do kraja 2012. godine, osim u dijelovima za koja nije bilo odgovarajućih podataka, gdje je utvrđena zadnja godina prikupljanja podataka. U Izvješću su naznačeni neki značajni događaji koji su se dogodili tijekom 2013. godine, iako ova godina nije predmet ovog Izvješća.

1.1.2 Ciljevi izrade Izvješća

Osnovni je cilj izrade Izvješća uočavanje i praćenje promjena stanja u prostoru i promjena vezanih uz stanje izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja te prepoznavanje nužnih aktivnosti s ciljem unapređenja stanja u prostoru.

Specifični ciljevi izrade Izvješća su:

- sabrati i ocijeniti izradu prostornih planova u Županiji u vremenu od 2005. do 2012. godine,
- prepoznati procese i pojave u prostoru, te ocijeniti ulogu prostornog planiranja u navedenim procesima i pojavama,
- ocijeniti načela razvoja određena Prostornim planom Primorsko-goranske županije,
- ocijeniti ulogu općina i gradova u formiranju cjelovitog sustava prostornog uređenja u Županiji,
- primijeniti politiku sustavnog uređenja prostora i promicati smjernice županijskog prostornog razvoja u skladu s državnim i europskim smjernicama prostornog razvoja,
- utvrditi prostorne odnose u regiji,
- potvrditi potrebu izmjene ili izrade novog Prostornog plana Primorsko-goranske županije ¹.

¹ Novi Prostorni plan Primorsko-goranske županije usvojen je na sjednici Županijske skupštine 12. rujna 2013. godine

1.2 ZAKONODAVNO INSTITUCIONALNI OKVIR

1.2.1 Izvješće o stanju u prostoru

Izvješća o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru dokumenti su čija je izrada bila propisana do 2007. godine Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, 100/04). Donošenjem novog Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12) ukinuta je obveza izrade Programa mjera i ostaje samo obveza izrade Izvješća o stanju prostoru, kao četverogodišnjeg dokumenta praćenja stanja u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

1. studenoga 2012. g. stupio je na snagu Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru (NN 117/12). Pravilnikom je propisana obveza donošenja Izvješća na razini Republike Hrvatske najkasnije u roku od godine dana od dana stupanja na snagu Pravilnika.

Rok dovršetka izrade Izvješća za regionalnu i lokalnu samoupravu je godina dana od dana stupanja na snagu Pravilnika, ukoliko je proteklo četverogodišnje razdoblje od usvajanja prethodnog Izvješća. Ukoliko na dan stupanja na snagu Pravilnika nije proteklo četverogodišnje razdoblje od usvajanja prethodnog Izvješća rok dovršetka izrade Izvješća je najkasnije godina dana od isteka tog četverogodišnjeg razdoblja.

1.2.2 Zakoni koji uređuju prostorno planiranje

Temeljni zakon koji uređuje tematiku korištenja prostora je Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12). No, s obzirom na to da korištenje prostora obuhvaća širok spektar različitih djelatnosti, korištenje prostora je uređeno i zakonima koji uređuju ostale djelatnosti i tematike zasebno. Na taj način, na prostorno planiranje i stanje u prostoru imaju utjecaja brojni propisi i podzakonski akti koji uređuju različite tematike, npr.: zaštitu okoliša, zaštitu prirode, razvrstavanje cesta, luka, korištenje poljoprivrednog zemljišta, šuma, itd.

Slijedom prethodno navedenog, u ovom poglavlju su ukratko opisani zakoni koji imaju utjecaja na prostorno planiranje i stanje u prostoru u Županiji.

Prva značajnija izmjena zakonske regulative, koja je značajno utjecala na stanje u prostoru dogodila se 2004. g., kada je izmjenom tadašnjega važećeg Zakona (NN 100/04) utvrđeno zaštićeno obalno područje i donesena Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenoga obalnog područja mora (NN 128/04). Ovom su Uredbom definirani uvjeti i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora radi njegove zaštite, svrhovitog, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja. Ova Uredba se primjenjivala u postupku izrade, donošenja i provedbe prostornih planova. Radi usklađenja s Uredbom, obavljene su izmjene prostornih planova koji su zahvaćali područje zaštićenoga obalnog područja (u daljnjem tekstu ZOP), među ostalim i Prostornog plana Županije.

Uredbom su definirani stroži uvjeti u planiranju građevinskih područja u ZOP-u te je onemogućeno ili su postroženi uvjeti za planiranje pojedinih vrsta namjena koje bi mogle imati negativan utjecaj (npr.: zabranjeno je planiranje građevina za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina, iskorištavanje snage vjetra za električnu energiju). Također je definirano da se Prostornim planom Županije mora odrediti položaj, veličina, te vrsta i kapacitet izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene.

U srpnju 2007. donesen je »novi« Zakon o prostornom uređenju i gradnji koji je u svoje odredbe imao ugrađene odredbe koje reguliraju ZOP, a Uredba je stavljena izvan snage. Ovaj je Zakon nakon toga imao više izmjena i dopuna, a trenutno je u tijeku izrada novog zakona koji bi prema najavi trebao donijeti značajne izmjene u sustavu prostornog planiranja.

U svrhu poticanja ulaganja u području gradnje 2009. g. je donesen Zakon o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja (NN 69/09, 128/10, 136/12 i 76/13) s ciljem omogućavanja početka gradnje gospodarski značajnih građevina u kraćem roku. Ovaj Zakon uređuje gradnju, izdavanje akata za građenje, uporabu i uklanjanje građevina za koje se prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji izdaje lokacijska dozvola i potvrda glavnog projekta, te provođenje upravnog i inspekcijskog nadzora.

Hrvatski sabor je 2012. g. donio Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (NN 08/12). Ovaj je Protokol prvi međunarodnopravni instrument kojim se uvodi obveza integralnog upravljanja obalnim područjem uzimajući u obzir prostorno planiranje, zaštitu okoliša i prirode, zaštitu kulturne baštine, održivu poljoprivredu, ribarstvo, turizam te ostale gospodarske djelatnosti u obalnom području.

Jedna od značajnijih novosti u zakonskoj regulativi koja uređuje ovo područje je i Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama donesen 2011. g. (NN 90/11), često nazivan »Zakon o legalizaciji«. Ovaj je Zakon uređivao uvjete, postupak i pravne posljedice uključivanja u pravni sustav nezakonito izgrađenih zgrada. Sredinom 2012. g. radi omogućavanja što djelotvornije provedbe legalizacije i nezakonito izgrađenih zgrada, donesen je novi Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12), koji je podijelio objekte u četiri kategorije prema veličini i sukladno tome definirao potrebnu dokumentaciju za ozakonjenje.

U ovom Izvješću neće biti moguće analizirati kakve je posljedice na prostor i prostorne planove imao ovaj Zakon, s obzirom na kratko vrijeme njegove provedbe u odnosu na razdoblje koje promatra ovo Izvješće.

Temeljni zakon koji se bavi zaštitom okoliša je Zakon o zaštiti okoliša donesen 2007.g. (NN 110/07) kojim su propisani instrumenti zaštite okoliša. Donošenjem Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08) i Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 064/2008) propisano je utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za zahvate u prostoru. Provođenjem ovakvog sustava teži se da se već u ranim fazama planiranja pokažu prepreke koje bi se mogle pojaviti provedbom planiranih zahvata te da se sagleda najkvalitetnije rješenje u skladu sa zahtjevima određenog prostora.

2005. g. donesen je Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05 i 139/08 i 57/11) kojim je uređen sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njezinih vrijednosti. Zakonom su utvrđene prirodne vrijednosti: zaštićena područja, zaštićene svojte i zaštićeni minerali, sigovine i fosili koji su razvrstani u razrede međunarodnog, državnog i lokalnog značenja. Zaštita prirode provodi se unošenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja i planove gospodarenja i upravljanja prirodnim dobrima u djelatnostima od utjecaja na prirodu. Republika Hrvatska je također potpisnica svih značajnijih sporazuma međunarodnog javnog prava koji uređuju zaštitu prirode (Konvencija o biološkoj raznolikosti, Ramsarska konvencija, Cites konvencija, Bernska konvencija, Bonselka konvencija i drugi).

Do značajnih je promjena u sustavu zaštite prirode došlo stupanjem na snagu Uredbe o proglašenju ekološke mreže 2007. godine (NN 109/07). Ovom se Uredbom za čitavo područje Republike Hrvatske definira Nacionalna ekološka mreža (NEM), odnosno sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja koja svojom uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti. Nacionalna ekološka mreža Republike Hrvatske predstavlja pripremu za Europsku ekološku mrežu NATURA 2000 kojoj je svaka zemlja članica Europske Unije obvezna pridružiti. Nacionalna ekološka mreža uvodi obvezu provedbe postupka ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu kako je propisano Zakonom o zaštiti prirode.

Planiranje izgradnje i održavanja javnih cesta u Županiji odvijalo se do 2011. godine prema Zakonu o javnim cestama, a provodilo se dugoročno kroz Strategiju razvitka javnih cesta, srednjoročno, kroz četverogodišnje programe građenja i održavanja javnih cesta te godišnje, kroz planove građenja i održavanja. U razdoblju od prethodnog Izvješća Vlada RH donijela dva Programa građenja i održavanja javnih cesta, za razdoblja od 2005. do 2008. te od 2009. do 2012. godine.

Hrvatski sabor donio je u srpnju 2011. Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13) kojim je Zakon o javnim cestama stavljen izvan snage. Ovim su Zakonom utvrđeni osnovni organizacijski okviri, financiranje i nositelji gospodarenja cestama u Hrvatskoj. Stupanjem na snagu ovog zakona problematika nerazvrstanih cesta na cjelovit je način uređena jednim propisom. Odlukom o razvrstaju cesta (NN 44/12), dolazi do promjena u mjerodavnosti na području velikih gradova, odnosno na području Grada Rijeke.

U razdoblju od prethodnog Izvješća, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture donijelo je Naredbu o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Primorsko-goranske županije (NN 32/11, 117/12). Ovom su Naredbom u luke otvorene za javni promet uvrštene dvije dodatne luke županijskog značenja, luka Surbova-Baška (planirana) i luka Opatija. Došlo je i do promjene u broju razvrstanih luka otvorenih za javni promet lokalnog značenja, te je broj luka povećan za više od 53,8%.

Temeljem Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/04, 100/04 i 141/06) donesen je Pravilnik o kriterijima za određivanje namjene pojedinog dijela luke otvorene za javni promet županijskog i lokalnog značenja koji se u međuvremenu više puta mijenjao (NN 94/07, 79/08 i 114/12).

Sukladno Izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu iz 2007. godine (NN 46/07), Vlada Republike Hrvatske osnovala je Agenciju za civilno zrakoplovstvo koja je započela s radom 2009. godine. Iste je godine donesen i novi Zakon o zračnom prometu (NN 69/09 i 84/11) kojim se uređuju sve aktivnosti u civilnom zrakoplovstvu, a koje se izvode na teritoriju i u zračnom prostoru Republike Hrvatske.

Zakon o elektroničkim komunikacijama donesen je 2008. godine (NN 73/08, 90/11), i njime se uređuje područje elektroničkih komunikacija. Zakon donosi promjene u pogledu elektroničke komunikacijske infrastrukture koja u cijelosti postaje od interesa za Republiku Hrvatsku, a za obavljanje regulatornih i ostalih poslova u okviru djelokruga i mjerodavnosti propisanih Zakonom osnovana je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM).

Strategiju upravljanja vodama (NN 91/08) Hrvatski je sabor usvojio 2008. g. Strategijom se određuju polazišta i ciljevi integralnog gospodarenja i zaštite voda na području Republike Hrvatske. »Novi« Zakon o vodama donesen 2009. g. (NN 153/09, 130/11) uređuje pravni status voda, vodnog dobra, vodnih građevina, način upravljanja i zaštite voda. Zakonom se definiraju novi pojmovi, kao što su uslužna područja i aglomeracije. Temeljem ovog Zakona Vlada Republike Hrvatske donosi planove upravljanja vodnim područjem rijeke Dunav i jadranskim vodnim područjem. Ovi su planovi izrađeni i u tijeku je postupak njihovog donošenja. Hrvatske vode temeljem važećeg Zakona mogu donijeti i detaljnije planove upravljanja, koji za sada za područje Županije nisu izrađeni. Temeljem Zakona o vodama doneseni su pravilnici temeljem kojih je utvrđena obaveza usklađenja postojećih Odluka o vodozaštiti s odredbama Zakona iz čega je proizašla obaveza usklađenja svih Odluka o vodozaštiti.

Prema važećem Zakonu o vodama i Strategiji upravljanja vodama, županijski planovi formalno više ne čine obveznu plansku dokumentaciju, no njihovi stručni dijelovi sadržani u studijama zaštite voda trebaju postati dio Plana upravljanja vodnim područjem.

Republika Hrvatska je tijekom pregovora o pristupanju Europskoj Uniji zatražila prijelazna razdoblja za provedbu vodno-komunalnih direktiva (Direktiva o kakvoći voda namijenjenih za ljudsku potrošnju te Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda), kojim se potpuna primjena Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda produžuje do 31. prosinca 2023. Na području Županije Planom provedbe vodno-komunalnih direktiva (izmijenjen 2009./2010.) određene su prioritetne aglomeracije za izgradnju sustava prikupljanja otpadnih voda.

Vlada Republike Hrvatske je 2005. g. prihvatila Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj koji cjelovito obuhvaća problematiku navodnjavanja te utvrđuje prava, obveze i ovlasti sudionika u procesu navodnjavanja. Projektom je planirano da županije zainteresirane za razvoj navodnjavanja usporedno s Projektom izrađuju županijske planove navodnjavanja, kao temeljnu plansku podlogu za usmjeravanje i poduzimanje konkretnih aktivnosti na razvoju navodnjavanja pojedinih područja. Temeljem navedenog, Županija je 2006. godine usvojila Plan navodnjavanja Primorsko-goranske županije (SN 43/06), nominirala projekte Nacionalnom povjerenstvu i Hrvatskim vodama za sufinanciranje, te izradila veći broj projekata. U Planu su obrađene agroekološke karakteristike područja Županije u pogledu pedoloških, hidropedoloških, klimatskih, hidroloških, hidrogeoloških, poljoprivredno-proizvodnih i agrarno-ekonomskih uvjeta.

Građevine za osnovnu melioracijsku odvodnju su u vlasništvu Republike Hrvatske, a s njima upravljaju Hrvatske vode. Osim navedenih građevina za osnovnu melioracijsku odvodnju, vodne građevine za melioracije su u vlasništvu jedinica područne (regionalne) samouprave i njima upravljaju županije. Po Zakonu o vodama u tijeku je prijelazno razdoblje u upravljanju detaljnim melioracijskim sustavima odvodnje. Primopredaja Hrvatskih voda obaviti će se nakon što se sustavi obnove i dovedu u funkcionalno stanje te će županija imati sva prava i obveze u skladu sa Zakonom.

1.3 OSNOVNA OBILJEŽJA ŽUPANIJE

1.3.1 Prirodna i geografska obilježja

Primorsko-goranska županija je jedna od sedam primorskih županija u Republici Hrvatskoj. Na sjeveru graniči s Republikom Slovenijom, na zapadu s Istarskom županijom, na istoku s Karlovačkom, te na jugoistoku s Ličko-senjskom i Zadarskom županijom. Županiji pripada i dio obalnoga mora s državnom granicom udaljenom 22 km jugozapadno od otoka Suska. Zbog svojega položaja, Županija je prometno sjecište putova koji povezuju srednju i jugoistočnu Europu i dio zemalja zapadne Europe sa Sredozemnim morem.

Površina teritorija Županije iznosi 3.587 km², a površina akvatorija, tj. obalnog mora 4.344 km². Županija osim kopnenog dijela, obuhvaća i veći broj stalno naseljenih otoka: Krk, Cres, Rab i Lošinj te otoke Lošinskog arhipelaga: Unije, Ilovik, Susak i Srakane².

Po zadnjem službenom popisu stanovništva 2011. godine, na području Županije je stalno boravilo 296.195 stanovnika, što čini 6,9% ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj. Srednja gustoća naseljenosti Županije iznosi 83 stanovnika/km², što je više od prosječne gustoće naseljenosti Republike Hrvatske, koja iznosi 76 stanovnika/km².

Županiju obilježava izrazita razvedenost obale, posebne klimatske pogodnosti i položajna blizina prostoru srednje Europe. Ukupna dužina obale iznosi 1.065 km, od čega obale kopna 133 km, a obale otoka 932 km. Povoljan geoprometni položaj utjecao je na gospodarstvo, tako da značajan dio stanovništva radi u gospodarskim djelatnostima vezanim uz promet i more. Slijedom toga su se na području Županije razvila središta s razvijenom lučkom, pomorsko-prometnom, brodograđevnom i turističkom djelatnošću od značenja za cijelu Hrvatsku. Grad Rijeka s 128.624 stanovnika predstavlja poslovno, upravno-administrativno, gospodarsko i kulturno središte Županije.

Županija se sastoji od tri fizionomski izražene cjeline, među kojima je izrazita razlika u reljefu, klimi, naseljenosti i izgrađenosti.

Gorski kotar zauzima 35,5% površine Županije, a u njemu stalno boravi samo 23.011 stanovnika. Prema Köppenovoj klasifikaciji klima, područje Gorskog kotara najvećim dijelom ima umjereno toplu vlažnu klimu s toplim ljetom (Cfb), a samo mali dio vlažnu borealnu klimu (Df). Odlikuje se kakvoćom zraka, mnogim šumskim i vodnim resursima te bogatom bioraznolikošću. Područje je malo izgrađeno i vrlo rijetko nastanjeno.

Gorski kotar karakterizira visoki planinski reljef. Najistaknutiji gorski masivi su Risnjak i Velika Kapela. Nedaleko od Mrkoplja, na području Velike Kapele, nalazi se najviše stalno nastanjeno naselje u Republici Hrvatskoj, Begovo Razdolje (1060 m, 48 stanovnika). U Gorskome kotaru uglavnom prevladava reljef pokriivenog krša s mjestimično izraženim tipičnim krškim oblicima (ponikve, škrape, ponori, jame, ponornice).

² Izvor: GIS baza JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Karakteristika Gorskog kotara je velika količina oborina (više od 2000 mm godišnje). Najveći dio tzv. visokoga Gorskog kotara pokrivaju kontinentske šume bukve i jele, a niži, sjeveroistočni dio, širi pojas između Broda na Kupi i Ogulina većim dijelom je pokriven kontinentskom bukovom šumom. Najviši dijelovi Risnjaka i Velike Kapele obrasli su klekovinom bora krivulja, subalpskim bukovim šumama i šikarom, te šumama smreke. Gorski kotar je najvećim dijelom pokriven smeđim tlima na vapnencima i dolomitima, a mjestimice je razvijena i vapnenačko-dolomitna crnica te crvenica. Najveća ponornica na ovom području je Dobra, a glavni površinski vodotok Kupa. Najvećim dijelom toka, od Osilnice do Zdihova, rijeka Kupa je državna granica Hrvatske i Slovenije. Na području Gorskog kotara nalaze se i dva energetska važna akumulacijska jezera, Lokve i Bajer.

Otoci su druga velika cjelina Primorsko-goranske županije; zauzimaju 28,1% teritorija Županije i na njima stalno boravi 39.706 stanovnika. Većina sjevernojadranskih otoka, ima umjereno toplu vlažnu klimu s vrućim ljetom (Cfa), dok pojedini manji dijelovi Krka i Cresa spadaju u tip Cfb - umjerena topla vlažna klima s toplim ljetom. Jedino južni dio Lošinja spada u tip mediteranske klime s vrućim ljetom (Csb).

Dva niza velikih kvarnerskih otoka zatvaraju Riječki zaljev, koji je s pučine dostupan kroz tri prolaza: Velih vrata, između Cresa i Istre, Srednjih vrata, između Cresa i Krka, te uskog Vinodolskog kanala. Obale svih četiriju velikih otoka (Krk, Cres, Lošinj i Rab) obiluju zaljevima, zatonima i dragama pa im je obala relativno dugačka, s visokim koeficijentom razvedenosti. Zbog specifičnog reljefa otoka, koji mjestično dosižu visinu sredogorja, mikroklima je otoka značajno različita. To posebno dolazi do izražaja na otoku Rabu, gdje je »kalifrontska«, od bure zaštićena jugozapadna obala, svojim mediteranskim obilježjima klime i bujnom vegetacijom posve drugačija od ogoljelog, buri okrenutoga sjeveroistočnog dijela otoka. Najveći dio otoka Krka te sjeverni dio Cresa i Raba, obrasli su submediteranskom šumom i šikarom hrasta medunca, crnograba i bjelograba, dok su južna obala Krka i Raba te južni dio otoka Cresa i otok Lošinj pokriveni samoniklom mediteranskom zimzelenom makijom hrasta crnike. Otoci su, kao i priobalje, pretežno građeni od vapnenaca krede, dok se u udolinskim prostorima nerijetko nalaze flišne naslage. Jedna od hidromorfoloških posebnosti kvarnerskih otoka je slatkovodno Vransko jezero na otoku Cresu s razinom oko 13 m iznad mora. Vransko jezero je jedinstven hidrografski fenomen na Jadranu, površine 5,5 km² i 74 m dubine, na najdubljem dijelu jezera 60 m ispod morske razine. Vransko jezero sadrži više od 200 milijuna kubnih metara čiste pitke vode. Godišnja količina oborina na otocima Kvarnera je između 800 i 1.200 mm.

Priobalje s neposrednim zaleđem, zauzima oko 36,4% teritorija Županije. Za razliku od Gorskog kotara i Otoka na području Priobalja stalno boravi 233.478 stanovnika, a od toga broja u Gradu Rijeci stalno boravi 128.624 stanovnika. Priobalje se prostire od Plomina na zapadu do Šibinja Krmpotskog na istoku. To je uzak priobalni pojas, u zapadnom je dijelu omeđen masivom Učke, na sjeveru priobalnim grebenima Grobnišćine, a na istoku vinodolskom priobalnom uzvisinom. Priobalni pojas je demografsko i gospodarsko težište Županije.

Na dijelu Priobalja prevladavaju slabopropusne naslage paleogenskog fliša koje u vinodolskoj udolini omogućavaju tradicionalnu poljodjelsko-vinogradarsku djelatnost. Vinodolska flišna zona u svojem je sjeverozapadnom dijelu potonula i potopljena morem, tvoreći morfološki prepoznatljiv prostor Bakarskog zaljeva. S iznimkom flišnog pojasa Klana - Cernik - Vinodol, ostali dio Priobalja, uključujući i masiv Učke, građen je od karbonatnih stijena kredne starosti. Zbog relativno velike nagnutosti padina, tla su velikim dijelom erodirana ili vrlo tanka. Kamenjar je raširen, a znatne su vapnenačko-dolomitne površine pokrivene smeđim tlom. Samonikli vegetacijski pokrov obilježen je prevladavajućim submediteranskim šumama te šikarama hrasta medunca i crnog graba, odnosno, hrasta medunca i bijelog graba. Na većem dijelu Priobalja godišnje padne između 1.000-1.500 milimetara oborina, s iznimkom nešto vlažnijeg liburnijskog primorja, gdje srednja godišnja količina oborina iznosi 1.500 do 2.000 milimetara. Podzemnim tokovima iz planinskog zaleđa nastaju brojni izvori od opatijskog preko riječkog do vinodolskog primorja kojima se napajaju vodovodi obalnih gradova i naselja.

1.3.2 Upravno-teritorijalna podjela

Primorsko-goranska županija ustrojena je kao jedinica područne (regionalne) samouprave na čijem se području nalazi 36 jedinica lokalne samouprave, od toga 14 gradova i 22 općine. U promatranom izvještajnom razdoblju, 28. srpnja 2006. g. osnovana je jedna nova jedinica lokalne samouprave, Općina Lopar, a nastala je izdvajanjem iz sustava Grada Raba (vidjeti kartogram 1).

Osim zakonskih propisa koji uređuju djelokrug i ustroj državne uprave i samouprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) donio je značajne promjene u djelovanju Županije. Zakonom je izdavanje akata provedbe dokumenta prostornog uređenja izuzeto iz nadležnosti ureda državne uprave u županiji i preneseno u nadležnost upravnih tijela županije i velikih gradova. Županija je temeljem Zakona donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o ustrojstvu i djelokrugu upravnih odjela i službi u Primorsko-goranskoj županiji (SN 35/07) kojom je osnovala novo upravno tijelo Županije, Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije, koje je preuzelo dio službenika i poslova Službe za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji.

U Upravnom odjelu za graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije ustrojene su unutarnje ustrojstvene jedinice koje obavljaju upravne i stručne međusobno povezane poslove koji se odnose na izdavanje akata vezanih uz izradu i provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenja i to:

- Odsjek za prostorno uređenje i graditeljstvo za područje gradova Bakar, Kastav, Kraljevica te općine Jelenje, Klana, Kostrena, Viškovo i Čavle.
- Ispostava u Crikvenici za područje gradova Crikvenice i Novog Vinodolskog te Općine Vinodolske.
- Ispostava u Delnicama za područje gradova Delnice, Čabra i Vrbovskog, te općina Lokve, Fužine, Skrad, Mrkopalj, Brod Moravice i Ravna Gora.
- Ispostava za područje grada Krka, te općina Punat, Baška, Dobrinj, Malinska-Dubašnica, Omišalj i Vrbnik.
- Ispostava u Malom Lošinj za područje gradova Mali Lošinj i Cres.
- Ispostava u Opatiji za područje Grada Opatije, te općina Lovran, Mošćenička Draga i Matulji.
- Ispostava u Rabu za područje Grada Raba i Općine Lopar, te
- Odsjek za zaštitu okoliša i drugostupanjski upravni postupak koji obavlja stručne i upravne međusobno povezane poslove koji se odnose na zaštitu i praćenje stanja okoliša, izradu dokumenata zaštite okoliša, mjere za unapređenje stanja u okolišu, valorizaciju i zaštitu kulturne i prirodne baštine, revitalizaciju kulturno-povijesnog naslijeđa, te drugostupanjski upravni postupak iz područja komunalnog gospodarstva i spomeničke rente.

Zakon je također propisao i obvezu županija da za djelatnost prostornog uređenja na svom području osnuju zavode za prostorno uređenje županije kao javne ustanove. Sukladno tome, Primorsko-goranska županija je donijela Odluku o osnivanju Javne ustanove Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije (SN 43/07). Javna ustanova je preuzela službenike, poslove, opremu i arhivu upravnog tijela Županijskog zavoda za održivi razvoj i prostorno planiranje.

Državna uprava

Prema Zakonu o sustavu državne uprave (NN 150/11), upravne i stručne poslove državne uprave na području jedinice područne (regionalne) samouprave obavlja ured državne uprave u županiji.

Ured državne uprave neposredno provodi zakone i druge propise u osigurava njihovu provedbu, rješava u upravnim stvarima u prvom stupnju (ako to posebnim zakonom nije stavljeno u nadležnost središnjim tijelima državne uprave ili pravnim osobama koje imaju javne ovlasti te povjereno tijelima jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave). Provodi upravni, odnosno inspekcijski nadzor i prati stanje u svom djelokrugu te središnjim tijelima državne uprave predlaže mjere za unapređenje stanja u pojedinim upravnim područjima.

Za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz djelokruga i nadležnosti Ureda državne uprave, u Primorsko-goranskoj županiji ustrojeno je pet unutarnjih ustrojstvenih jedinica:

- Služba za gospodarstvo,
- Služba za društvene djelatnosti,
- Služba za opću upravu,
- Služba za imovinsko-pravne poslove, i
- Služba za zajedničke poslove.

Zakonom je predviđeno da se za obavljanje određenih poslova iz nadležnosti ureda državne uprave u županiji, mogu odlukom Vlade Republike Hrvatske, na prijedlog predstojnika ureda državne uprave, osnovati ispostave ureda u gradovima i općinama izvan sjedišta ureda. Tako je u Županiji osnovano osam ispostava ureda državne uprave: u Crikvenici, Čabru, Delnicama, Krku, Malom Lošinj, Opatiji, Rabu i Vrbovskom.

Državna geodetska uprava

Sukladno Zakonu o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN 16/07 i 124/10), Državna geodetska uprava (DGU) je državna upravna organizacija koja obavlja upravne i stručne poslove iz područja geodezije, kartografije, katastra nekretnina, te vodi brigu o uspostavi nacionalne infrastrukture prostornih podataka, državnoj službenoj kartografiji, geodetskoj dokumentaciji, podacima o katastru nekretnina, prostornim jedinicama i vodovima, te temeljem svojih poslova neposredno utječe na stanje u prostoru u županiji.

Područni ured za katastar (PUK) Rijeka, sukladno Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Državne geodetske uprave (NN 39/12), obavlja poslove iz nadležnosti DGU-e za područje Županije. Područni ured za katastar Rijeka ustrojen je na način da su za pojedina područja Županije ustrojene zasebni uredi katastarske nekretnine koji pokrivaju pojedino područje u Županiji. Tako su u Područnom uredu za katastar Rijeka ustrojene Odjeli za katastar nekretnina Rijeka, Opatija, Crikvenica, Delnice i Krk, te Ispostave katastra nekretnina na Rabu, u Čabru, Vrbovskom, Malom Lošinj i Cresu.

Područna (regionalna) i lokalna samouprava

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12 i 19/13) propisao je, djelokrug poslova od lokalnog i područnog (regionalnog) značenja. Županija obavlja poslove od područnog (regionalnog) značenja. To su poslovi koji se odnose na obrazovanje, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, održavanje javnih cesta, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, izdavanje akata prostornog uređenja i drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje Županije, a izvan područja Grada Rijeke, te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Jedinice lokalne samouprave obavljaju poslove lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu u nadležnosti državnih tijela. To su poslovi koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, primarnu zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području, te ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Jedinice lokalne samouprave za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti ustrojavaju upravne odjele i službe, te mogu unutar svojih nadležnosti, predvidjeti radno mjesto za obavljanje poslova prostornog i urbanističkog planiranja.

Tijekom prikupljanja i obrade podataka za izradu Izvješća izvršena je analiza sistematizacije radnih mjesta za poslove prostornog i urbanističkog planiranja u jedinicama lokalne samouprave. Analizom je utvrđeno da je od ukupno 36 jedinica lokalne samouprave, samo 12 jedinica lokalne samouprave predvidjelo radno mjesto za obavljanje poslova prostornog i urbanističkog planiranja, a od navedenih samo je sedam jedinica i stvarno odredilo djelatnika zaduženog za poslove prostornog i urbanističkog planiranja.

U 14 jedinica lokalne samouprave koje imaju manje od 3.000 stanovnika i gdje su po Zakonu formirani jedinstveni upravni odjeli, poslove iz područja prostornog i urbanističkog planiranja uglavnom obavljaju pročelnici jedinstvenoga upravnog odjela, dok u jedinicama lokalne samouprave većim od 3.000 stanovnika, gdje je moguće formirati više upravnih odjela, ovu je mogućnost iskoristilo 10 jedinica. Zakonski je omogućeno da određene poslove »manje« jedinice lokalne samouprave može obavljati susjedna »veća« jedinica lokalne samouprave, međutim ovakav način rada u jedinicama lokalne samouprave u Županiji do sada nije zaživio.

Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije na poslovima prostornog i urbanističkog planiranja s jedinicama lokalne samouprave surađuje niz godina. Na temelju prikupljenih iskustava prepoznato je pravilo da je suradnja bolja i jednostavnija s jedinicama lokalne samouprave koje imaju zaposlenog djelatnika na poslovima prostornog i urbanističkog planiranja.

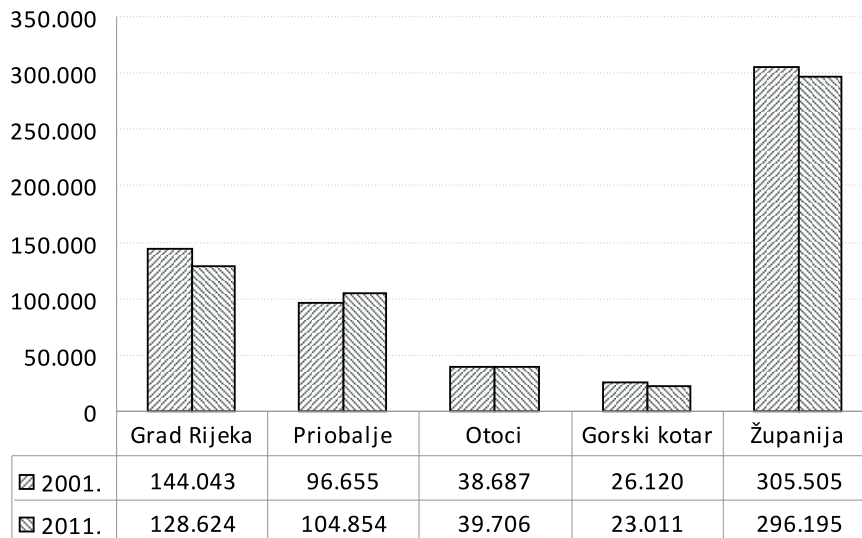
1.3.3 Stanovništvo

Promjena broja stanovnika i gustoća naseljenosti

Primorsko-goranska županija ima obilježja depopulacijske županije. Prema podacima iz Popisa stanovništva iz 2011. g., u Županiji stalno boravi 296.195 stanovnika. Usporedbom s podacima iz Popisa iz 2001. g. broj stanovnika koji stalno borave u Županiji se smanjio za 9.310.

Prema podacima iz Popisa stanovništva iz 2011. g., na području Gorskog kotara stalno boravi 23.011 stanovnika, na području Otoka 39.706, te na području Priobalja 233.478 stanovnika. Broj stanovnika koji stalno borave u Gorskom kotaru smanjio se između zadnja dva popisna razdoblja za 3.109, dok se na području Otoka povećao za 1.019. Također se i broj stanovnika Priobalja smanjio za 7.220. Međutim, za uočiti je da je između zadnja dva popisna razdoblja broj stanovnika Grada Rijeke smanjen za 15.419, dok se na preostalom području Priobalja broj stanovnika povećao za 8.199.

Na području Priobalja živi više od 78,8% od ukupnog broja stanovništva Županije. Preostali dio je raspodijeljen na teritoriju Gorskog kotara (7,8%) odnosno Otoka (13,4%).

Grafikon 1: Broj stanovnika 2001. i 2011. godine u Županiji

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, prema Popisu stanovništva 2011.g.

Najgušće naseljeno područje unutar Županije je Priobalje koje zauzima 1.269 km² s prosječnom gustoćom naseljenosti od 184 st/km² (Priobalje bez Grada Rijeke zauzima 1.226 km² s prosječnom gustoćom naseljenosti od 85 st/km²), a najslabije Gorski kotar s 18 st/km². Otoci s površinom od 1.045 km² imaju prosječnu gustoću naseljenosti od 38 st/km². Najveća je gustoća naseljenosti uobičajeno oko i u većim gradovima. Tako Rijeka ima najveću prosječnu gustoću naseljenosti od 2.970 st/km², dok najmanju gustoću naseljenosti ima Skrad s 4 st/km² (vidjeti kartogram 2).

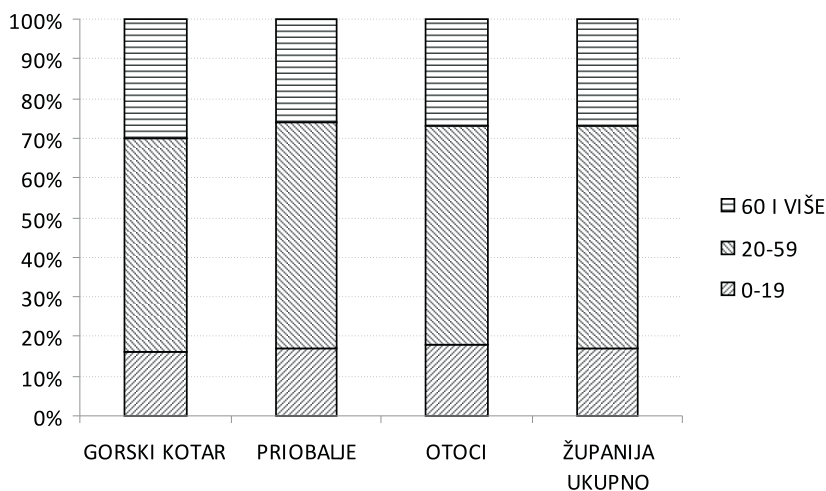
Mehaničko i prirodno kretanje stanovništva

Migracijski saldo u Županiji u popisnom razdoblju od 2001. do 2011. g. iznosi 722 stanovnika, odnosno u Županiju se više stanovnika uselilo nego odselilo. U Županiji prevladavaju unutarnje migracije stanovnika. Prirodnom kretanju stanovništva u Županiji svojstvena su niskonatalitetna i ostarjela područja. Ova su područja rezultat emigracijske depopulacije u kojoj su dijelovi Županije izgubili u pretprirodnoj depopulaciji mlađe stanovništvo. Prostor Županije obilježavaju stope niskog i vrlo niskog nataliteta. Posljedica je veći broj umrlih od rođenih. Tako je 2010. godine u Županiji rođeno 10.310 manje djece nego što je umrlo stanovnika.

Struktura stanovništva po spolu i dobi

Analiza po spolu ukazala je na prevlast ženskog dijela populacije u odnosu na muški, dok je analiza po dobnoj strukturi ukazala da Županija ima odlike starosti. Usporedbom podataka iz Popisa stanovništva iz 2001. g. i 2011. g. uočeno je da se broj mladog stanovništva smanjio, dok se broj starog stanovništva povećao. Povećao se broj stanovnika Županije starijih od 60 godina i iznosi 78.831 osoba. Također se povećao i broj stanovnika starijih od 65 godina, kojih ima 56.004. Mladog stanovništva do 19 godina je na području Županije bilo 50.759 osoba ili 17%, dok je zrelog stanovništva između 20 i 59 godina bilo 166.605 ili 56%.

Gledano po područjima najlošija je situacija na području Gorskog kotara gdje je prema Popisu stanovništva iz 2011. g., 30% stanovništva starije od 60 godina, a samo 16% stanovništva mlađe od 19 godina.

Grafikon 2: Dobna struktura Županije prema Popisu stanovništva 2011. godine

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, temeljem podataka Državnog zavoda za statistiku

Kućanstva

Prema Popisu stanovništva 2011. g. u Županiji je 117.009 kućanstava što je 5.924 kućanstva više nego u Popisu stanovništva iz 2001. godine.

Od ukupnog broja kućanstava, 83.487 (71,3%) je bilo obiteljskih, a 33.522 (28,7%) neobiteljskih³, od čega su 31.503 samačka kućanstva, odnosno 2.019 višečlanih⁴ kućanstava. Prosječna veličina kućanstava iznosila je 2,51 člana, što je smanjenje u odnosu na Popis iz 2001. g. kada je prosječna veličina kućanstava bila 2,7 člana. Prevladavaju dvočlana kućanstva (31.421 kućanstvo), tročlanih kućanstava je 24.588, a četveročlanih kućanstava je 19.645.

Područje Priborja od ukupno 92.599 kućanstava, ima 66.257 obiteljskih i 26.342 neobiteljska kućanstva. Otočci imaju 15.391 kućanstvo od kojih se 10.858 odnosi na obiteljska, a 4.533 na neobiteljska kućanstva. Na području Gorskog kotara ima 9.019 kućanstava od kojih se 6.372 odnose na obiteljska, a 2.647 na neobiteljska kućanstva.

1.4 ŽUPANIJA U OKVIRU PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Stupanjem na snagu Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12) formirana je Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, koja temeljem Zakona obavlja djelatnost prostornog uređenja za Primorsko-goransku županiju kao javnu službu. Zavod unutar djelatnosti prostornog uređenja obavlja sljedeće poslove:

- izrađuje i prati provedbu dokumenata prostornog uređenja područne (regionalne) razine,
- izrađuje Izvješće o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije,
- razvija i vodi informacijski sustav prostornog uređenja u Županiji kao dijela informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske,
- priprema polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja,
- izdaje mišljenja u postupku izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja,
- izrađuje prostorne planove posebnih obilježja, prostorne planove uređenja grada i općine i provedbene dokumente prostornog uređenja od strateškog interesa za državu, odnosno županiju,
- izrađuje stručno analitičke poslove iz područja prostornog uređenja, ako mu izradu tih planova i dokumenata, odnosno obavljanje poslova povjeri nadležno ministarstvo ili župan.

Donošenje novih dokumenata prostornog uređenja vrlo je dinamičan proces, a procesi praćenja, evidencije i obrade dokumenata prostornog uređenja složeni su i spori. Slijedom navedenog Skupština Primorsko-goranske županije je usvajanjem Strateških smjernica rada Županije od 2009. do 2013. godine (28. listopada 2009. g.) prihvatila obaveze iz Zakona o prostornom uređenju i gradnji kojom je Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije obavezan uspostaviti informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) u Županiji radi povećanja učinkovitosti i kakvoće izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja u Županiji.

³ Kućanstva u kojima ne postoji nijedna (uža) obitelj

⁴ Zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.)

Projekt uspostave informacijskog sustava prostornog uređenja za područje Županije kojim se osigurava trajno praćenje izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja objedinjavanjem akata i dokumenta prostornog uređenja pokrenut je 2010. g. Dovršetak projekta planiran je za treći kvartal 2013. g, a do kraja 2012. g. provedeno je objedinjavanje akata i dokumenata prostornog uređenja na 75% teritorija Županije.

Kako bi ovaj proces uspostave Informacijskog sustava prostornog uređenja u Županiji u potpunosti zaživio, potrebno je postojeći sustav proširiti na jedinice lokalne samouprave u Županiji, te ga usuglasiti prema nadležnom Ministarstvu u integrirani državni informacijski sustav prostornog uređenja.

2 ANALIZA I OCJENA STANJA, PROVEDBE I TRENDOVA RAZVOJA U PROSTORU

2.1 GOSPODARSKE DJELATNOSTI

U analizi i ocjeni stanja dano je opće stanje gospodarstva i ključnih gospodarskih djelatnosti, te njihovo kretanje u razdoblju od 2005. do 2012. g. Uvijek gdje je to bilo moguće podaci su iskazani po užitim područjima za Priobalje, Otoke i Gorski kotar. Pri izradi analize koristile su se stručne podloge s kojima raspolažu JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, FINA, Hrvatska gospodarska komora, Državni zavod za statistiku i Turistička zajednica Kvarner. Analiza obuhvaća osnovne smjernice razvoja u izvještajnom razdoblju te stanje i probleme ključnih djelatnosti.

2.1.1 Stanje zaposlenosti

Radni kontingent⁵ stanovništva Županije prema Popisu 2011. g. iznosio je 203.224 osobe te je u odnosu na 2001. g. porastao za 1.697 osoba. Za usporedbu, broj zaposlenih 2005. g. iznosio je 110.991 osoba, dok je 2011. g. iznosio 103.643 osobe, što je manje za 7.348 osoba, odnosno 6,7%.

U Županiji je 2011. godine bilo ukupno zaposleno 35% stanovništva Županije, a od toga broja 28,3% u pravnim osobama.

U obrtništvu i slobodnim zanimanjima 2011. g. bilo je zaposleno 19.880 osoba, što je za 2.228 osoba manje u odnosu na 2005. g.

U pravnim osobama u 2011. godini bilo je zaposleno 83.763 osoba, i također je došlo do smanjenja broja zaposlenih u odnosu na 2005. g. za 3.240. U istom razdoblju 2005. do 2011. g, na području Priobalja se broj zaposlenih u pravnim osobama smanjio za 2.386 osobe, za područje Gorskog kotara za 840 osoba, te za područje Otoka za 14 osoba.

Od ukupnog broja stanovnika Priobalja, 65% zaposlenih zaposleno je u pravnim osobama, u Gorskom kotaru je u pravnim osobama zaposleno 24,5% stanovnika, dok je najmanje zaposlenih u pravnim osobama na području Otoka, ukupno 21,9% stanovnika.

Usporedba između 2005. g. i 2011. g. rađena je na datum 31. ožujak pojedine godine, kada nema evidentiranih sezonskih zaposlenika. Broj sezonskih zaposlenika, pogotovo na Otocima i Priobalju je velik i značajnije mijenja udjel zaposlenih u ukupnom broju stanovnika. Prema podacima Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje (u nastavku HZZ), sezonskih zaposlenika u Županiji je 2011. g. bilo 2.630.

Broj nezaposlenih osoba je obrađen na temelju podataka iz evidencije HZZ-Područnog ureda Rijeka. U prosincu 2012. g. u Županiji je bilo evidentirano 20.935 nezaposlenih osoba, odnosno 3.119 više nego u prosincu 2005. g. kada je broj nezaposlenih osoba iznosio 17.815. Najveći udjel nezaposlenog stanovništva 2012. g. bio je na području Priobalja, 17.248 osoba. Broj nezaposlenih na Otocima iznosio je 1.939, a na području Gorskog kotara 1.748 osoba. U odnosu na 2005. godinu, broj nezaposlenih je porastao u sva tri područja.

Usporedbom razine obrazovanja nezaposlenih osoba u 2012. g, u odnosu na 2005. g, uočava se da se povećao broj nezaposlenih visokoobrazovanih osoba, osoba s prvostupanjskim obrazovanjem, osoba sa srednjom školom i gimnazijom, dok se smanjio broj nezaposlenih osoba sa završenom osnovnom školom i srednjom trogodišnjom školom.

---

⁵ Pojam radnog kontingenta odnosi se na broj stanovnika određene životne dobi, tj. na žensko stanovništvo staro od 15 do uključivo 59 godina i muško stanovništvo od 15 do uključivo 64 godine života, koje se s obzirom na teoretsku fiziološku sposobnost smatra radno sposobnim stanovništvom.

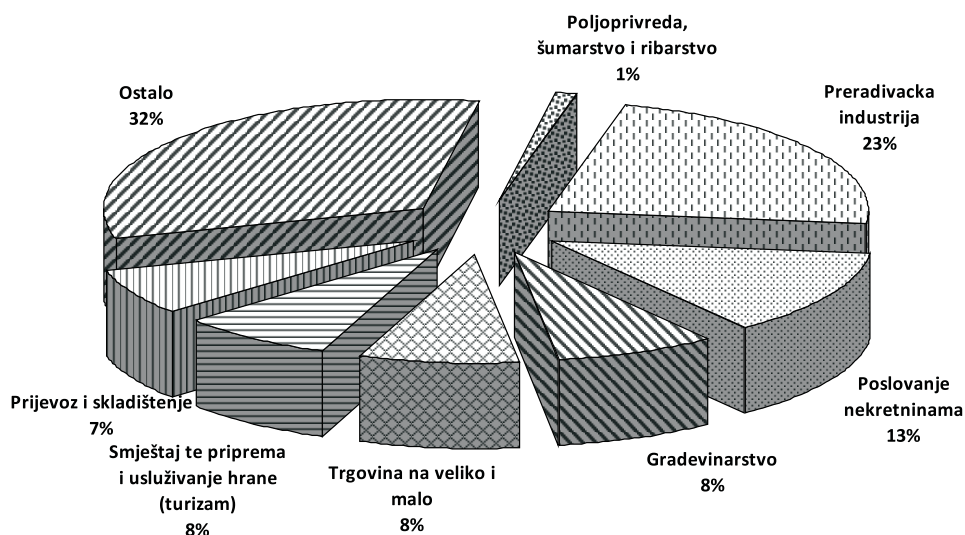
2.1.2 Makroekonomski pokazatelji

Podaci o bruto domaćem proizvodu⁶ (BDP) analizirani su na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku. U razdoblju od 2005. do 2009. godine ukupni je bruto domaći proizvod rastao, kada je rast BDP-a zaustavljen. Najviši bruto domaći proizvod u promatranom razdoblju bio je 2008. godine kada je iznosio 27.911 mln kuna. Iste je godine i bruto domaći proizvod po stanovniku bio najviši, iznosio je 91.588 kuna, odnosno 12.680 €. Bruto domaći proizvod u razdoblju od 2005. do 2008. g. godišnje je u prosjeku porastao za 8,5%. U razdoblju od 2008. do 2010. g. BDP je godišnje u prosjeku smanjen za 1%.

U razdoblju od 2005. do 2010. g. udjel BDP-a Županije u BDP-u Republike Hrvatske je iznosio oko 8%. Najveći udjel bio je u 2009. i 2010. godine, kada je iznosio 8,4%. Godine 2010. BDP po stanovniku Županije iznosio je 89.936 kuna, što je bilo za 22,7% više od državnog prosjeka.

Osnovna obilježja strukture gospodarstva Primorsko-goranske županije utvrđena su prema udjelu bruto dodane vrijednosti⁷ (BDV) po djelatnostima, odnosno indeksom specijalizacije koji mjeri udjel neke djelatnosti u ukupnom gospodarstvu Županije. Struktura bruto dodane vrijednosti Županije prikazana je grafikonom 3.

Grafikon 3: Struktura bruto dodane vrijednosti Primorsko-goranske županije 2010. godine

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, temeljem podataka Državnog zavoda za statistiku

Prema strukturi bruto dodane vrijednosti najzastupljenije su djelatnosti prerađivačke industrije (23,6%) i poslovanja nekretninama (12,7%) dok su poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo najmanje zastupljene djelatnosti.

Djelatnosti koje su u kategoriji »ostalo« su: ostale uslužne djelatnosti (2,7%); rudarstvo i vađenje, te ostale industrije (2,9%); informacije i komunikacije (3,1%); financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (3,6%); stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (6,3%) te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (13,1%).

2.1.3 Struktura gospodarskih djelatnosti

Strukturne promjene u gospodarstvu najčešće se odražavaju u promjenama proizvodnje, zaposlenosti i potrošnje, u promjenama u strukturi vlasništva i u poslovnim odnosima. Osim vanjskih utjecaja, na strukturu gospodarstva utječu i gospodarski čimbenici i mjere države. Gospodarski čimbenici utječu na strukturne promjene razvojem proizvoda, formiranjem cijena proizvoda, troškovima, inovacijama i promjenama u organizaciji.

⁶ Bruto domaći proizvod - BDP (Gross domestic product - GDP) je ukupna vrijednost svih proizvoda i usluga raspoloživih za finalnu potrošnju koja se proizvedu na području jedne zemlje u određenom vremenskom razdoblju, neovisno o tome da li dohodak od tih proizvoda i usluga stječu rezidenti ili nerezidenti. BDP se obično gleda na razini jedne godine.

⁷ Bruto dodana vrijednost - BDV (Gross value added - GVA) je definiran kao vrijednost proizvodnje koja je umanjena za vrijednost intermedijarne potrošnje. Intermedijarna potrošnja predstavlja vrijednost svih dobara i usluga korištenih kao input (ulaz) u proizvodnju te potrošenih za vrijeme proizvodnog procesa, osim potrošnje fiksne aktive (zgrade, strojevi, oprema, zemljište), čija se potrošnja bilježi kao potrošnja fiksnoga kapitala.

Tablica 1: Struktura zaposlenih po sektorima 2005. i 2011. godine⁸

PODRUČJE / SEKTOR	PRIOBALJE		OTOCI		GORSKI KOTAR		ŽUPANIJA	
	2005. u %	2011. u %	2005. u %	2011. u %	2005. u %	2011. u %	2005. u %	2011. u %
Primarni	0,90	0,66	1,45	1,74	11,43	11,00	1,73	1,40
Sekundarni	28,81	26,60	24,07	28,54	43,46	42,04	29,40	27,80
Tercijarni	45,17	36,94	48,27	38,84	20,39	16,86	43,70	35,80
Kvartarni	25,12	35,80	26,21	30,88	24,72	30,10	25,20	35,00
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,00	100,0	100,0	100,00	100,00

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, temeljem podataka Državnog zavoda za statistiku

Usporedbom strukture zaposlenosti 2011. g. i 2005. g. za sva tri područja Županije uočava se smanjenje udjela privrednih sektora, naglašeno sekundarnih i tercijarnih djelatnosti, dok se s druge strane povećava udjel neprivrede.

Nacionalno vijeće za konkurentnost provelo je 2007. i 2010. g. istraživanje konkurentnosti županija i regija analizirajući temeljne parametre konkurentnosti po metodologiji Indeksa poslovne konkurentnosti koji je usvojio Svjetski gospodarski forum. Iako je Županija prema BDP-u po stanovniku u Republici Hrvatskoj zauzima treće mjesto (poslije Grada Zagreba i Istarske županije), regionalna konkurentnost Županije slabi. U istraživanju provedenom 2010. g. Županija je zauzela sedmo mjesto, što je za jedno mjesto slabije nego u istraživanju provedenom iz 2007. godine kada je zauzela šesto mjesto.

2.1.4 Stanje i razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti Prerađivačka industrija

Industrija Županije bazira se na brodogradnji, naftnoj, metaloprerađivačkoj, drvnjoj i prehrambenoj industriji. Iako se broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji posljednjih godina smanjuje, prihodi i dobit prerađivačke industrije rastu. Po podacima iz Hrvatske gospodarske komore, u 2012. g. je u prerađivačkoj industriji u Županiji bilo zaposleno 13.134 osoba, što je smanjenje za 3.551 osobu u usporedbi sa 2005. g. U istom razdoblju u Županiji su ukupni prihodi u prerađivačkoj industriji imali oscilirajući trend. Od 2005. do 2009. g. ukupni prihodi prerađivačke industrije rastu. Godine 2009. dolazi do pada prihoda, a 2010. i 2011. g. do oporavka, da bi 2012. g. ukupni prihodi opet ostvarili pad. Ukupni prihodi su u razdoblju od 2008. do 2012. g. pali prosječno godišnje za 3,2%, a dobit se u istom razdoblju povećala za 40%. Ukupni prihodi prerađivačke industrije 2012. godine su iznosili oko 22% svih prihoda u Županiji, dok je ukupna dobit prerađivačke industrije 58% ukupne ostvarene dobiti u Županiji.

Građevinarstvo

Građevinarstvo je osjetljiva djelatnost na koju su utjecali poremećaji na svjetskom i domaćem tržištu. Po podacima iz FINE, u Županiji je 2005. godine bilo 666, a 2012. godine 1.118 poduzetnika od kojih je 522 poslovalo s dobitkom, a 596 s gubitkom. Ukupni prihodi u građevinarstvu su se povećali od 2005. do 2012. g. za 0,4%, a dobit nakon oporezivanja za 0,2%. Ukupni prihodi od građevinarstva čine 7% svih prihoda u Županiji, a dobit oko 3,7% od ukupno ostvarene dobiti u Županiji.

Prijevoz i skladištenje

Prema podacima Lučke uprave Rijeka, ukupni promet riječke luke se od 2005. g. do 2007. g. povećavao te je 2007. g. ostvario najveći promet, da bi se u sljedećim godinama do 2011. g. ukupni promet riječke luke postupno smanjivao (detajniji podaci prikazani su u tablici 2). U usporedbi 2005. i 2011. g. kontejnerski promet je porastao za 49%.

⁸ Podaci se odnose na zaposlene u pravnim osobama, prema podacima Državnog zavoda za statistiku

Tablica 2: Ostvareni promet generalnog, tekućeg, rasutog i kontejnerskog prometa od 2005. do 2011. godine u Luci Rijeka u mil. tona

Vrsta tereta	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Generalni teret	1.435	1.573	2.164	2.372	2.113	2.306	2.234
Tekući teret	7.023	5.878	7.593	6.370	6.031	5.624	4.878
Rasuti teret	3.186	3.200	3.141	3.370	2.874	2.001	2.024
Ukupni promet (suhi + tekući)	11.864	10.887	13.229	12.392	11.239	10.184	9.391
Od toga kontejneri (TEU)	76.258	94.390	145.040	130.170	168.761	137.048	150.677

Izvor: www.portauthority.hr

Ukupni prihodi od djelatnosti prijevoza i skladištenja čine 9,6% svih prihoda u Županiji, a dobit ostvaruje 3,2% od ukupno ostvarene dobiti u Županiji.

Turizam

U promatranom izvještajnom razdoblju poboljšana je turistička pozicija Županije prema mnogim pokazateljima kao što je broj dolazaka, broj noćenja, povećanje ukupnih prihoda i dobiti. Međutim, došlo je do smanjenja broja postelja, ali povećanja broja objekata za smještaj turista što ide u prilog povećanju kvalitete smještajnih kapaciteta.

Prema podacima dobivenih od Turističke zajednice Kvarner najveći broj turističkih dolazaka u Županiji zabilježen je 2011. g. - 2.360.214. Najmanji broj dolazaka ostvaren je 2005. g. - 2.076.572 dolazaka, odnosno 13,7% manje. Godine 2012. ostvareno je 11.974.337 noćenja što je u usporedbi s 2005. g. kada je ostvareno 10.502.732 noćenja povećanje od 14%. U promatranom razdoblju broj dolazaka turista karakterizira pozitivan trend s prosječnim godišnjim povećanjem od 2,18%. Također se i broj noćenja u istom razdoblju prosječno godišnje povećavao za 2,4%. U razdoblju od 2005. do 2012. g. u turizmu se povećao broj poslovnih jedinica tako da je broj postelja u hotelima povećan za 1.423 postelja, u apartmanima za 1.284 postelja, te u ostalim vrstama smještaja, dok se broj postelja u odmaralištima smanjio za 1.869 postelja. U promatranom razdoblju se u privatnom smještaju broj postelja smanjio za 15.545 postelja.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za razdoblje od 2005. do 2012. g. u Županiji je povećan broj vezova u moru u lukama nautičkog turizma za 449 vezova. Godine 2012. evidentirano je 3.299 vezova u usporedbi s 2005. g. kada je evidentirano 2.850, što je petina svih vezova u moru u lukama nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj. Na kopnu u lukama nautičkog turizma 2012. g. bilo je 1.789 mjesta. U usporedbi s 2005. g. kada je ukupan broj mjesta iznosio 1.649, to je povećanje za 140 mjesta. Broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u Županiji u 2012. g. iznosio je 20.969, što je povećanje za 3.864 plovila, odnosno 22,6%, u usporedbi sa 2005. g. kada je broj plovila u tranzitu iznosio 17.105.

Prema podacima FINE ukupni prihod od turizma u 2012. godini iznosi 5,8% prihoda u Županiji.

Trgovina

Trgovina je najznačajnija tercijarna djelatnost u Županiji koja ostvaruje najviše dobiti te zapošljava najveći broj ljudi.

Ukupni prihodi u trgovini čine oko 40% svih prihoda u Županiji. Ukupni prihodi u trgovini 2005. godine iznosili su 13.119.285 kuna, a 2012. godine 12.813.473 kuna. Za promatrano izvještajno razdoblje u trgovini je smanjenje prihoda iznosilo 0,3%. Dobit nakon oporezivanja u trgovini, prema podacima iz FINE, 2005. godine je iznosila 344.249 kuna, dok je 2012. godine smanjena na 327.946 kuna.

Raspored zaposlenih u trgovini po područjima Županije ukazuje da je najveći broj zaposlenih u Priobalju gdje je razvijena trgovina na veliko pored razvijene mreže trgovina na malo te velik broj trgovačkih centara. Na Otocima je trgovina velikim dijelom u funkciji turizma i značajno je sezonsko zapošljavanje dok je najmanje zaposlenih Gorskom kotaru te je ovom području svojstvena skromna ponuda i nerazvijena trgovačka mreža.

2.2 PROSTORNA STRUKTURA KORIŠTENJA I NAMJENE POVRŠINA ŽUPANIJE

Struktura korištenja i namjene površina određuje se prostornim planovima uređenja općina/gradova temeljem Zakona, Strategije i Programa prostornog uređenja RH te smjernica i odredbi Prostornog plana županije.

Prema Prostornom planu Primorsko-goranske županije prostor se razgraničuje na: površine za građenje (antropogena područja) i prirodna područja (šumsko i poljoprivredno zemljište te vodne površine).

Površine za razvoj i uređenje prostora smještaju se unutar građevinskog područja i izvan građevinskog područja. Građevinska područja dijele se na građevinska područja naselja i građevinska područja izvan naselja za izdvojene namjene.

Površine svih građevinskih područja Županije, u odnosu na ukupnu površinu Županije zauzimaju samo 3,26% površine, odnosno 7,21% kopnene površine Županije.

Kako bi se prepoznali osnovni trendovi u prostoru u ovom Izvješću analizirana su građevinska područja pojedinih namjena, njihove izgrađenosti te su uspoređene za Gorski kotar, Priobalje i područje Otoka (vidjeti kartogram 3).

2.2.1 Građevinska područja naselja

U strukturi građevinskih područja prevladavaju građevinska područja naselja (57%). Najveći dio građevinskih područja naselja u Županiji smješten je u Priobalju 89.933 ha (60%), dok je na području Otoka smješteno znatno manje, 3.225 ha (22%), a u Gorskom kotaru najmanje površina, 2.663 ha (18%).

Od svih planiranih građevinskih područja naselja (14.821 ha) izgrađeno je 79% (11.772 ha). U razdoblju koje promatra ovo Izvješće došlo je do izmjene definicije neizgrađenog dijela građevinskog područja na način da neizgrađeni dio građevinskog područja iznosi najmanje 5.000 m², umjesto dotadašnjih 2.000 m². Zakonom propisana odredba da se za svaki neizgrađeni dio građevinskog područja naselja mora izraditi urbanistički plan uređenja, također je imala utjecaja. Kako bi se izbjegla ova obveza, često se pri izradi prostornih planova utvrđivalo prostore u naseljima kao izgrađene, iako to u stvarnosti nisu bili. Takva područja unutar građevinskih područja naselja predstavljaju »rezerve«, odnosno površine slobodne za građenje unutar izgrađenog dijela naselja. Na taj su način određene građevne čestice tretirane kao dijelovi građevinskog područja za koje nije potrebno propisati obvezu izrade urbanističkog plana uređenja. Navedeno je ujedno predstavljalo i polaznu osnovu za neprihvatljivo širenje neizgrađenog dijela naselja, obzirom da je Županijskim planom mogućnost širenja građevinskog područja naselja vezana na površinu izgrađenog dijela.

Govoreći o građevinskim područjima naselja važno je analizirati broj stanovnika koji se moraju nastaniti u tim područjima. Analiza koja pokazuje broj stanovnika na hektar izgrađenoga građevinskog područja naselja daje realniju sliku jer se na taj način ne uzima u obzir često goleme nenastanjene dijelove administrativnih jedinica.

Gustoća naseljenosti izgrađenog područja u Priobalju iznosi 34,08 st/ha i znatno je veća od one na otočnom (13,90 st/ha) i goranskom području (10,50 st/ha). Razlog velike gustoće naseljenosti Priobalja je prvenstveno Grad Rijeka koji ima gustoću od 76 st/ha. Ako se izuzme Rijeku, gustoća priobalnog dijela pada s 34 na 21 st/ha, što je još uvijek značajno više nego u ostalom dijelu Županije. Gustoća naseljenosti priobalnog područja (bez Rijeke) porasla je u odnosu na 1991. g. kada je iznosila 16 st/ha.

Treba napomenuti, također, da su prisutne razlike u gustoći naseljenosti izgrađenog područja i unutar samih mikroregija. U goranskom području znatno je veća gustoća u Gradu Delnicama (22 st/ha), nego u ostalim općinama/gradovima. Gustoća općina Lokve i Ravne Gore je oko prosjeka područja (14, odnosno 10 st/ha), dok sve ostale općine/gradovi imaju znatno manju gustoću.

Područje Otoka također pokazuje znatne razlike u gustoći naseljenosti. Tako gustoća na Cresu i Lošinju iznosi 24 st/ha, dok je na Rabu 15 st/ha, a na Krku tek 10 st/ha. Prosjek otoka Krka smanjuje mala gustoća u općinama Dobrinj (5 st/ha) i Malinska-Dubašnica (11 st/ha).

Najmanju gustoću u Priobalnom području imaju Vinodolska općina (8 st/ha) i Klana (10 st/ha). Veliku gustoću nisu postigli niti Mošćenička Draga (11 st/ha) ni Novi Vinodolski (12 st/ha).

Najveću gustoću u Priobalju, izuzev Grada Rijeke, ima Kastav, a iznosi 33 st/ha. Veće gustoće naseljenosti (od 25 do 29 st/ha) imaju i Viškovo, Kraljevica, Opatija, Crikvenica i Lovran.

Usporedbom postignutih gustoća naseljenosti u 2011. godini, i onih minimalnih zacrtanih u Prostornom planu Primorsko-goranske županije za 2015. g. (članak 62.) pokazalo se da je u Gorskom kotaru, očekivano, jedino Općina Delnice uspjela postići zadani kriterij minimalne gustoće od 17 st/ha. Pokazalo se da je većina od ukupno 13 općina i gradova koji su zadovoljili kriterije propisane u Prostornom planu Primorsko-goranske županije nalazi na području Priobalja. U Cresu i Malom Lošinju, također su već zadovoljeni kriteriji županijskog prostornog plana, dok to nije slučaj na Rabu i Krku.

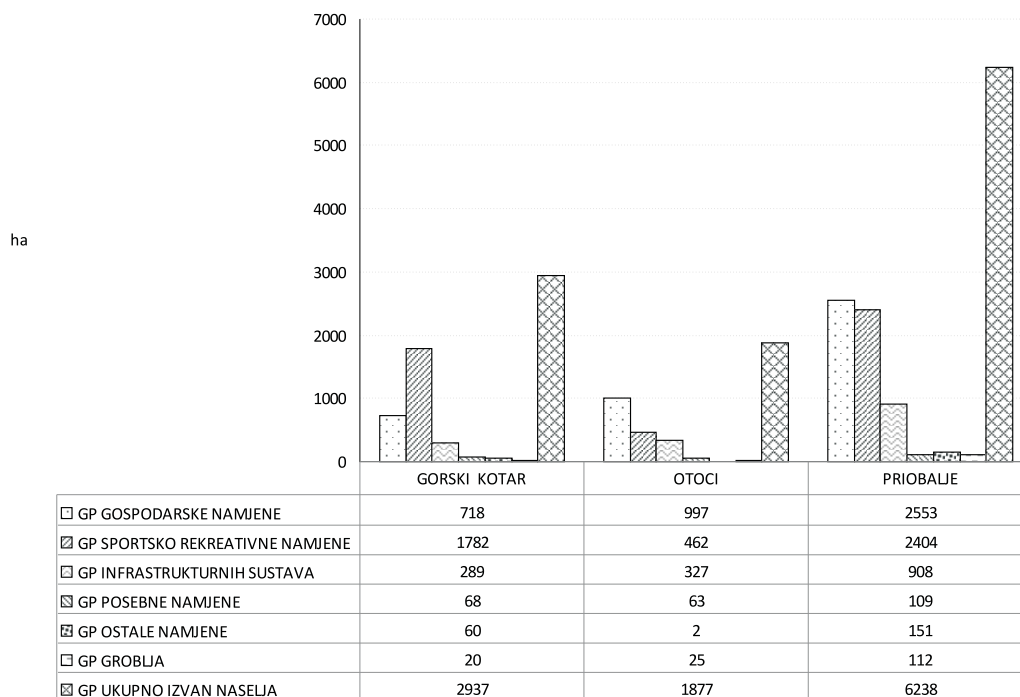
2.2.2 Građevinska područja izdvojenih namjena

Na području Županije površine namjena izdvojenih iz naselja iznose 11.051 ha. Te površine zauzimaju gospodarske, sportsko-rekreacijske, infrastrukturne, posebne i ostale namjene te groblja.

U Priobalju je najviše planiranih površina gospodarske namjene, a tek nešto manje sportsko rekreacijske namjene. Također, najveći dio površina infrastrukturne namjene smješten je u Priobalju. Otočno područje karakterizira najveća površina planirana za građevinska područja gospodarske namjene. Za područje Gorskog kotara znakovito je da su najvećim dijelom zastupljene površine planirane kao građevinska područja sportsko rekreacijske namjene.

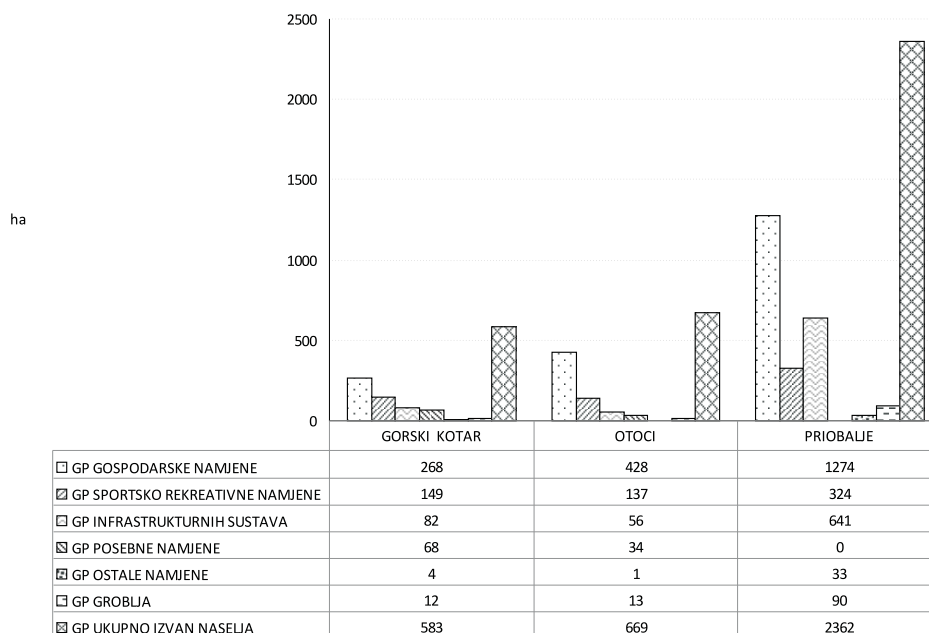
Analizom prostornih planova uređenja svih jedinica lokalne samouprave na području Županije, evidentirane su površine planirane za razvoj izdvojenih namjena. One su višestruko (tri puta) veće od danas izgrađenih površina istih namjena. Od ukupno planiranih 11.051 ha samo 33% površina je izgrađeno. U strukturi izgrađenih površina prevladavaju građevinska područja gospodarske namjene koje čine više od polovice ukupne površine svih izgrađenih izdvojenih namjena.

Grafikon 4: Struktura planiranih građevinskih područja izdvojenih namjena po područjima

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Grafikon 5: Struktura izgrađenih građevinskih područja izdvojenih namjena po područjima

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Najmanji postotak izgrađenosti građevinskih područja za izdvojene namjene prisutan je na području Gorskog kotara. Planirana građevinska područja izdvojenih namjena su gotovo pet puta veća od danas izgrađenih. Ovakvo je povećanje bilo moguće ostvariti zbog prilično liberalnih smjernica i normi Županijskog plana i Zakona u pogledu dimenzioniranja građevinskih područja izdvojenih namjena na područjima izvan zaštićenoga obalnog pojasa.

Na području Priobalja i Otoka, trend povećanja nešto je umjereniji, u prvom redu zbog toga što se oba područja nalaze u zaštićenom obalnom pojasu (ZOP-u), u kojem su norme planiranja restriktivnije. No, unatoč tome, površine izdvojenih namjena značajno su u većem opsegu planirane od izgrađenih. Izgrađeno je samo 36% na području Otoka i 38% u Priobalju.

Građevinska područja gospodarske namjene

Građevinska područja gospodarske namjene podrazumijevaju površine: proizvodne namjene (veliki industrijski kompleksi prerađivačke industrije, veliki obrtnički pogoni i sl.), poslovne namjene (manji proizvodni pogoni-obrtništvo, skladišta, komunalni servisi i sl.), ugostiteljsko turističke namjene (hoteli, turistički naselja, kampovi) i površine za eksploataciju mineralnih sirovina.

Od svih planiranih građevinskih područja gospodarske namjene u Županiji, najveći udjel zauzimaju zone ugostiteljsko turističke namjene (42%). Proizvodnih i poslovnih zona planirano je podjednako (29% i 28%).

Područje Priobalja ima najviše planiranih proizvodnih zona (46,7%) dok zone poslovne namjene zauzimaju približno iste površine (27%) kao i zone ugostiteljsko turističke namjene (26%). Na području Gorskog kotara najviše je površina rezervirano za poslovne (51%), a tek nešto manje za zone ugostiteljsko-turističke namjene (41%). Očekivano, na području Otoka najzastupljenije su površine ugostiteljsko turističke namjene (86%)

Kada se promatra izgrađenost površina gospodarske namjene, na razini Županije najveći udjel ima ugostiteljsko-turistička namjena (39%), a odmah slijedi proizvodna namjena (38%) i poslovna namjena (21%). Preostali mali dio otpada na površine na kojima se eksploatiraju mineralne sirovine.

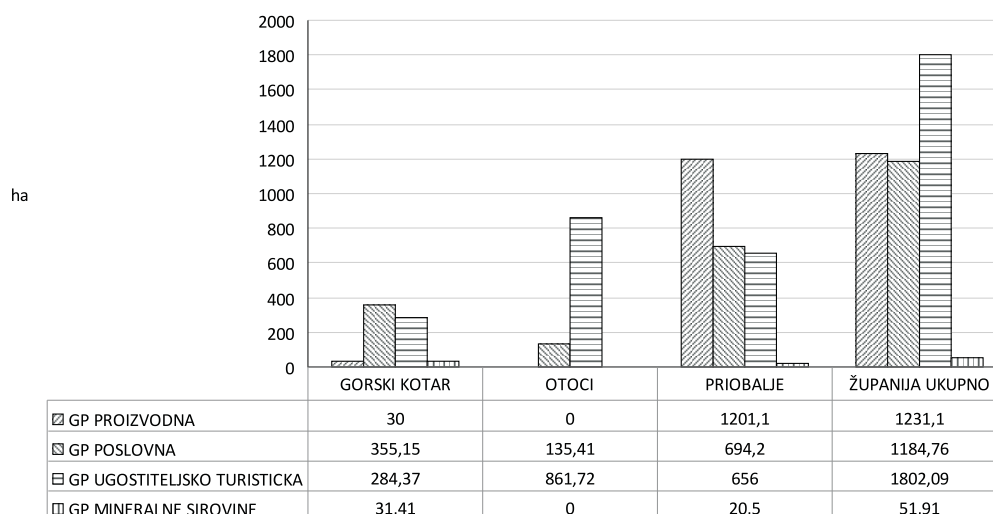
Analizom prostornih planova uređenja svih jedinica lokalne samouprave na području Županije, evidentirane su površine gospodarske namjene te je ustanovljeno kako veći dio površina gospodarske namjene nije izgrađen (56%). Ti prostori predstavljaju »rezerve«, područja na kojima je moguće razvijati daljnje gospodarske aktivnosti. U strukturi izgrađenih površina gospodarskih namjena pojedinih područja postoje značajne razlike.

U goranskom području veliki je udjel izgrađenih površina poslovne namjene (42%) ali, iznenađujuće, i površina ugostiteljsko-turističke namjene (35%). Očekivano, relativno je velik i udjel površina na kojima se eksploatiraju mineralne sirovine (12%). Proizvodne namjene imaju nešto manji udjel (11%). Udjel proizvodnih namjena rezultat je definicije proizvodne namjene određene Županijskim planom, kojom se pod proizvodnim namjenama podrazumijevaju samo veliki industrijski pogoni, državnog i županijskog značenja.

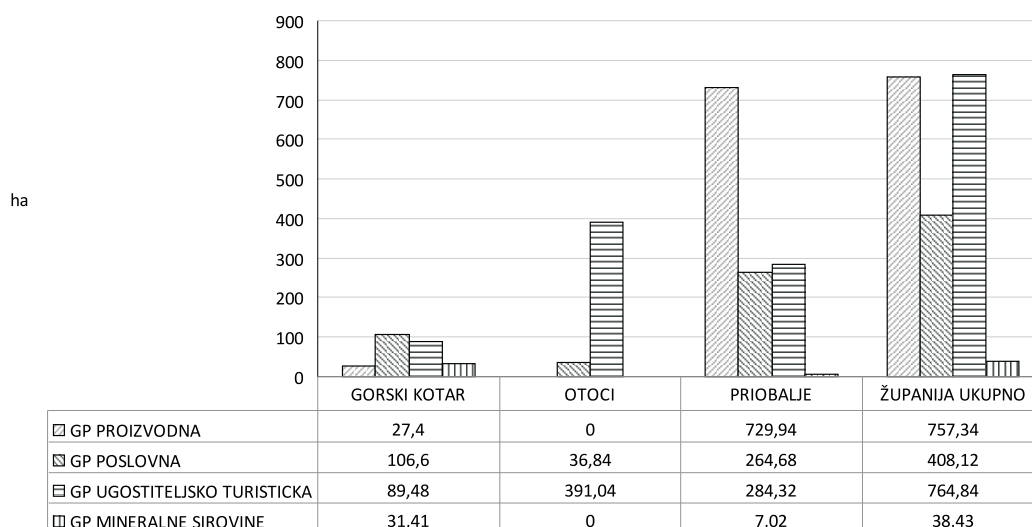
Na otočnom području očekivano je najveći udjel izgrađene ugostiteljsko turističke namjene (91%), dok preostale površine zauzimaju poslovne namjene čiji je udjel mali (9%). Proizvodnih namjena nema.

U području Priobalja, u strukturi izgrađenih izdvojenih namjena prevladavaju proizvodne (57%) i poslovne namjene (21%). Ugostiteljsko turističke namjene zauzimaju približno iste površine kao i poslovne namjene (22%), dok su površine namijenjene eksploataciji mineralnih sirovina male (0,5%).

Grafikon 6: Struktura planiranih površina gospodarske namjene

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Grafikon 7: Struktura izgrađenih površina gospodarske namjene

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

2.2.3 Prirodna područja

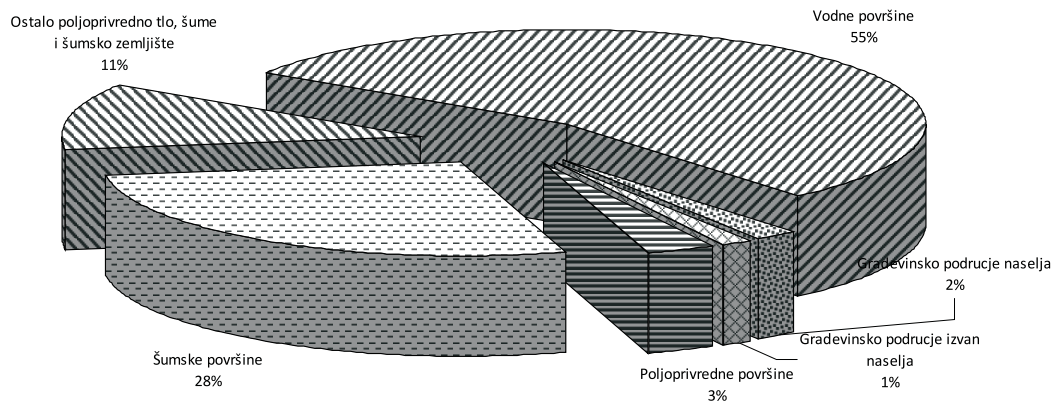
Na području Županije očigledan je mali broj poljoprivrednih površina, pogotovo onih visoke kvalitete. Najkvalitetnije se poljoprivredne površine Županije nalaze u obalnom i otočnom dijelu Županije i to u području Vinodolske doline, Grobničkog polja, otoka Suska i Unija, Drage Baščanske i Vrbičkog polja, a u Gorskom kotaru u Mrkopaljskom polju, kod Stare Sušice, Ravne Gore, Vrbovskog, Crnog Luga, Gerova, Begova Razdolja, u dolini rijeke Kupe te u brojnim kraškim ponikvama.

Zbog neobrađivanja poljoprivrednih površina, zbog trenutne nepovoljne demografske i gospodarske situacije, očit je stalan gubitak poljoprivrednog zemljišta i njegovo prerastanje u šume. Prostornim planom Primorsko-goranske županije već je određena obveza da se štiti poljoprivredno zemljište visokog boniteta. Sukladno tome, prostornim se planovima uređenja općina i gradova najstrože štite poljoprivredna zemljišta I. kategorije (IV. i djelomično V. bonitetne klase), koja predstavljaju najvrednija tla i namjenjuju se isključivo primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

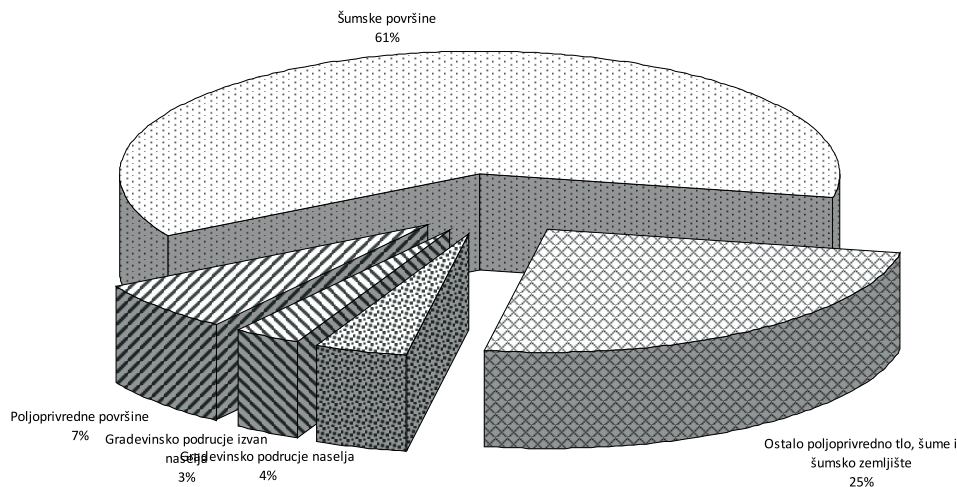
Županija obiluje šumskim površinama, one zauzimaju oko 61% ukupne njezine kopnene površine. Ove se površine dodatno povećavaju, ponajviše zbog napuštanja poljoprivrednih djelatnosti pa tako velika područja nekadašnjih pašnjaka i ostalih tipova travnjaka, a u manjoj mjeri i nekadašnjih obradivih površina, postaju pusta i zahvaćena su procesima prirodne obnove šuma.

Sukladno važećoj regulativi, šumske površine razgraničavaju se na gospodarske šume, zaštitne šume te šume posebne namjene. U Županiji prevladavaju gospodarske šume što predstavlja svojevrsan potencijal. Gospodarske šume služe za proizvodnju drva i ostalih šumskih proizvoda, te osim gospodarske vrijednosti imaju i općekorisnu funkciju.

More zauzima 55% ukupne površine što također predstavlja veliku važnost za gospodarstvo, promet i veze, a ima i značajnu vrijednost u smislu prirodne baštine.

Grafikon 8: Prikaz korištenja površina Županije

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Grafikon 9: Prikaz korištenja kopnenih površina Županije

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

2.3 SUSTAV NASELJA

2.3.1 Tipologija naselja

Opća struktura naselja može se analizirati prema dva kriterija, kao koncentrirano ili linearno naselje, odnosno kao zbijeno ili raspršeno naselje. Koncentrirano naselje je znakovito po koncentriranosti funkcija u naselju, dok linearno naselje obično nastaje uz prometne pravce i karakteristično je po linijskoj formi. Raspršeno naselje, za razliku od zbijenog naselja, ima nepravilnu strukturu i u samoj strukturi naselja ima neizgrađenih površina.

Područje Gorski kotara se prema strukturi naselja dijeli na dva karakteristična prostora. Na sjeverozapadni dio gdje je većina naselja i zaselaka koncentrirana i na jugoistočni dio gdje su centralna naselja većinom koncentrirana. Ostala naselja, sela i zaseoci su linearni.

Područje Priobalja se prema strukturi naselja dijeli na tri karakteristična prostora: prostor Grada Rijeke, gdje je centralno naselje koncentrirano i zbijeno; na obalni prostor gdje su centralna naselja koncentrirana, osim Novog Vinodolskog koji je po obliku naseljenosti linearan; te na prostor zaleđa, koji nema kontakt s

morem, gdje su na zapadnom dijelu centralna naselja zbijena, a na istočnom dijelu raspršena. Izuzetak je centralno naselje Vinodolske općine, Bribir, koje je po svojoj tipologiji linearno naselje.

Na području Otoka naselja su po tipološkim karakteristikama zbijena i koncentrirana.

2.3.2 Veličina naselja

Podatak o broju naselja na području Županije varira u ovisnosti o izvoru. Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Rijeka, utvrdio je da Županija ima 511 naselja. Državni zavod za statistiku u Popisu stanovništva 2011. g. evidentirao je 510 naselja. U odnosu na stanje iz 2001. godine broj statističkih naselja smanjio se od 571 na 510. Smanjenje broja dijelom je rezultat usklađivanja »statističkih« i »fizičkih« naselja (spajanja naselja), ali i odumiranja dijela malih statističkih naselja, koja su u potpunosti izgubila stanovništvo. Analizom veličine statističkih naselja prema broju stanovnika, utvrđeno je da od ukupno 510 naselja, čak 382 naselja (75%) ima manje od 200 stanovnika.

Nadalje je utvrđeno da postoji 266 statistička naselja s manje od 50 stanovnika, što čini 52% od ukupnog broja statističkih naselja. U skupini statističkih naselja od 50 stanovnika do 200 stanovnika nalazi se 116 naselja, odnosno 23% od ukupnog broja naselja. Preostalih 128 naselja, odnosno 25% od ukupnog broja naselja većih od 200 stanovnika, raspoređena su u sljedeće veličinske skupine:

0	45 naselja,
1 - 200	337 naselja,
201 - 500	52 naselja,
501 - 1.000	29 naselja,
1.001 - 2.000	29 naselja,
2.001 - 5.000	13 naselja,
5.001 - 10.000	tri naselja,
10.001 - 100.000	jedno naselje i
više od 100.000	jedno naselje (Rijeka).

Važno je za uočiti da u Županiji postoji 45 naselja bez stanovnika, što predstavlja gotovo trećinu od svih naselja bez stanovnika u Republici Hrvatskoj (ukupno 150 naselja).

Ova se naselja, nalaze najvećim dijelom u Gorskom kotaru, njih 37. Preostalih osam naselja je raspoređeno na četiri u Priobalju i četiri naselja na Otocima. Ovakva slika odraz je već dugo prisutne depopulacije područja Gorskog kotara. Cijela naselja ostaju napuštena i prepuštena propadanju.

U sustavu statističkih naselja Županije prevladavaju mala naselja do 1.000 stanovnika (čak 90%), dok je mali broj srednje velikih i većih naselja, koja čine svega 10%. U Županiji nedostaju naselja u rasponu od 10.000 do 100.000 stanovnika, odnosno postoji velika praznina između Rijeke kao županijskog središta i mikroregionalnih središta. Samo Grad Kastav broji 10.440 stanovnika, jer cijeli Grad Kastav tvori jedno statističko naselje, budući da su temeljem odluke Gradskog vijeća sva naselja spojena u jedno.

Samo tri statistička naselja imaju više od 5.000 stanovnika, a njih 13 nalaze se u skupini od 2.000 do 5.000 stanovnika, a od toga su se Delnice, Kostrena i Novi Vinodolski približile gornjoj granici.

Gledajući prostorni razmještaj naselja kopnenog dijela Županije, jasno se uočavaju područja veće koncentracije: uska priobalna zona od Mošćeničke Drage do Novog Vinodolskog, zona uz državnu granicu od Čabra do Vrbovskog, te spojna područja nastala uz prometnice. Međutim, samo u prstenu koji neposredno okružuje Rijeku koncentrirana su statistička naselja čiji se broj stanovnika kreće u rasponu od 500 do 10.000 stanovnika.

U svim ostalim područjima veća se statistička naselja javljaju pojedinačno, a glavninu čine manja statistička naselja do 200 stanovnika. Najveći udjel malih statističkih naselja ima područje Gorskog kotara s velikim brojem statističkih naselja manjih od 200 stanovnika. Na preostalom području Priobalja, izvan neposrednog dodira s Rijkom, razvila su se mahom mala statistička naselja do 200 stanovnika. Po broju statističkih naselja do 200 stanovnika prednjači Općina Brod Moravice, s najvećim brojem takvih malih naselja, a slijedi ju Grad Čabar, dok znatno manje, ali razmjerno još uvijek, velik broj takvih naselja ima Vinodolska općina, Novi Vinodolski, Jelenje, Matulji i Mošćenička Draga.

Na otočnom području veća su se statistička naselja razvila u priobalnom dijelu otoka, dok su naselja manja od 200 stanovnika koncentrirana u unutrašnjosti otoka. Izuzetak je samo otok Rab koji nema statističkog naselja manjeg od 500 stanovnika (vidjeti kartograme 4 i 5).

2.3.3 Sustav središnjih naselja

Osnovno obilježje sustava središnjih naselja je neuravnoteženost, odnosno velika razlika u veličini, funkcionalnoj opremljenosti i gravitacijskoj privlačnosti županijskog središta i ostalih središnjih naselja, nekadašnjih općinskih centara (Delnice, Čabar, Vrbovsko, Opatija, Crikvenica, Mali Lošinj, Krk, Rab). Županijsko središte grad Rijeka svojom veličinom, gospodarskom snagom i funkcionalnom opremljenošću snažno

utječe na područje cijele Županije, a u znatnoj mjeri i na područje izvan Županije, te u naravi obavlja funkciju centra makroregije. Oko grada Rijeke nastaje prošireno i urbanizirano metropolitansko područje, koje seže od Mošćeničke Drage do Crikvenice, obuhvaćajući i sjeverni dio otoka Krka. Unutar tog područja, u prstenu koji neposredno okružuje Rijeku, koncentrirana su jače urbanizirana naselja, u rasponu od 500 do 10.000 stanovnika.

Za analizirano izvještajno razdoblje utvrđeno je da nije došlo do bitnih promjena u funkcionalnoj opremljenosti središnjih naselja. Prepoznate promjene nastale u sustavu i promjene pojedinih trendova, npr.: smanjene odljeva stanovništva iz pojedinih mikroregionalnih centara (u prvom redu goranskih), više su rezultat ostvarenja bolje prometne povezanosti tih prostora sa središtem Županije koji sa sobom donosi realizacija jakih prometnih pravaca, nego li sustavnog djelovanja u ostvarenju razvojne politike utvrđene Prostornim planom Županije.

2.3.4 Opremljenost naselja Funkcionalna opremljenost naselja

Pokrivenost potreba funkcija društvenih djelatnosti za djelatnost školstva, kulture i informacija, zdravstva, socijalne skrbi i sporta analizirana je za središnja naselja, prema kategorijama određenim Prostornim planom Županije. Za analizu funkcionalne opremljenosti naselja referentna je 2010. godina, a podaci su dobiveni analizom svih tada važećih PPUO/G i podataka jedinica lokalnih samouprava (Elaborat »Analiza mreže građevina javnih ustanova u Primorsko-goranskoj županiji« - lipanj 2010, ožujak 2011.).

Analizom je utvrđeno sljedeće:

- Grad Rijeka, kao središte regije, ima sve sadržaje društvenih djelatnosti koji su određeni kao minimalni za ovaj rang središta.
- Niti jedno središte mikroregije (Krk, Cres, Mali Lošinj, Rab, Delnice) nema minimalnu razinu funkcionalne opremljenosti naselja, da bi u potpunosti obavljali namijenjenu ulogu središta mikroregije. Najmanje sadržaja nedostaje Malom Lošnju i Delnicama, kojima nedostaju pojedini sadržaji zdravstva i školstva, a najviše sadržaja nedostaje Cresu.
- Središta prostornih cjelina (Opatija, Crikvenica, Novi Vinodolski, Klana, Rupa, Vrbovsko, Čabar, Gerovo) su vrlo neujednačeno pokrivena sadržajima društvenih djelatnosti. Najmanje minimalnih sadržaja društvenih djelatnosti nedostaje Opatiji, a najviše Gerovu i Rupi.
- Središta u riječkom prstenu (Matulji, Kraljevica, Bakar, Omišalj, Dražice, Viškovo, Kastav i Čavle) uglavnom su zadovoljavajuće opremljena minimalnim sadržajima analiziranih skupina društvenih djelatnosti.
- Lokalna središta u Priobalju (Kostrena, Lovran, Mošćenička Draga, Bribir) u potpunosti su dosegla sadržaje društvenih djelatnosti. Na Otocima (Veli Lošinj, Nerezine, Osor, Martinšćica, Lopar, Punat, Malinska, Vrbnik, Baška, Dobrinj), samo lokalno središte Punat ima sve predviđene sadržaje. Na području Gorskog kotara (Ravna Gora, Mrkopalj, Skrad, Lokve, Fužine, Brod na Kupu, Brod Moravice, Prezid, Tršće), samo Brod na Kupu sadrži sve predviđene sadržaje.

Prostornim planom Županije (SN 14/00, 12/05, 50/06, 08/09 i 3/11) planirana su i specifična dvojna naselja koja zajednički obavljaju funkciju središta, odnosno dijele središnje funkcije (Mali Lošinj - Cres, Crikvenica - Novi Vinodolski, Rupa - Klana i Čabar - Gerovo). Međutim, unatoč planiranoj dvojnosti ova naselja ni zajednički ne dosižu postavljeni minimum sadržaja društvenih djelatnosti. Razvojnog središtu Cres - Mali Lošinj nedostaju sadržaji iz skupine školstva. U razvojnim središtima Rupa - Klana i Čabar - Gerovo nedostaje gotovo polovica minimalnih sadržaja svih analiziranih skupina.

Analiza pokrivenosti potreba funkcija društvenih djelatnosti za središnja naselja u Županiji prepoznala je nedostatak smještajnih kapaciteta i prostora za terapiju u djelatnosti socijalne skrbi. U djelatnosti socijalne skrbi problem predstavlja nedostatak smještajnih kapaciteta u domovima za starije i nemoćne osobe. Nedostaju skupna stanovanja za osobe s invaliditetom, kao i kapaciteti koji podržavaju model skrbi IV. generacije domova za starije i nemoćne osobe.

U djelatnosti javnog zdravstva prepoznati su nedostaci na svim razinama zdravstvene zaštite. U primarnoj zdravstvenoj zaštiti očituje se u slabo organiziranoj palijativnoj skrbi, nedostatku timova hitne medicinske pomoći, pogotovo u turističkoj sezoni i smanjenju Centara za dijalizu, što je posebno naglašeno na području Gorskog kotara i na Otocima.

Također je prepoznata nedovoljna pokrivenost Županije specijalističkim klinikama u sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti, što je posebno naglašeno na području Gorskog kotara i otoka Cresa. Kao pozitivne primjere navodimo u Rijeci otvoren Centar za dijagnostiku i prevenciju zaraznih bolesti. U Velom Lošnju planira se rekonstrukcija Lječilišta Veli Lošinj (gradnja novih smještajnih sadržaja visoke kategorije 4* i uređenje vanjskih terapijskih i rekreacijskih sadržaja). U Crikvenici je u specijalističkoj bolnici za fizikalnu rehabilitaciju i bolesti uha, grla i nosa »Thalassoterapija« u razdoblju 2011. - 2012. obavljena rekonstrukcija i izgradnja pojedinih objekata, te zamjena infrastrukturnog sustava bolnice, a planira se i rekonstrukcija i nadogradnja ostalih objekata. Na Rabu su u Psihijatrijskoj bolnici Rab u razdoblju 2011. - 2012. obavljene

radovi na uređenju centralne kuhinje, te nadogradnja hidrantske mreže. U razdoblju 2013. - 2015. planirana je adaptacija dva bolnička paviljona i rekonstrukcija bolničke praonice, te adaptacija glavnog skladišta.

U tercijarnoj zdravstvenoj zaštiti prepoznat je problem dislociranosti građevina KBC Rijeka. U analiziranom izvještajnom razdoblju uočen je trend nadopunjavanja postojeće mreže javnih ustanova svih razina zdravstvene zaštite s privatnim zdravstvenim ustanovama.

Pokrivenost potreba funkcija društvene djelatnosti osnovnog školstva u Županiji je uglavnom zadovoljavajuća. Najveći problem u osnovnom školstvu se događa zbog nemogućnosti odvijanja nastave u jednoj smjeni. Također se uočava nesrazmjernost broja područnih škola u odnosu na smanjeni broj učenika, te je stoga bilo neminovno zatvoriti nekoliko područnih osnovnih škola.

Pokrivenost potreba funkcija društvene djelatnosti srednjeg školstva u Županiji bilježi veliki manjak prostora u školama na području Grada Rijeke gdje 19 ustanova djeluje u 13 zgrada i na području Grada Opatiije gdje četiri ustanove rade u tri zgrade. U razdoblju za koje se izrađuje ovo Izvješće dovršena je prva faza izgradnje Sveučilišnog kampusa na Trsatu, te predstoji realizacija planirane izgradnje druge faze koja uključuje izgradnju studentskog doma, sveučilišne knjižnice te dovršetak izgradnje novih fakulteta.

Razvoj kulture i djelatnosti u kulturi ovisi o stupnju urbanizacije područja, prometnoj povezanosti, specifičnosti naseljenosti, dostupnosti na demografsko ugroženim područjima (osobito na otocima) te gospodarskoj situaciji određenog područja i drugih faktora koji utječu na životni standard. Prepoznata je nezadovoljavajuća pokrivenost muzejskim prostora na području Gorskog kotara. Prvi muzej na ovom području, Muzej šumarstva, lovstva i ribolova u Brodu na Kupu otvoren je 2012. g. Pokrivenost knjižnicama je zadovoljavajuća. Postojeća gradska knjižnica u Rijeci ima nedovoljan kapacitet u odnosu na gravitirajuću populaciju, pa postoji potreba za povećanjem prostora. Više odgovarajućih prostora nedostaje i Sveučilišnoj knjižnici. Potrebu za kinima i kino-projekcijama u većim naseljima u Županije se nadomještaju kino projekcijama u Domovima kulture, dok u županijskom središtu ovu potrebu uspješno zadovoljava »Cinestar« i »Art-kino Croatia«. Slična je situacija s kazalištem i kazališnim predstavama. U radu Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca u Rijeci prepoznati su problemi osiguranja dovoljnog prostora za rad, jer u istoj kući djeluje Hrvatska drama, Drama italiano, Opera sa simfonijskom djelatnošću i Balet.

Postojeća sportska infrastruktura po područjima Županije je različita. Na području Gorskog kotara uočeni su problemi u korištenju i održavanju postojećih građevina. Sportski centar Delnice ima kapacitete, a nema dovoljan broj korisnika. Za zimske sportove je najveći problem nedostatak infrastrukture, odnosno njezino održavanje. Na području Gorskog kotara nedostaju sadržaji vezani za atletiku. Na otocima je situacija bolja, jer su zastupljeni brojni sadržaji vezani uz korištenje mora, a veći dio sportskih aktivnosti odvija se unutar zona turističkih kompleksa.

Djelatnost tehničke kulture na području Županije dosegla je vrlo visoku razinu. U Rijeci je u nekadašnjoj vojnoj utvrdi na brdu Sv. Križ u travnju 2009. otvoren novi Astronomski centar, objekt ne samo od županijskog, već od državnog značenja. U njemu se uspješno održavaju predavanja, znanstveni i stručni skupovi, internacionalna i domaća izobrazba.

Ostale djelatnosti - vjerske, političke i druge nisu izravno vezane na standard i ovisne su o različitim kretanjima u društvu. Županija i Grad Rijeka su otvoreni prema svim građanima, bez obzira na nacionalnost i vjeroispovijest, što je rezultiralo izgradnjom više vjerskih objekata različitih konfesija. Kao značajne vjerske objekte koji su izgrađeni u razdoblju koje Izvješće obrađuje navodimo izgradnju aule Ivana Pavla II. na Trsatu otvorenu u lipnju 2008. g, te iako ne ulazi u razdoblje koji obrađuje ovo Izvješće, izgradnju Islamskog centra otvorenog u svibnju 2013. godine.

2.4 OPREMLJENOST PROSTORA INFRASTRUKTUROM OD ZNAČENJA ZA ŽUPANIJU

2.4.1 Prometni sustavi

Okosnicu prometnog sustava Primorsko-goranske županije čini pomorska i kopnena infrastruktura (luke, cestovna i željeznička mreža, telekomunikacijski sustav i produktovodi) te infrastruktura zračnog prometa s čitavim nizom robnih i putničkih terminala.

Središtem Županije prolaze dva prometna koridora državnog i međunarodnog značenja (paneuropski i jadransko-jonski), koji zajedno s lučkim sustavom integriraju priobalni i ukupni prostor Županije na nacionalnu i međunarodnu prometnu mrežu. Sjecište tih koridora čini prometni čvor Rijeka kao ključna prometna komponenta sveukupnoga gospodarskog razvoja središta Primorsko-goranske županije, odnosno Grada Rijeke i Luke Rijeka. On je i prostorno integralno jedino moguće rješenje na ovom specifičnom i visoko vrijednom obalnom prostoru.

Geostrateški položaj Županije nametnuo je potrebu razvoja niza prometnih pravaca i čvorišta koji zauzimaju značajne površine.

Sustav cestovne infrastrukture

Osnovu cestovne prometne infrastrukture čini mreža autocesta, brzih cesta i državnih cesta koja se dalje distribuira na regionalnu i lokalnu razinu putem cestovne mreže županijskih i lokalnih cesta.

Autocesta Rijeka - Zagreb (A6 Rijeka - Bosiljevo) građena je u nekoliko faza, najprije kao poluautocesta, a u punom profilu dovršena je i puštena u promet 2009. godine. Na ovom autocestovnom pravcu unutar granica Primorsko-goranske županije izgrađeni su čvorovi Orehovica, Čavle, Kikovica, Oštrovica, Vrata, Delnice, Ravna Gora i Vrbovsko.

Autocestovni pravac A7 Rupa - Rijeka - Žuta Lokva čini osnovnu longitudinalnu poveznicu riječkoga cestovnog prometnog čvora. Izgrađena je dionica autoceste od graničnog prijelaza Rupa do čvora Jurdani i puštena u promet 2005. godine. Na dionici autoceste izgrađeni su čvorovi Rupa, Jurdani i Jušići kao osnovne poveznice autoceste na postojeću cestovnu infrastrukturu. Obavljene su i pripreme za izgradnju čvora Permani.

Autocesta A8 Matulji - tunel Učka izgrađena je u I. fazi kao poluautocesta. U pripremi je izrada projektne dokumentacije za izgradnju punog profila autoceste, a prostor za dogradnju i rekonstrukciju je na nekim dionicama zauzet izgrađenim objektima.

Riječka obilaznica Matulji - Orehovica - Križišće prolazi gradskim područjem i ima gusto raspoređena čvorišta pa se na njoj miješaju unutar gradski prometni tokovi s daljinskim. Iznimno je prometno opterećena. Najveći prosječan godišnji dnevni promet (PGDP) ostvaren je 2007. godine i iznosio je 24.334 vozila, dok je prosječni ljetni dnevni promet (PLDP) iste godine iznosio 38.677 vozila. Dionica Orehovica - Sveti Kuzam s dionicom državne ceste D404 Draga - Vežica puštena je u promet 2006. godine. Potkraj 2009. godine dograđen je južni kolnik na dionici Orehovica - Diračje te je obilaznica, nakon 32 godine od početka gradnje, otvorena za promet u punom profilu na dionici Orehovica - Diračje. Ukupno je dograđeno 8,85 km južnog kolnika obilaznice, odnosno zajedno s priključnim cestama 9,6 km. Istodobno s dovršenjem punog profila postavljeni su i bukobrani - zaštitni zidovi za zaštitu od buke. Dionica Sveti Kuzam - Križišća puštena je u promet u srpnju 2013. godine.

U okviru održavanja cesta nastavljena je obnova državnih cesta kroz programe Betterment I. i Betterment II. Većina radova na obnovi državnih cesta završena je u razdoblju od 2005. do 2008. godine. Završeni su radovi na državnoj cesti D8 na dionici granični prijelaz Pasjak - Rupa (D 202) u dužini 5,6 km. U promatranom razdoblju u većoj mjeri izgrađene su ili rekonstruirane državne ceste na otocima Krku i Lošinj te djelomično na otoku Rabu. Godine 2011. puštena je u promet državna cesta D 404 koja povezuje kontejnerski terminal Brajdicu i centar grada na riječku obilaznicu u čvorištu Draga.

U promatranom razdoblju započela je izgradnja županijske ceste ŽC 5025 koja će spajati riječku obilaznicu sa Centrom za gospodarenje otpadom Marišćina. Prema Odluci o razvrstaju cesta (NN 44/12), navedena cesta prekategoriрана je u državnu cestu D 427, te je prešla u nadležnost Hrvatskih cesta. Do sada je od buduće prometnice većim dijelom izgrađen oko tri kilometra dug potez od Rujevice do Marinića, koji je financirao Grad Rijeka. Hrvatske ceste su 2012. godine preuzele obvezu, a time i financiranje dovršenja ceste na potezu od Hosti do Marinića, te cjelokupnu izgradnju dionice od Marinića do Marišćine.

Županijske i lokalne ceste grade se i održavaju u skladu s godišnjim planom i programom građenja i održavanja županijskih i lokalnih cesta Županijske uprave za ceste Primorsko-goranske županije.

Slijedom obveze utvrđene Zakonom o cestama (NN 84/11), ministar pomorstva, prometa i infrastrukture donio je Odluku o cestama na području velikih gradova koje prestaju biti razvrstane u javne ceste (NN 44/12). Tom su Odlukom određene javne ceste (županijske i lokalne) na području Grada Rijeke koje postaju nerazvrstane. Ukupno 64,18 km javnih cesta na području Grada Rijeke na temelju te Odluke dobile su status nerazvrstanih cesta.

Cestovna prometna mreža još uvijek ne udovoljava potrebama prometa pa u ljetnim mjesecima dolazi do prometnih zastoja oko urbanih područja koji su ujedno i turističke destinacije. Ovo posebno dolazi do izražaja na području liburnijske i crikveničko-vinodolske rivijere. Zastoji i prometne gužve oko crikveničko-vinodolskog područja znatno će se smanjiti po dovršetku izgradnje autoceste A7 do čvora Žuta Lokva.

Prometna zagušenja na prilaznim cestama prema središtu grada Rijeke i u središtu grada intenzivnija su izvan turističke sezone, kada je povećana dnevna migracija prema poslovnim zonama, upravnim središtima i javnim ustanovama u Gradu Rijeci.

Rekonstrukcija i izgradnja otočnih cesta iz državnog programa ne odvija se željenom dinamikom. Nedovoljan je standard državnih cesta na otocima Cresu i Rabu. Na otoku Cresu je nužno rekonstruirati dio postojeće državne ceste D 100 i izgraditi obilaznicu Grada Cresa. Cestovna mreža zadovoljava potrebe domicilnoga otočnog stanovništva ali ne i potrebe turista tijekom turističke sezone, što se osobito očituje u zagušenju urbanih središta u vrijeme vršnih opterećenja tijekom ljetnih mjeseci. Uočen je nedostatak parkirališnih površina i priveza za turističke brodice i plovila domicilnog stanovništva.

Sustav željezničke infrastrukture

Željezničku infrastrukturu na području Županije čine dionice željezničkih pruga od značenja za međunarodni promet: M202 Zagreb Glavni kolodvor - Karlovac - Rijeka, M502 Rijeka - Šapjane (državna granica) - (Ilirska Bistrica), M602 Škriljevo - Bakar i M603 Sušak - Pećine - Rijeka Brajdica, te željeznička pruga od značenja za lokalni promet: L214 Rijeka Brajdica - Rijeka.

Duljina mreže željezničkih pruga na području Republike Hrvatske iznosila je 2012. godine 2.722 km, od čega na Primorsko-goransku županiju otpada 158,1 km, odnosno 5,8%.

Na području Primorsko-goranske županije 26 željezničko-cestovnih prijelaza osigurano je znacima, a 11 je osigurano uređajima. Gustoća željezničko-cestovnih prijelaza je jedan prijelaz na 4,32 km pruge.

Radi stvaranje jedinstvenoga sustava električne vuče, na cjelokupnoj pružnoj mreži u Republici Hrvatskoj, Hrvatske željeznice su 2008. godine započele aktivnosti na projektu ISEV - Izmjena sustava električne vuče na prugama Moravice - Rijeka - Šapjane, Škrlevo - Bakar i pruge do Brajdice kojim se jednofazna istosmjerna mreža (3 kV) zamjenjuje jednofaznom izmjeničnom mrežom (25 kV, 50 Hz). Projekt ISEV dovršen je u lipnju 2013. g. U sklopu projekta rekonstruirane su ili izgrađene elektrovučne podstanice (EVP): Delnice, Vrata, Plase, Sušak (Podvežica), Matulji i postrojenja za sekcioniranje Skrad, Lokve, Drivenik, Delnice, Sveti Kuzam i Rijeka. Projektom se značajno povećava propusna moć pruge (povećanje kapaciteta postojeće željezničke pruge do 20%) i smanjuje potrošnja energije i troškovi održavanja pruge. Dovođenje projekta je od iznimne važnosti za sveukupnu prometnu, gospodarsku aktivnost Županije i Republike Hrvatske.

Bez obzira na dovršetak projekta ISEV, željeznička infrastruktura je tehnički i tehnološki zastarjela, te ne može dugoročno kvalitetno udovoljiti zahtjevima teretnog prometa niti integraciji u sustav javnog gradskog i prigradskog prijevoza putnika. Bitno unapređenje željezničke infrastrukture, kao prijelazno rješenje do izgradnje nizinske pruge, očekuje se uklanjanjem »uskih grla« na trasi pruge izgradnjom drugog kolosijeka između Rijeke do Delnica, Rijeke do Šapjana te rekonstrukcijom postojeće trase pruge od Delnica prema Skradniku. U sklopu razvoja riječke luke planiraju se i velika ulaganja u izgradnju željezničkih lučkih kolodvora vezanih uz terminale Brajdica, Zagrebačka obale te kolodvora u sklopu pozadinske zone Miklavja (vidjeti kartogram 6).

Pomorski promet i lučko terminalna infrastruktura

Stanje pomorskog prometa je nepovoljno zbog brojnih vanjskih utjecaja, ali i sporog prilagođavanja ove djelatnosti novim tehničko-tehnološkim zahtjevima, vlasničkom i organizacijskom prestrukturiranju te političkim i tržišnim promjenama. Postupno se iz godine u godinu povećava fizički opseg prijevoza.

Na području Primorsko-goranske županije razvrstane su 104 luke otvorene za javni promet: luka Rijeka od osobitog (međunarodnog) gospodarskog značenja za Republiku Hrvatsku; sedam luka otvorenih za javni promet županijskog značenja (putničke luke: Mali Lošinj, Merag, Mišnjak, Porožina, Valbiska, Surbova-Baška i Opatija); i 97 luka lokalnog značenja.

Luka Rijeka

Luka Rijeka je luka osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku. Obuhvaća bazen Rijeka (riječku i sušačku luku) i izdvojene bazene Bakar, Omišalj i Raša. Bazen na području bivše tvornice Torpedo u funkciji je ribarske luke, pod upravom je Lučke uprave Rijeka i predstavlja luku otvorenu za javni promet.

U sklopu riječkog bazena postoji ukupno devet pristaništa (Zagrebačko pristanište, Bratislavsko pristanište, Praško pristanište, Visinov gat, Budimpeštansko pristanište, Orlandov gat, Bečko pristanište, Gat de Franceschi, Istarsko pristanište) s pristanima za prihvat brodova te tri specijalizirana terminala (putnički terminal, terminal za rashlađene terete, terminal za žitarice). Zagrebačko pristanište djelomično je opremljeno u dužini od 156 m za pristajanje brodova dok je ostatak od 600 m obale nedovršen.

Putnički terminal Rijeka, smješten na korijenu Riječkog lukobrana pušten je u rad 2009. godine. U prvoj fazi izgrađen je dio zgrade Pomorskoga putničkog terminala s prijeko potrebnom infrastrukturom, uređena je pješačka površina u dužini oko 260 metara, rekonstruirano je 200 m novoga obalnog zida s plutajućom rampom za iskrcaj/ukrcaj vozila na brod, obavljena je sanacija kolosijeka, postavljena je nova vodovodna, kanalizacijska i elektro mreža. U sklopu projekta izvedena je i plinifikacija zgrade PPT-a.

Na putničkom terminalu odvijao se promet katamaranskih otočnih linija te u sezoni dužobalne trajektne linije Rijeka - Dubrovnik. Prvi cruiser vezan je na novoj obali Riječkog lukobrana 2010. godine.

Sušački bazen istočni je dio luke Rijeka i obuhvaća staru sušačku luku, područje Delte i Brajdice s kontejnerskim terminalom. Izgradnjom državne ceste D 404, 2011. g. sušački dio riječke luke s terminalom Brajdica bolje je prometno povezan na regionalnu i nacionalnu kopnenu prometnu mrežu. Nova brodska linija Azija - Sjeverni Jadran uvedena je 2010. godine. Redovitu tjednu brodsku liniju servisira osam kontejnerskih brodova panamax generacije.

Najveći ukupan promet, nešto više od 13 milijuna tona, Luka Rijeka je ostvarila 2007. g. Najveći ukupan kontejnerski promet ostvaren je 2008. godine s nešto više od 168 tisuća TEU jedinica. Statistički podaci od 2008. do 2012. jasno ukazuju na efekte ekonomske krize globalnih razmjera koja se negativno odrazila na pomorski promet roba općenito. Gledajući samo usporedno 2003. i 2011. godinu Luka Rijeka je povećala promet samo generalnog tereta i drva za više od 50% dok su ostali tereti u padu. Nakon pada kontejnerskog prometa u 2009. g. promet je u blagom porastu.

Uski prostor između operativnih obala i skladišta u luci Rijeka otežava lučke operacije koje zahtijevaju tehnološki suvremeniji način rukovanja i skladištenja tereta. Postojeći željeznički kolosijeci na operativnim obalama nisu prikladni za današnju tehnologiju prekrcaja i otežavaju kretanje cestovnih vozila. Konfiguracija željezničkih kolosijeka i njihova povezanost na ranžirni kolosijek ne omogućuju formiranje jednosmjernih izravnih kompozicija prilikom ukrajno-iskrajnih operacija. Radi povećanja operativnih kapaciteta luke Rijeka 2011. g. se započelo s projektom zamjene lučkih obalnih dizalica.

U funkciji luke Rijeka nalaze se četiri sidrišta: zapadno sidrište (1.238,5 ha), istočno sidrište (2.301,5 ha), sidrište za tankere (2.130,2 ha) i sidrište za brodove za prijevoz ukapljenih plinova (2.131,9 ha). Sidrišta zauzimaju površinu akvatorija od 7.802,1 ha.

Na području Županije nalazi se 17 luka posebne namjene državnog značenja, to su:

- idustrijske luke: Urinj, Sepen, Bakar, Sršćica i Mlaka;
- brodogradilišne luke: Kraljevica, Mali Lošinj, Puntar, 3. maj, Viktor Lenac i Cres;
- luke nautičkog turizma: Puntar, Supetarska Draga, Opatija, ACI Rab; za izgradnju marine Novi Vinodolski izdana je koncesija;
- te vojna luka Kovčanje.

Na području Županije nalazi se i 26 luka posebne namjene županijskog značenja:

- brodogradilišne luke: Brodogradilište Kantrida, Brodogradilište Marine ing. S. Horvat Bakar, Brodogradilište Krk, Brodogradilište Franka Kraljića Malinska, Brodogradilište Nerezine, Brodogradilište Stanislava Matica Banjol, Brodogradilište Petra Španjola, Brodogradilište Ivana Pičuljana, Brodogradilište Zdravka Pičuljana, Brodogradilište Đanija Jurića Klimno, Brodogradilište Antona Jurića Klimno i Brodogradilište Željka Trubića Klimno;
- luke nautičkog turizma: Marina Admiral, A/C Poljana i Y/C Marina;
- sportskih luka: Luka nautičkog i športskog turizma Sv. Fuska, Luka nautičkog i športskog turizma Vela Jana, Luka nautičkog i športskog turizma Dunat, Športska luka Kantrida, Športska luka Brgudi, Športska luka Mrtvi kanal, Športska luka Pećine, Športska luka Grčevo, Športska luka Stara Voda, Športska luka Podurinj i Športska luka Pesja Omišalj.

Na području Županije se nalaze dva sidrišta objavljena u službenim pomorskim publikacijama (Sidrište Ilovik i Sidrište Maračol Unije), kao poseban morski akvatorij koji omogućuje sigurno sidrenje plovnih objekata.

Prometna povezanost otočnog prostora osigurana je kvalitetnim trajektnim i katamaranskim linijama čiji je vozni red prilagođen domicilnom stanovništvu, dok je otok Krk s kopnom povezan mostom. Najveći prosječni godišnji dnevni promet i najveći prosječni ljetni promet ostvaren je na trajektnoj liniji Jablanac - Mišnjak.

Kroz luku Rijeka odvija se glavna državnoga robnog prometa morem iako rasprostranjenost luke na pet autonomnih bazena značajno otežava (prometno i financijski) poslovanje luke. Poslovanje luke otežava i nemogućnost korištenja dijela lučkih površina koji nisu u operativnoj funkciji zbog konzervatorske zaštite objekata proglašanih industrijskom baštinom, te pomanjkanja operativnog prostora na pojedinim terminalima, potrebnog za manipulaciju teretom ili privremenog odlaganja. Iako luka Rijeka ima prirodne prednosti u dubini akvatorija, poslovanje luke otežava lučka infrastruktura i suprastruktura koja je zastarjela.

Kopnena prometna mreža ne može kvalitetno servisirati potrebe lučkih operatera. Većina kontejnerskog tereta još uvijek se odvozi cestovnim putem (80%), što u vrijeme otpreme stvara gužve na prilaznim cestama zbog nedostatka prostora za smještaj kamiona. Kopnene prometne veze s lučkim terminalima su još uvijek manjkave i nedostatne osim nešto povoljnije situacije za terminal Brajdica u segmentu cestovnog prometa. Etape razvoja Luke Rijeka usko su povezane s definiranjem faza razvoja riječkoga željezničkog čvora. Stoga je nužno sagledati faze postupnog razvoja luke u funkciji ostvarenja tekućih i dugoročnih ciljeva i sukladno tomu odrediti pojedine faze izgradnje i modernizacije željezničkog čvora Rijeka. Kroz prostorno plansku dokumentaciju potrebno je planirati kapacitete i površine za razvoj luka za javni promet i luka posebne namjene uvažavajući razvojne planove Lučke uprave Rijeka i korisnika luka (vidjeti kartogram 7).

Sustav infrastrukture zračnog prometa

Na području Primorsko-goranske županije u funkciji su četiri zračne luke: Rijeka, Unije, Mali Lošinj i Grobnik.

Zračna luka Rijeka registrirana je za javni promet, domaći i međunarodni, opremljena je za dnevno i noćno slijetanje konvencionalnih zrakoplova. Luka je dobro povezana i integrirana na regionalnu prometnu infrastrukturu.

Dolazak niskotarifnih zračnih prijevoznika rezultirao je povećanjem broja putnika. Najveći broj putnika u Zračnoj luci Rijeka prevezen je 2006. godine - 166.675. Od 2008. godine, nakon što su i ostale luke ugovorile dolazak niskotarifnih prijevoznika, dolazi do smanjenja broja putnika tako da je 2010. godine prevezeno najmanje putnika, svega 61.478. U 2012. (I-X. mjesec) godini prevezeno 72.497 putnika.

Zračna luka se prostire na 760.000 m² s velikim okolnim prostorom namijenjenim za razvoj. Sustav vozni staza svojom nedostatnom širinom (20 m) ne zadovoljava kriterije za prihvat najvećih zrakoplova, a brojem, lokacijama i tipovima staza ne omogućava postizanje velikih satnih kapaciteta. Putnička zgrada već danas ne zadovoljava kakvoćom prihvata i otpreme u dolasku za avione s 200 i više sjedala u međunarodnom prometu.

Zračno pristanište Mali Lošinj je aerodrom registriran za javni promet, domaći i međunarodni. Uzletno-sletna staza dužine je 900 m, širine 30 m. Kapacitetom zadovoljava razinu postojećeg prometa. Usko grlo prometne infrastrukture je putnički terminal koji ne zadovoljava prije svega svojim građevinskim stanjem.

Zračno pristanište Unije je prostor pašnjaka uređen u travnati aerodrom za male zrakoplove. Registrirano je kao javni aerodrom za dnevni domaći promet, a osposobljeno je za dnevno letenje. Uzletno-sletna staza je dužine 850 m i širine 30 m.

Zračno pristanište Grobnik u funkciji je sportskog aerodroma. Uzletno-sletna staza je od asfaltnog kolnika dužine 1.600 m i širine 30 m. Staza je neinstrumentalna, predviđena za dnevno letenje. Na aerodromu je stacioniran aeroklub, pri kojem se odvija program sportsko-rekreacijskog letenja i školovanja (vidjeti kartogram 6).

Sustav elektroničke komunikacije

Primorsko-goranska županija, a posebno Grad Rijeka, gotovo su u potpunosti pokriveni GSM (900) telekomunikacijskim signalom. Na vanjskim otocima se u nekim dijelovima može »hvatati« i signal mobilne telefonije iz Republike Italije dok se u nekim dijelovima Gorskog kotara »hvata« i signal mobilnih operatera iz Republike Slovenije. No, intenzivan razvoj mobilne telefonije i visoki stupanj posjedovanja i uporabe mobilnih telefonskih uređaja uzrokuje nedostatnu pokrivenosti GSM signalom (osobito u ljetnim mjesecima), odnosno potrebu za gušćim signalom.

Na području Primorsko-goranske županije su u 2009. godini bila u funkciji 123 samostojeća antenska stupa. Kako bi se omogućila gradnja mreže građevina elektroničke pokretne komunikacije, provedene su II. Izmjene i dopune Prostornog plana Primorsko-goranske županije.

Primorsko-goranska županija pokrenula je projekt mrežne elektroničke komunikacijske infrastrukture i mrežnih usluga za potrebe korisnika na području Primorsko-goranske županije. Riječ je o projektu »e-Županija« koji bi trebao omogućiti povezivanje lokalne samouprave, obrazovanja i industrije kao preduvjeta za bržu primjenu novih ICT tehnologija i gospodarski rast. Potpisan je sporazum za izradu idejnog projekta za tri jedinice lokalne samouprave u Županiji, dok će se za daljnju provedbu projekt kandidirati za sredstva strukturnih fondova EU do kraja 2013. godine.

Tijekom 2010. godine u Primorsko-goranskoj županiji (Digitalna regija-D5) prešlo se s analognog na digitalno emitiranje televizijskog programa. Ova migracija je obavljena u skladu s nacionalnom Strategijom kojom su utvrđene temeljne strateške odrednice uvođenja usluge digitalne zemaljske televizije u Republici Hrvatskoj.

Da bi se zadovoljili zahtjevi za sve većim prijenosnim brzinama i kvalitetnijim širokopojsnim uslugama u nepokretnoj i pokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži, sukladno Europskoj Direktivi Digitalne agende za Europu, bit će prijeko potrebno pristupiti modernizaciji, obnovi i dogradnji postojeće, kao i izgradnji nove elektroničke komunikacijske infrastrukture i mreže (vidjeti kartogram 8).

2.4.2 Energetski sustavi

Elektroenergetski sustav Primorsko-goranske županije zadovoljavajuće je pokriven, a zahtjevi za priključenje javljaju se samo u mjestima gdje se obnavljaju starine te grade nove građevine.

Vidljivo povećanje broja kupaca električne energije rezultira povećanjem potrošnje u kategoriji kućanstva, dok znatan pad u potrošnji električne energije u kategoriji poduzetništva potvrđuje gospodarsku krizu.

Gorski kotar zadovoljavajuće je opskrbljen samo električnom energijom, iako tim područjem prolaze najznačajniji energetski koridori. Izrađen je projekt plinifikacije Gorskog kotara, ali se još nije krenulo u njegovu provedbu. Pokrenute su aktivnosti na osmišljavanju projekata toplifikacije pojedinih naselja (Delnice, Fužine, Čabar), odnosno projekata osmišljenog korištenja drvne biomase kao gorivo za decentralizirane kogeneracije (postupak istovremene proizvodnje električne i korisne toplinske energije u jedinstvenom procesu) radi osiguranja energetske samodostatnosti i najudaljenijih naselja.

Strukturno cjelovit energetski sustav ima jedino Grad Rijeka, koja uz kvalitetnu i sigurnu elektroenergetsku mrežu, ima i razvijen distribucijski sustava plinovoda i manjim dijelom toplovoda.

Elektroenergetski sustav otoka je zadovoljavajući, uz uočene gubitke uzrokovane posolicom ili burom. Mreža je prstenasta i u potpunosti zadovoljava potrebe stanovništva. Još uvijek nema intenzivnijeg korištenja obnovljivih izvora energije niti intenzivnijih aktivnosti za implementaciju mjera energetske efikasnosti. Na otocima nema izgrađene mreže plinskog sustava ili toplovoda (vidjeti kartogram 9).

Elektroenergetski sustav

Elektroenergetski sustav je skup postrojenja i opreme namijenjene za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije i čini osnovni energetska sustav. Prema podacima iz 2012. godine, njime je opskrbljeno 208.623 korisnika u Primorsko-goranskoj županiji.

Prijenosnom sustavu na području Primorsko-goranske županije svojstven je prolaz dalekovoda najvišeg napona koji povezuju istočnu i sjeverozapadnu Hrvatsku sa zapadnim i južnim dijelom (Istra, Dalmacija), te dalekovodi koji povezuju elektroenergetski sustav Hrvatske s elektroenergetskim sustavom Slovenije. Zbog izrazito čvrstih prijenosnih veza, područje Primorsko-goranske županije jedno je od najsigurnije električnom energijom napajanih dijelova Republike Hrvatske.

Distributivni sustav električne energije trajno se nadograđuje novim transformatorskim stanicama čiji se broj povećao za 23,7% od 2005. godine, te poboljšava prijelazom s nadzemnih na podzemne kabelaške vodove čija se ukupna duljina povećala za 74,8%. Broj kupaca električne energije povećao se od 2004. godine za 24 tisuće, odnosno 13%. U tom razdoblju povećala se potrošnja kućanstva za 7,9%, a smanjila potrošnja poduzetnika za 7,4%.

Proizvodni kapaciteti Primorsko-goranske županije temelje se na električnoj energiji dobivenoj iz hidroelektrana koje godišnje proizvedu ukupno 210 GWh, što je samo 14% ukupne potrošene energije tijekom 2012. godine. Termoelektrana Rijeka koristi se samo u vršnom razdoblju kada moguća potrošnja prelazi granice dobave električne energije. Tako je u 2012. godini termoelektrana Rijeka radila samo tri mjeseca. Predviđeni radni vijek, odnosno izlazak iz pogona TE Rijeka, je 2017. godine. Planira se prelazak na plin.

Tijekom 2007. godine doneseni su brojni pravilnici koji reguliraju korištenje obnovljivih izvora energije. Na području Primorsko-goranske županije zasada nema značajnije proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, iako su učinjeni značajniji pomaci u istraživanju. Prema podacima o izdanim prethodnim energetska odobrenjima, na području Županije izdano je sedam prethodnih energetska odobrenja za vjetroelektrane ukupne proizvodne snage 253 MW.

Regionalna energetska agencija Kvarner neposredno je utjecala na porast broja »malih« sustava obnovljivih izvora energije (OIE) u dva ključna projekta: »Sunce i na vašem krovu / zelena energija u mom domu« i »Burza krovova javnih zgrada«. U Županiji je izgrađeno ukupno 10 novih fotonaponskih sustava na javnim zgradama ukupne snage 220 kW, tri fotonaponska sustava, planirane snage 90 kW su u pripremi, što dokazuje napore Županije za poticanje takve vrste ulaganja.

Cjevovodni promet (nafta i plin)

Tankerska luka i terminal u Omišlju u sustavu Jadranskog naftovoda su ishodišna točka međunarodnog sustava transporta nafte do domaćih i inozemnih rafinerija u istočnoj i središnjoj Europi. Naftovod je projektiran da u konačnoj fazi izgrađenosti može prihvatiti i na magistralnoj dionici Omišalj - Sisak transportirati 34 mln tona nafte godišnje. Određeni dijelovi sustava izgrađeni su za konačni kapacitet (cjevovodi), dok su oni dijelovi koje je moguće dograđivati (privezi, spremnici, crpne stanice i dr.) građeni za kapacitet 20 mln tona godišnje. Naftovodom prema Sisku je u 2012. isporučeno 5,614 mln tona nafte što je u odnosu na 2005. godinu smanjenje prometa od 27% (2005. - 7,05 mln).

Posebno značenje u sustavu JANAF-a ima tankerska luka i terminal Omišalj. Tijekom 2011. godine krenulo se s gradnjom novih spremnika za skladištenje nafte i naftnih derivata u funkciji osiguranja državnih obveznih rezervi za 90 dana.

U promatranom razdoblju izgrađen je magistralni plinovod Pula - Karlovac (DN 500/75 bar) ukupne duljine 190,7 km, od toga 102 km plinovoda na području Primorsko-goranske županije.

Napajanje distributivne plinske mreže Primorsko-goranske županije osigurano je preko šest mjerno redukcija stanica (MRS), od kojih su izgrađene MRS-1 Rijeka zapad (Marčelji), odvojak magistralnog plinovoda od Kamenjaka do Kukuljanova (DN 500/75 bara, u dužini od 5,5 km) te MRS-2 Rijeka istok (Kukuljanovo). Očekuje se skoro dovršenje MRS Delnice, dok se MRS Vrbovsko te RS Urinj i RS Omišalj tek namjeravaju graditi. U fazi pripreme za gradnju je i odvojak magistralnog plinovoda od MRS-2 Rijeka istok preko RS Urinj do RS Omišalj (DN 1000/100 bara; ukupne dužine oko 14 km, od čega oko 8 km podmorskog plinovoda) čime će se osigurati svi preduvjeti za prelazak INA-inih postrojenja na prirodni plin i time dovršetak modernizacije rafinerije na Urinju, odnosno prelazak postrojenja DINA-Petrokemije na prirodni plin.

Na području Županije izgrađena je distributivna plinska mreža Grada Rijeke te je započela gradnja distributivne plinske mreže područja za koje je dana koncesija. Prirodni plin se počeo koristiti 2007. godine u Rijeci i Općini Viškovo kada je u Rijeci provedena supstitucija za gradski plin. Trenutno je na distributivnu plinsku mrežu priključeno 21.257 potrošača. Izgrađeno je više od 240 km distributivne plinske mreže te 9 km magistralne mreže. U Gradu Kraljevici i Općini Čavle još uvijek se obavlja distribucija miješanog plina do prelaska na prirodni plin, te su za potrebe istog izgrađena i odgovarajuća mješališta. Osim u spomenutim područjima, u kojima se distribuira plin, istodobno uz radove na izgradnji kanalizacije i ostalih instalacija komunalne infrastrukture, izgrađen je i plinovod u sljedećim JLS: Kastav, Opatija, Crikvenica, Matulji i Jelenje.

Grad Rijeka u potencijalnoj toplinskoj potrošnji Primorsko-goranske županije sudjeluje s najvećim udjelom od oko 43% i predstavlja centar razvoja plinskog sustava Županije. Ukupna potrošnja 2012. g. iznosila je približno 6,5 mln m³/h, a u industriji 20 mln m³/h.

Jadranski naftovod zadovoljava trenutne tržišne potrebe. Izgradnja umreženog sustava opskrbe prirodnim plinom uvelike bi smanjila ovisnost Županije o nafti, a time bi se ujedno i poboljšala ukupna ekološka slika područja.

2.4.3 Vodnogospodarski sustavi Vodoopskrbni sustav

Na vodoopskrbni sustav priključeno je ukupno 97% stanovništva Primorsko-goranske županije, što je znatno više od prosjeka u RH koji iznosi 75%. Visoka priključenost na sustav ne znači i da je stanje zadovoljavajuće.

Na području Gorskog kotara opskrba vodom gotovo je bez ikakvih rezervi, pa se može reći da je vrlo riskantna i neodrživa u slučaju kvara na sustavu, odnosno vodozahvatu. Postoje dijelovi mreže nedovoljnog kapaciteta, odnosno do pojedinih zaseoka vodoopskrba nije niti izgrađena. Vodoopskrbni sustavi područja Gorskog kotara nisu u dovoljnoj mjeri osigurani za slučajeve iznimnih akcidentnih onečišćenja koja mogu i na dulje vrijeme onemogućiti korištenje voda s pojedinih izvorišta. Zbog nesigurnog sustava, započelo se s izradom projektne dokumentacije te je ishoda građevinska dozvola za izvođenje prve faze akumulacije »Križ«.

U razdoblju na koje se odnosi Izvješće, na području Priobalja došlo je do povezivanja vodoopskrbnih sustava, te se vodom iz vodoopskrbnog sustava Rijeka opskrbljuje sustav Opatija (Liburnija), podsustav Jadransko i sjeverni dio otoka Krka. INA-Industrija nafte Urinjski za svoje proizvodne potrebe umjesto vode za piće počela je koristiti tehnološke vode iz jezera Tribalj.

Opskrba vodom područja Otoka je izvan sezone zadovoljavajuća, a u ljetnoj sezoni su kapaciteti premali. U promatranom izvještajnom razdoblju, na otoku Krku započeli su radovi na izgradnji vodoopskrbnog sustava područja Šotovento. Sustav otoka Raba je danas najranjiviji u dijelu podmorskog cjevovoda koji je nedovoljnog kapaciteta i »usko grlo« čitavog sustava. Ujedno, na otoku ima dijelova mreže nedovoljnog kapaciteta. Zbog toga je potrebno izgraditi drugu podmorsku cijev, rekonstruirati neke dijelove glavnih transportnih cjevovoda, te dograditi i izgraditi nekoliko vodosprema. Sustav vodoopskrbe otoka Cresa i Lošinja veoma je osjetljiv jer se oslanja na samo jedan izvor, Vransko jezero. Stoga je potrebno voditi računa o njegovom povezivanju na širi sustav unutar Županije.

Prema ukupno isporučenim količinama vode, u Županiji vidljiv je trend izraženog i trajnog pada potrošnje vode tijekom razdoblja od 2005. do 2012. godine, gdje je količina isporučene vode smanjena za oko 5 mln m³. Trend blagog i kontinuiranog rasta potrošnje vode je na područjima koja opskrbljuju Vodovod i čistoća Cres i Vrelo Rab. Trend izraženijeg rasta potrošnje vode je na područjima koja opskrbljuju Ponikve Krk. Područja koja opskrbljuju Komunalac Opatija, Vodovod Žrnovnica Novi Vinodolski, Komunalac Delnice, Komunalac Vrbovsko, KD Čabranka Čabar imaju približno ujednačenu potrošnju. Najveći pad potrošnje vode od 2004. godine do danas i to 25% nalazi se na području kojim upravlja Vodovod i kanalizacija Rijeka (vidjeti kartogram 10).

Sustav prikupljanja otpadnih voda

Sustavi prikupljanja otpadnih voda u Županiji djelomično zadovoljavaju potrebe sadašnjih korisnika, međutim rješenja nisu primjerena potrebama zaštite okoliša. Čest je slučaj korištenje septičkih jama s upojnim bunarima. U slučaju dovoda pitke vode u takvo naselje, količine otpadnih voda se znatno povećavaju, te takva rješenja nisu zadovoljavajuća. Razvoj kanalizacijskih sustava nije pratio izgradnju sustava vodoopskrbe, što je uzrokovalo da dovođenje vode na neko područje stvara probleme zbog neriješenog odvođa otpadnih voda. Na većem dijelu prostora Županije mreža prikupljanja otpadnih voda nije dovoljno izgrađena.

Na području Gorskog kotara sustav odvodnje otpadnih voda još uvijek ne prati razvoj vodoopskrbnog sustava. Odvodnjom je obuhvaćen vrlo mali broj (oko 25%) stanovnika. Prioriteti razvoja, dogradnje i sanacije sustava javne odvodnje (SJO) čije otpadne vode se ispuštaju u prijemnike kopnenog dijela Županije, proizlaze iz ugroženosti voda od onečišćenja i veličine aglomeracije. Na području Županije to su SJO Čabar, Tršće, Lokve - Homer, Delnice, Ravna Gora, Vrbovsko, Jablan i Fužine - Vrata. Na području Grada Delnica SJO je djelomično izgrađen. U promatranom razdoblju proširena je glavna kolektorska mreža u dužini od 7,5 km koja vodi do mehaničkog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Početkom 2013. godine slijedi rekonstrukcija uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) Delnice radi proširenja s drugim stupnjem pročišćavanja. Postotak priključenosti na sustav danas iznosi oko 53%. Naselje Ravna Gora ima izveden dio sustava prikupljanja i odvodnje otpadnih voda bez izgrađenog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. U razdoblju od 2007. do 2012. godine proširena je glavna kolektorska mreža u dužini od 6,6 km. Na području grada Čabra, Vrbovskog te općina Skrada, Fužina, Mrkoplja, Brod Moravica sustavi su samo djelomično izgrađeni. U promatranom razdoblju od 2005. godine došlo je do promjene samo u širenju, izgradnji glavne kolektorske mreže. Ostala naselja nemaju izgrađene sustave odvodnje te se otpadne vode rješavaju putem septičkih i crnih jama kroz koje se one dalje ulijevaju u okolni teren.

U Priobalju u pogledu razine razvijenosti sustava prikupljanja i odvodnje otpadnih voda posebno teška situacija je u neposrednom zaleđu Grada Rijeke (Viškovo, Čavle, Jelenje), u Vinodolskoj općini i Bakru, a nešto bolje u Kostreni, Kastvu, Klani, Novom Vinodolskom, Kraljevici i Crikvenici, dok je situacija najbolja na Liburnijskom području (Opatija, Lovran) te u Gradu Rijeci. Projekt izgradnje kanalizacijskog sustava područja Grobnik započeo je 2006. g. Do početka lipnja 2007. godine izgrađeni su gravitacijski kolektori: Kosorci - Svilno - Orehovica, Buzdohanj - Kosorci i Hrastenice - Kosorci te dvije podzemne crpne stanice, Kosorci i Hrastenice, s pripadajućim tlačnim cjevovodima. Sredinom lipnja 2008. godine završena je izgradnja 2,4 km spojnoga kanalizacijskog kolektora Orehovica - Rijeka (spojni kolektor u Ulici Franje Račkoga). Od 1. srpnja 2008. godine do početka listopada 2009. godine izgrađeno je oko 2 km kanalizacijske mreže u naselju Pašac i započeti su radovi na izgradnji oko 2 km spojnog kolektora od Orehovice do Pašca, od čega je 700 m tlačnog te radovi na izgradnji jedne crpne stanice.

U najvećem postotku izgrađenosti sustava prikupljanja otpadnih voda, u Primorsko-goranskoj županiji je sustav Opatija - Lovran s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda »Ičići« koji je pušten u probni rad početkom 2012. godine. Trenutno postotak priključenosti na sustav iznosi 54%. Od 2004. godine proširena je glavna kolektorska mreža za oko 37 km te sekundarna kolektorska mreža u dužini od 69,4 km.

Ostali sustavi u Priobalju u promatranom razdoblju, od 2004. godine do danas, prošireni su u dijelu glavne kolektorske i sekundarne mreže na području Grada Crikvenice te općina Mošćeničke Drage (proširenje mreže za 20%) i Matulja (proširenje mreže za 50%).

Na području Otoka iznimno nisku razinu razvijenosti sustava prikupljanja i odvodnje otpadnih voda imaju općine Vrbnik i Dobrinj te Grad Rab, a još uvijek nisu dostigli dovoljnu razinu razvijenosti turistički značajna područja općine Malinska-Dubašnica i Punat te Grad Krk. Na sustave odvodnje priključeno je oko 50% stanovništva.

Na otoku Krku djelomično razvijene sustave imaju naselja Baška, Punat, Njivice, Krk, Malinska, Omišalj. Izgrađene uređaje za pročišćavanje otpadnih voda s prvim stupnjem obrade imaju samo sustavi Punta i Baške. Trenutno je na sustave prikupljanja otpadnih voda na otoku Krku priključeno oko 26% stanovnika. Od 2004. godine do danas na otoku se proširila kolektorska mreža za više od 50%, dok izgradnja uređaja za pročišćavanje ne prati taj trend.

Na otoku Rabu izvođeni su radovi na proširenju sustava »Rab« i »Draga«. Trenutna priključenost stanovništva manja je od 40%. Polovinom 2012. godine završeni su radovi na izgradnji sustava »Rab«, njegove II. i III. faze, u sklopu kojih je izgrađeno oko 5,2 km gravitacijskih vodova te oko te 1,5 km tlačnih vodova te sedam crpnih stanica. Izgradnja III. faze sustava javne odvodnje »Draga« započela je u travnju 2011. godine. Ova faza obuhvaća izgradnju tlačno-gravitacijskih obalnih kolektora, dvije crpne stanice, tlačnog voda i uređaja za pročišćavanje te podmorski ispust. Podsustav »Lopar« izgrađen je u cijelosti, a obuhvaća naselja Lopar i zonu San Marino s postojećim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Lopar na lokaciji Stolac.

Na području gradova Cres i Mali Lošinj izgrađeni su razdjelni sustavi za odvodnju otpadnih voda u naseljima: Cres, Valun, Martišćica, Nerezine s turističkim naseljem Bučanje, Mali Lošinj i Veli Lošinj, te na otoku Susku. Trenutno je na sustav prikupljanja otpadnih voda »Cres« priključeno oko 90% stanovništva dok na sustav »Mali Lošinj« 71%. Za naselje Valun (2005. godine) izgrađeno je 700 m kolektora, crpna stanica i podmorski ispust dužine 112 m na dubini od 32 m. Završeni su radovi u naselju Martišćica (2006. godine) gdje je izgrađen gravitacijski kolektor dužine 3 km, crpna stanica, tlačni cjevovod 900 m do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji se sastoji od finog sita, mjernog uređaja i dozažnog sifona. Pročišćene vode puštaju se u more kroz podmorski ispust dužine 635 m na dubini od 46 m. Na otoku Lošnju turistički objekti (hoteli i autokamp) na predjelu Čikat su 2007. g. spojeni gravitacijskim cjevovodima dužine 1.100 m na dvije crpne stanice i podmorskim ispustom dužine 510 m upuštaju se u more na dubini od 45 m. Projektom »Jadran« predviđeno je objedinjavanje sustava i izgradnja uređaja za pročišćavanje

sanitarnih otpadnih voda visokog stupnja obrade. Godine 2010. izgrađen je sustav turističkog naselja Sunčana uvala i Zaglav/Miholaščica 2012. godine.

Na otoku Susku 2005. izgrađen je kanalizacijski sustav koji uz kolektore dužine 2.840 m, crpnu stanicu i ispust dužine 185 m na dubini 15 m sadrži i biološki uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Na sustav otoka Suska priključeno je 60% stanovništva.

U Županiji nije izgrađen primjeren broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, iako je to obveza propisana zakonima iz područja zaštite voda. Može se zaključiti kako samo nešto više od 50% isporučene vode u Primorsko-goranskoj županiji završi u nekom od javnih sustava prikupljanja i odvodnje otpadnih voda. Taj prosječni podatak, dakako, varira u ovisnosti o dijelu područja Županije, pa se tako može govoriti o prosječno 70% u Priobalju, 45% na Otocima te 20-30% u Gorskom kotaru. U Priobalju i na Otocima je izgrađeno više mehaničkih predtretmana s dugim podmorskim ispustima.

Gorski kotar posebno je područje s obzirom na osjetljivost okoliša te su potrebna dodatna ulaganja u razvoj sustava prikupljanja otpadnih voda (aglomeracije Delnice, Lokve, Fužine, Ravna Gora, Čabar, Vrbovsko).

Korištenje voda - sustavi za melioracijsku odvodnju i navodnjavanje

Na području Županije koristiti poljoprivredne površine na kraškim poljima nije moguće bez rješavanja sustava melioracije, što obuhvaća melioracijsku odvodnju i navodnjavanje.

Navodnjavanje se kao agrotehnička mjera koristi rijetko, povremeno i privremeno. Na području Otoka izgrađene su građevine osnovne melioracijske odvodnje I. reda Vretenica - vodotok, te melioracijske građevine II. reda obuhvatni lijevi i desni kanal - Vrbnik. Površina polja koje pokriva sustav melioracijske odvodnje Vrbničkog polja iznosi 172 ha sa oko 1,5 km kanala. U Općini Omišalj je 2010. g. u sustavu odvodnje i navodnjavanja polja Mali i Veli Lug obnovljen sustav melioracijske odvodnje u dužini nešto više od 4 km. Na otoku Rabu su u sustavu odvodnje i navodnjavanja polja u funkciji bujice, potoci, kanali u ukupnoj dužini oko 12,4 km.

Na području Priobalja izgrađena je građevina osnovne melioracijske odvodnje I. reda Brzet - bujica koji je u funkciji polja Pavlomir u Vinodolskoj dolini gdje je izgrađen bazen za navodnjavanje koji prihvaća vode bujice Brzet i koji se koristi za navodnjavanje uz privremeni cijevni sustav po potrebi. Površina polja koji pokriva sustav melioracijske odvodnje je 86 ha. Volumen bazen/akumulacije Pavlomir iznosi oko 49.000 m³, dok dužina dosad izgrađenih kanala iznosi nešto više od 8 km.

Na području Gorskog kotara izgrađene su građevine osnovne melioracijske odvodnje I. reda Ličanka - vodotok, te mješovita melioracijska građevina akumulacija Potkoš. Na području Gorskog kotara postoji i jedan višenamjenski sustav, Vinodolski sliv HE Vinodol, koji se sastoji od akumulacija, cjevovoda i kanala, a sustav se koristi za proizvodnju električne energije, zaštitu od poplava, vodoopskrbu, sport i rekreaciju. Višenamjenske akumulacije tog sustava su Lokvarka, Bajer i Lepenica.

2.4.4 Otpad

Na području Županije djeluje 10 komunalnih društava, a komunalni i neopasni proizvodni otpad odlaze se na devet odlagališta. Uz komunalna društva dozvolu za skupljanje komunalnog otpada na području Županije ima 13 tvrtki koji su ujedno i ovlašteni skupljači neopasnog otpada. Odlagalište Viševac, koje je bilo najveće u Županiji i na koje se odlagao otpad s područja Rijeke i njezinoga okruženja, zatvoreno je za daljnje odlaganje 1. siječnja 2012. godine. Otpad se od tada odlaze na Županijskom centru za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Mariščina, na zaravnu tzv. »0-te« faze. Sanacija odlagališta Viševac se trajno provodi, a završetak sanacije planiran je za kraj 2013. godine.

Sva ostala odlagališta raspolažu kapacitetom za odlaganje otpada do puštanja u funkciju ŽCGO i na svima je započela sanacija na način da je započela ili izrađena dokumentacije za sanaciju. Pokrivenost kućanstava s prikupljanjem komunalnog otpada je zadovoljavajuće i na većem području Županije iznosi 95-100%. Na području Županije godišnje nastaje približno 111.000 t komunalnog otpada: 49% na priobalnom dijelu, 42% na otocima i 9% na području Gorskog kotara.

Dva su odlagališta proizvodnog otpada, od kojih se jedno nalazi u krugu INA-Rafinerije nafte na Urinju, a drugo unutar prostora Dine-Petrokemije na otoku Krku. Na području Općine Viškovo nalazi se zatvoreno, nesaniirano odlagalište opasnog otpada Sovjak.

Županija se opredijelila za uspostavu integralnog sustava gospodarenja otpadom, osnovala je trgovačko društvo Ekoplus d.o.o. za provedbu sustava i uspješno kandidirala projekt izgradnje županijskog centra za gospodarenje otpadom za sredstva EU fondova.

Uspostava ŽCGO Mariščina provodi se u suradnji Vlade RH, Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke i Ekoplusa sa 71% sredstava IPA fonda EU. S uspostavom integralnog sustava gospodarenja otpadom i početkom rada ŽCGO, sva postojeća odlagališta komunalnog otpada će se zatvoriti i provest će se njihova sanacija.

Tablica 3: Odlagališta komunalnog otpada i društva koja upravljaju odlagalištima

Vrsta	Odlagalište	Gradovi i općine iz kojih se dovozi otpad	Ukupna površina (m ²)	Komunalno društvo/tvrtka koja upravlja odlagalištem
Komunalni otpad	Viševac	Do zatvaranja 1. 1. 2012. g. – Rijeka, Bakar, Kastav, Kraljevica, Čavle, Jelenje, Klana, Kostrena i Viškovo	75.000	KD Čistoća d.o.o. Rijeka
	Osojnica	Opatija, Lovran, Matulji, Mošćenička Draga	31.000	Komunalac d.o.o. Opatija
	Duplja	Crikvenica, Novi Vinodolski, Vinodolska općina	33.300	Ivanj d.o.o. Novi Vinodolski i Murvica d.o.o. Crikvenica
	Sorinj	Rab i Lopar	40.000	Vrelo d.o.o. Rab i Lopar Vrutak d.o.o.
	Treskavac	Krk, Punat, Baška, Dobrinj, Malinska-Dubašnica, Omišalj, Vrbnik	42.000	Ponikve d.o.o. Krk
	Kalvarija	Mali Lošinj	37.000	Vodovod i čistoća Cres-Mali Lošinj d.o.o.
	Pržić	Cres	20.000	
	Sović Laz	Delnice, Brod Moravice, Fužine, Lokve, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad	13.000	Komunalac d.o.o. Delnice, KTD Fužine
	Peterkov Laz	Čabar	13.500	Grad Čabar, Odsjek za kom.sustav, prostorno uređenje i gospodarstvo
	Cetin	Vrbovsko	4.500	Komunalac d.o.o. Vrbovsko
Proizvodni otpad - opasni	Sovjak		Vrtača min. dubine 30 m	
Proizvodni otpad - tehnološki	Šoići – Rafinerija na Urinju		3.500	
	Dina-Petrokemija u Omišlju		-	

Izvor: Izvješće o gospodarenju otpadom u Primorsko-goranskoj županiji za 2012. godinu; UO za graditeljstvo i zaštitu okoliša

2.5 ZAŠTITA I KORIŠTENJE DIJELOVA PROSTORA OD POSEBNOG ZNAČENJA

2.5.1 Zaštita prirodnih vrijednosti

Na području Županije trenutno je zaštićeno 34 vrijednih prirodnih područja i pojedinačnih prirodnih vrijednosti, odnosno spomenika prirode temeljem Zakona o zaštiti prirode. Prostornim planom Županije za zaštitu je predloženo još 140 vrijednih dijelova prirode (na kopnu i u moru) različitih kategorija zaštite, što zajedno sa zaštićenim područjima čini oko 17% površine Županije. Uredbom o proglašenju ekološke mreže, u Primorsko-goranskoj županiji ekološkom mrežom je obuhvaćeno ukupno 269 lokaliteta i područja, od čega 264 lokaliteta i područja (175 točkastih lokaliteta i 89 područja) važnih za divlje svojte i stanišne tipove i pet međunarodno važnih područja za ptice koja obuhvaćaju Gorski kotar, Priobalje, kvarnerske otoke i dio kvarnerskog akvatorija (vidjeti kartografe 11 i 12).

Važno je uspostaviti ravnotežu između provedbe zaštite i omogućavanja provedbe gospodarskih projekata. Zaštita prirodnih vrijednosti mora pridonositi općem cilju održivog razvoja.

2.5.2 Zaštita i očuvanje okoliša

Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije (tadašnji Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije) je 2011. g. izradio Izvješće o stanju okoliša za razdoblje od 2006. do 2009. g. u kojemu su detaljno analizirani i prikazani svi bitni pokazatelji. Ovo Izvješće iznosi samo kratak prikaz osnovnih trendova u stanju okoliša koji su značajni za Županiju, odnosno koji su obilježili promatrano razdoblje.

Opterećenje zraka prikazuje se kroz emisije onečišćujućih tvari i kakvoću zraka - imisije. Glavni točkasti izvori emisije onečišćujućih tvari u zrak na području Županije su: Rafinerija nafte Rijeka (lokacija Urinj), TE Rijeka I, Brodogradilište Viktor Lenac, DINA-Petrokemija i veće kotlovnice namijenjene grijanju. Onečišćenje zraka iz plošnih izvora donosi cestovni promet koji se ponajviše osjeća u gradskom središtu Rijeke. Prema rezultatima praćenja, kakvoća zraka je na većem dijelu Županije I. kategorije.

Podzemne vode u Gorskom kotaru ugrožene su na pojedinim lokacijama zbog izravnog ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda naselja u podzemlje (naselja Tršće, Ravna Gora, Lokve i Jablan), na područjima komunalnih odlagališta otpada. Ugrožene su i u slučaju incidenata na mjestima gdje se nalaze državne ceste bez nadzirane odvodnje te na područjima kojima prolazi naftovod. Na području Priobalja ugroženi su izvori u čijem zaleđu je gusto urbanizirano područje (grupa izvora Zvir i bunari u Martinšćici), područja u vrlo osjetljivim dijelovima slivova (četvrti Grada Rijeke: Vežica, Sušak, Brašćine, Pulac...). Brojne ceste bez nadzirane odvodnje ili loših tehničkih uvjeta predstavljaju veliki rizik za onečišćenje podzemnih voda. Sva odlagališta komunalnog otpada u primorju (Osojnica, Viševac i Duplja) i odlagalište opasnoga tekućeg otpada Sovjak su velik rizik za podzemne vode. Na otoku Krku najznačajniji resurs podzemne vode (Ponikve) pod utjecajem je eutrofne površinske vode.

Definiranje zona i režima zaštite izvorišta vode za piće odigralo je veliku ulogu u očuvanju kakvoće vode i sprečavanju novih nepovoljnih utjecaja na izvorišta. Njima su definirane mjere zabrane i uvjeti izgradnje objekata i obavljanja djelatnosti. Osim propisanih mjera, potrebno je provoditi sanaciju zatečenog stanja u pojedinim zonama zaštite, unapređivati sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, rekonstruirati ceste radi izvedbe kontroliranog sustava odvodnje i provoditi učinkovito upravljanje naftovodom radi očuvanja integriteta cjevovoda. Potrebno je provoditi mjere sanacije u gospodarskim objektima, toplanama, starim spremnicima naftnih derivata, napuštenim eksploatacijskim poljima smještenim u osjetljivim područjima izvora te na odgovarajući način provoditi mjere nadzora uporabe - zahvaćanja voda u okviru racionalnog upravljanja vodama (vidjeti kartogram 13).

Utjecaji ljudske djelatnosti na površinske vode najizraženiji su kroz hidromorfološke promjene uzrokovane izgradnjom objekata za hidroenergetske potrebe. Ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda također je jedan od značajnijih utjecaja ljudske djelatnosti na površinske vode. Povezanost podzemnih i površinskih voda je nedjeljiva pa tako na onečišćenje vodotoka utjecaj ima i ugroženost izvorišta koja ih prihranjuju.

Onečišćenja mora koja se javljaju u Županiji su: onečišćenje mora komunalnim otpadnim vodama (najopterećeniji je Riječki zaljev, Bakarski zaljev i područje otoka), onečišćenje mora opasnim tvarima (najizraženije u području podzemlja i podmorja sjeveroistočnog dijela Riječkog zaljeva te podmorja u Bakarskom zaljevu). Trajni rizik i opasnost od iznenadnog onečišćenja predstavlja pomorski promet i lučke aktivnosti, posebno na području Riječkog zaljeva.

Glavni izvori onečišćenja tla u Županiji su stara industrijska postrojenja, nesanirane lokacije odlagališta otpada i divljih odlagališta, napuštenih kamenoloma i šljunčara, te izvori onečišćenja zraka. Gubitku i oštećenju tala pridonose prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, eksploatacija kamena, te procesi erozije tla.

2.5.3 Zaštita krajobraza i kulturne baštine

Najznačajnije pojave koje ugrožavaju krajobrazu su prostorne barijere u krajobrazu Gorskog kotara - autocesta te magistralni infrastrukturni koridori, nestajanje prepoznatljivih travnjaka i proplanaka uzrokovano smanjenjem broja seoskog stanovništva i postupnim nestankom tradicionalnog stočarstva, velike strukturne promjene u kulturnom krajobrazu obalnog područja, širenjem stambenih i turističkih zona. Javlja gubitak krajobraznog identiteta malih, povijesnih naselja i većih naselja, te vizualno zagađenje zbog nekontrolirane, niske kvalitete gradnje.

Primorsko-goranska županija bogata je kulturnim dobrima, o čemu svjedoči podatak da je registrirano i zaštićeno ukupno 400 nepokretnih kulturnih dobara, a još 14 je preventivno zaštićeno. Od toga ukupno 111 područja (arheoloških, etnoloških, memorijalno povijesnih, gradskih naselja, gradsko-seoskih naselja, morskih arheoloških područja i seoskih naselja) i 289 registriranih lokaliteta (kopnenih i podvodnih arheoloških lokaliteta, etnoloških građevina, graditeljskih sklopova, civilnih građevina, spomen - objekata, proizvodnih, vojnih i sakralnih građevina). Županija, jedinice lokalne samouprave, Ministarstvo kulture, udruge i vlasnici kulturnih dobara ulažu sredstva u obnovu i sanaciju, pa je tako velik broj kulturnih dobara u nekoj od faza obnove. Unatoč nastojanjima, mnogi povijesni gradići gotovo su potpuno napušteni, dok se drugi nenadzi-

rano povećavaju bez očuvanja povijesnog naslijeđa, kompozicije, prirode i okoliša, i slično (npr.: Mali Lošinj, Cres, Omišalj, Malinska). Nepovoljna demografska situacija ima negativan utjecaj na očuvanje povijesnih ruralnih i etno cjelina. Napuštanje seoskih krajeva i nestajanje tradicionalnih djelatnosti uzrokuje propadanje suhozida, terasa, gromača i stočarskih stanova.

2.5.4 Praćenje stanja kakvoće mora za kupanje

Program praćenja kakvoće mora na plažama provodi se sukladno nacionalnoj i međunarodnoj zakonskoj regulativi koja propisuje standarde kakvoće mora za kupanje na morskim plažama, a kojima se određuju granične vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i druge značajke mora. Utvrđene su mjere upravljanja morem za kupanje, za čiju je provedbu nadležna županija, a provedbu koordinira Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.

Ispitivanje kakvoće mora za kupanje na plažama Primorsko-goranske županije provodi Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije. Program ispitivanja je određen temeljem ranije važećih uredbi o praćenju kakvoće mora radi zaštite zdravlja stanovništva, praćenja utjecaja točkastih izvora onečišćenja mora i promidžbe turizma. Kakvoća mora u Županiji kontrolira se tijekom sezone kupanja, na 237 mjernih točaka, odnosno na 180 plaža. Rezultati ispitivanja se objavljuju na internetskim stranicama Nastavnog zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Tablica 4: Rezultati kakvoće mora za kupanje 2005. - 2012. g. za područje PGŽ⁹

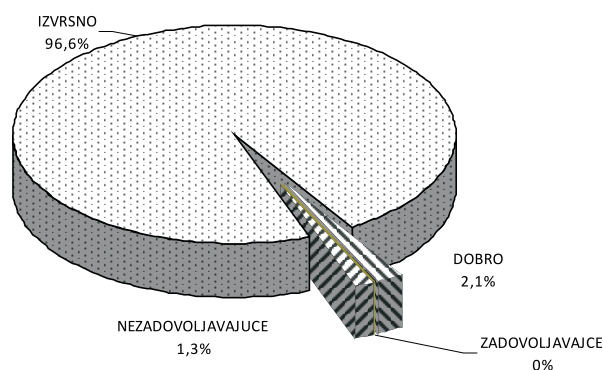
	2005		2006		2007		2008	
		%		%		%		%
Ukupan broj točaka	231		232		233		236	
Odgovara Uredbi	215	93,1	224	96,6	231	99,1	231	97,9
Ne odgovara Uredbi	16	6,9	8	3,5	2	0,9	5	2,1
More visoke kakvoće	93	40,1	106	45,7	101	43,3	106	44,9
More podobno za kupanje	122	52,8	118	50,9	130	55,8	125	53,0
Umjereno zagađeno more	15	6,5	7	3,0	1	0,4	5	2,1
Jače zagađeno more	1	0,4	1	0,4	1	0,4	0	

	2009		2010		2011		2012	
		%		%		%		%
Ukupan broj točaka	236		237		237		237	
Izvršno	222	94,07	227	95,78	229	96,62	221	93,25
Dobro	11	4,66	5	2,11	4	1,69	11	4,64
Zadovoljavajuće	3	1,27	2	0,84	2	0,84	3	1,27
Nezadovoljavajuće	0		3	1,27	2	0,84	2	0,84

Obradom podataka za 2012. godinu završen je ciklus od četiri godine (od 2009. do 2012.) te je po prvi puta bilo moguće odrediti tzv. konačne ocjene kakvoće mora za kupanje, što je i zahtjev EU Direktive 2006/7/EC o upravljanju kakvoćom vode za kupanje.

⁹ U razdoblju od 1996. do 2009. godine Program praćenja provodio se je prema Uredbi o standardima kakvoće mora na morskim plažama (NN 33/96) koja je donesena na temelju Zakona o zaštiti okoliša (NN 82/94, 128/99). Standardi propisani ovom Uredbom uvažavaju zahtjeve Direktive vijeća Europe o vodi za kupanje (76/160/EEC), standarde definirane Smjernicama za kakvoću mora za kupanje u Sredozemlju Mediteranskog akcijskog plana programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP) i kriterije Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

Od 1. siječnja 2009. godine ocjene se određuju na temelju kriterija definiranih Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) i EU direktive o upravljanju kakvoćom vode za kupanje (br. 2006/7/EZ).

Grafikon 10: Konačna ocjena kakvoće mora za kupanje 2009. - 2012. g. za područje PGŽ

Izvor: www.baltazar.izor.hr

2.5.5 Obalno područje

Kako bi se osiguralo održivo i gospodarski učinkovito korištenje obalnog područja, Zakonom su propisana određena ograničenja i smjernice koje se odnose na pojas kopna u širini 1.000 m od obalne linije, područje otoka u cijelosti i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte. Ovo područje naziva se Zaštićeno obalno područje mora (ZOP). Najveća ograničenja odnose se na pojas kopna 100 m u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja te pojas od 70 m (vidjeti kartogram 14).

Uzimajući u obzir da je više od polovice jedinica lokalnih samouprava u Županiji u većoj ili manjoj mjeri vezano na obalu, tematika zaštite i održivog korištenja obalnog područja od iznimnog je značenja za Županiju. Od ukupne kopnene površine Županije 32% nalazi se u ZOP-u. Planiranje naselja i izdvojenih građevinskih zona poslovne, ugostiteljsko-turističke i drugih namjena provodi se prema strogim zakonskim ograničenjima. Najveća ograničenja imaju općine i gradovi na otocima, na koja se odredbe zaštite ZOP-a odnose na njihovu kopnenu površinu u cijelosti. Od priobalnih općina i gradova, najveći udjel ukupnih kopnenih površina u ZOP-u imaju Općina Kostrena (70,6%), Grad Crikvenica (59,3%) i Grad Kraljevica (50,3%).

2.5.6 Područja posebnih karakteristika

Područja od posebnog državnog interesa

Područja posebnog državnog interesa su ona koja su određena Zakonom o područjima posebne državne skrbi, Zakonom o otocima, Zakonom o brdsko-planinskom području, područja uz državnu granicu i ratom zahvaćena područja (vidjeti kartogram 15).

Područja posebne državne skrbi

Područja posebne državne skrbi određuju se u tri skupine, i to prva i druga skupina prema okolnostima nastalim na temelju posljedica agresije na Republiku Hrvatsku, a treća skupina utvrđena je prema tri kriterija: kriteriju ekonomske razvijenosti, kriteriju strukturnih poteškoća i demografskom kriteriju.

Na području Županije niti jedna jedinica lokalne samouprave ne pripada u I. i II. skupinu, dok trećoj skupini područja posebne državne skrbi pripada u cijelosti područje Općine Brod Moravice.

Brdsko-planinska područja

Brdsko-planinska područja su od interesa i pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske radi poticanja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja preduvjeta da se prirodni i ostali gospodarski resursi što kvalitetnije koriste za gospodarski razvoj ovih područja i Republike Hrvatske u cjelini, uz očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, te kvalitetnije i ravnomjernije rješavanje socijalnih prilika i gospodarskog rasta i razvoja svih područja Republike Hrvatske.

Status brdsko-planinskog područja imaju gradovi Čabar, Delnice, Vrbovsko i općine Čavle, Fužine, Jelenje, Klana, Lokve, Matulji, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad i Vinodolska općina.

Otoci

Otoci kao hrvatsko prirodno bogatstvo, osobitoga nacionalnoga, povijesnoga, gospodarskoga i ekološkog značenja od interesa su za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Zakon o otocima se temelji na načelima Nacionalnog programa razvoja otoka i njime se uređuje upravljanje otočnim razvojem na državnoj razini i na razini regionalne i lokalne samouprave. Otoci se s obzirom na demografsko stanje i gospodarsku razvijenost razvrstavaju u dvije skupine: nedovoljno razvijeni i nerazvijeni otoci, te mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni. U drugoj su skupini svi otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu.

U nedovoljno razvijene i nerazvijene otoke u Primorsko-goranskoj županiji spadaju: Unije, Susak, Srakane Vele, Srakane Male, Ilovik, Goli i Sv.Grgur. U male, povremeno nastanjene i nenastanjene otoke

u Županiji spadaju: okolni otočići otoka Cresa (Kormati, Mali Ćutin, Mali Plavnik, Veli Ćutin, Visoki i Zeča); okolni otočići otoka Krka (Galun, Košljun, Plavnik, Prvić, Sv. Marko, Školjić, Zečevo); okolni otočići otoka Lošinja (Karbarus, Koludarac, Kozjak, Male Orjule, Mali Osir, Mišnjak, Murtar, Oruda, Palacol, Samuncel, Sv. Petar, Trasorka, Vele Srakane, Male Srakane, Vele Orjule, Veli Osir i Zabdaski); otočići u Vinodolškom kanalu (Sv. Marin i Zečevo); okolni otočići otoka Raba (Dolin, Lukovac, Maman, Mišnjak, Šailovac, Trstenik).

Zakonom o otocima i Nacionalnim programom razvitka otoka pokušalo se revitalizirati otoke i poboljšati uvjete života na njima, propisano je donošenje Programa održivog razvitka otoka (PORO), čime po prvi puta izrada i usvajanje lokalnog društveno-gospodarskog programa postaje zakonskom obavezom. No, unatoč tomu, jedini PORO u Republici Hrvatskoj, koji je donesen i usvojen na lokalnoj razini i razini Vlade Republike Hrvatske je Program općine Šolta. Na području Županije izrađen je PORO za sve četiri otočne skupine, međutim te Programe nikada nije službeno usvojilo nadležno Ministarstvo.

Potpomognuta područja

Potpomognuto područje je ono područje Republike Hrvatske koje je na temelju indeksa razvijenosti kriterija ocijenjeno kao područje koje zaostaje za nacionalnim prosjekom i čiji je razvoj potrebno dodatno poticati.

Niti jedna jedinica lokalne samouprave na području Županije nema status potpomognutog područja.

Područja potencijalnih prirodnih i drugih nesreća

Na temelju Zakona o zaštiti i spašavanju (NN 174/04, 79/07, 38/09, 127/10), te Pravilnika o metodologiji za izradu procjene ugroženosti i planova zaštite i spašavanja (NN 38/08, 118/12), dane su formalne osnove za izradu i provedbu mjera zaštite i spašavanja. Propisana je obveza izrade Procjene ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara (Procjena) za područja jedinica regionalne i lokalne samouprave. Procjena je polazni dokument za izradu Planova zaštite i spašavanja, Operativnih planova i Planova civilne zaštite. Posebni izvadak Procjene, naslovljenom »Zahtjevi zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog uređenja« sastavni su dio dokumenta prostornog uređenja jedinica lokalne i regionalne razine.

Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Primorsko-goranske županije izrađena je i usvojena na Županijskoj skupštini. Od 2010. do kraja 2012. godine jedinice lokalne samouprave izradile su osnovne dokumente mjera zaštite, odnosno Procjene i planove zaštite i spašavanja na svom području koje će biti potrebno uskladiti s važećim Pravilnikom do kraja 2013. godine. Kao sastavni dio sadržaja dokumenata prostornog uređenja lokalne razine, od 2010. godine se uvode i posebne mjere zaštite od ugroza definirane u tekstualnom i grafičkom dijelu prostorno planske dokumentacije.

2.6 OBVEZNI PROSTORNI POKAZATELJI

Tablica 5: Obvezni pokazatelji

OSNOVNA TEMATSKA CJELINA	SKUPINA POKAZATELJA	POKAZATELJ	PODATAK
OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA			
DEMOGRAFSKA STRUKTURA	Razmještaj i struktura stanovništva	Broj stanovnika	296.195
		Indeks kretanja broja stanovnika	96,9
		Prirodni prirast stanovništva	-3,4
	Razmještaj i struktura domaćinstava	Broj domaćinstava	117.627
		Indeks rasta broja domaćinstava	1,05
		Prosječna veličina domaćinstva	2,51
SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	Indeks razvijenosti	142,32
		Stupanj razvijenosti	IV. skupina
STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA			
OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenosti	Broj naselja	510
		Gustoća naseljenosti (2011. g.)	82 stanovnika/km ²
KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	Površina naselja	Površina (statističkih) naselja	358.723,48 ha
	Građevinska	Površina GP naselja –	14.821,36 ha

	područja (GP)	ukupno planirana	
		Udjel GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	4,13%
		Udjel izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	3,28%
		Udjel neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	20,57%
		Broj stanovnika/ ukupna površina GP	19,98 stanovnika/ha
		Broj stanovnika/ izgrađena površina GP	25 stanovnika/ha
IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA (IZVAN NASELJA)	Izdvojena građevinska područja (IGP)	Površina izdvojenoga građevinskog područja izvan naselja – ukupno planirana	11.051,92 ha; 0,037 ha/st
		Površina i udjel površine IGP pojedine namjene u odnosu na ukupnu površinu IGP	
		Ugostiteljsko-turistička namjena	1.802 ha; 16,03%
		Gospodarska namjena – ukupna (proizvodna, poslovna, infrastrukturna, OIE i dr.)	2.467,77 ha; 22,32%
		Sport i rekreacija	4.648,14 ha; 42%
		Područja posebne namjene	240,06 ha; 2,17%
		Površina groblja	154,44 ha; 1,42%
		Ukupni planirani smještajni kapacitet u TRP	98.584 ¹⁰
		Broj turističkih postelja po km obalne crte	92,56 turističkih postelja/km obalne crte ¹¹
		POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST	
PROMETNA INFRASTRUKTURNA	Cestovni promet	Dužina cesta po vrstama ¹²	Autoceste: 123 km
			Državne ceste: 525 km
			Županijske ceste: 580 km
			Lokalne ceste: 323 km
		Udjel pojedinih vrsta cesta	Autoceste: 7,9%
			Državne ceste: 33,8%
	Županijske ceste: 37,5%		
	Lokalne ceste: 20,8%		
	Željeznički promet	Dužina pruge prema vrsti	Magistralna: 156,142 km
			Lokalna: 1.966 km
Udjel pojedinih vrsta željezničkih pruga		Magistralna: 98,78%	
		Lokalna: 1,24%	
Gustoća željezničkih pruga (dužina / površina područja)	0,044 km/km ²		
	Zračni promet	Broj zračnih luka prema	Zračna luka: 2

¹⁰ Broj planiranih smještajnih kapaciteta obuhvaća samo zone unutar ZOP-a, zone izvan ZOP-a u PPUO/G nemaju definirane kapacitete

¹¹ Broj planiranih smještajnih kapaciteta obuhvaća samo zone unutar ZOP-a, zone izvan ZOP-a u PPUO/G nemaju definirane kapacitete

¹² Odluka o razvrstaju cesta (NN 44/12)

		vrstama	Letjelište: 2	
		Površina zračnih luka	Zračna luka: 143,4 ha Letjelište: 22,5 ha	
	Pomorski promet	Broj luka prema vrsti	Luke otvorene za javni promet: 104	Luke posebne namjene: državnog značenja: 17 Županijskog značenja: 26 Nautičkog turizma: 6
			Luke posebne namjene: državnog značenja: 17 Županijskog značenja: 26 Nautičkog turizma: 6	
			Površina kopnenog dijela luke	Luke otvorene za javni promet: 109,45 ha Luke posebne namjene: 89,26 ha Luke nautičkog turizma: 23,08 ha
			Luke nautičkog turizma prema broju vezova	LNT do 199 vezova: 4 LNT > od 200 vezova: 5
	Riječni promet	Broj riječnih luka prema veličini i rijeci Klasa i dužina plovnih putova	-	
	Elektroničke komunikacije	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	5,4/100 stanovnika	
	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	Opskrba električnom energijom	Dužina elektroopskrbnih vodova	800.774 km
			Udjel i dužina elektroopskrbnih vodova prema vrsti	DV 400 kV: 16%, 128.064 km
DV 220 kV: 29,23%, 234.098 km				
Opskrba plinom		Dužina plinovoda	Magistralni: 190,7 km Lokalni: 243 km	
		Udjel prema vrsti plinovoda	Magistralni: 3% Lokalni: 97%	
Opskrba naftom		Dužina naftovoda	Omišalj – Sisak: 180 km; Podmorski Omišalj – Urinj: 7,2 km	
OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	Dužina javne vodoopskrbne mreže	Magistralni cjevovod: 502 km Ostali cjevovodi: 2.883 km	
		Potrošnja pitke vode	155 l/dan/st.	
	Pročišćavanje otpadnih voda	Dužina kanalizacijske mreže Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	736,7 km	UPOV Rijeka: 540.000 ES UPOV Delnice: 5.000 ES UPOV Ičići: 58.282 ES UPOV Lopar: 10.000 ES UPOV Veli Lošinj: 390 m ³ /dan UPOV Punat: 20.600 ES UPOV Baška: 19.240 ES BIODISK Čabar: 500 ES BIODISK Bakar: 1.650 ES

GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagališta otpada	Broj i površina odlagališta prema vrsti	Opisano u tekstualnom dijelu Izvješća – Tablica br. 3
		Sanacija neuređenih odlagališta	Opisano u tekstualnom dijelu Izvješća str. 53
KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA			
KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	Poljoprivreda	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	23.899,10 ha
		Udjel poljoprivrednog zemljišta	6,66%
		Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	0,08 ha/st.
	Šumarstvo	Ukupna površina šumskog zemljišta	219.307,30 ha
		Udjel šumskog zemljišta	61,14%
		Površina šumskog zemljišta po stanovniku	0,74 ha/st.
	Vode	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazeni, more)	More: 34.414 ha Jezera: 1.357,50 ha
		Udjel površina površinskih voda u odnosu na površinu JLS/županije/ države	54,94%
		Dužina vodotoka	oko 1.736 km
	Morska obala	Morska obala – dužina obalne crte	1.065 km
	Mineralne sirovine	Broj i površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	Tehničko-građevni kamen: 28 polja; 310,18 ha
			Građevni pijesak i šljunak: 5 polja; 36,72 ha
			Arhitektonsko-građevni kamen: 1 polje; 10,12 ha
ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	Broj i površina zaštićenih objekata prirodnih vrijednosti prema vrsti	1 strogi rezervat: 1.041,70 ha
			1 nacionalni park: 6.342 ha
			8 posebnih rezervata: 8.400,50 ha
			1 park prirode: 8.150,30 ha
			7 spomenika prirode
			6 značajnih krajobraza: 3.235 ha
			5 park-šuma: 671,70 ha
			5 spomenika parkovne arhitekture
			Broj ekološki značajnih područja i površina ekološke mreže
	89 područja važnih za divlje svojte i stanišne tipove; 6.509 ha		
	Broj i površina posebno zaštićenih područja (NATURA 2000)	5 međunarodno važnih područja za ptice, 4.696 ha	

3 ANALIZA IZRADE I PROVEDBE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

Ovim Izvješćem napravljen je iskorak u analizi dokumenata prostornog uređenja. Zbog sustavnog praćenja stanja u prostoru uspostavom Registra prostorno planske dokumentacije u JU Zavod za prostorno uređenje, koja se u digitalnom obliku vodi od 2004. godine, a od 2009. godine pomoću razvijene programske aplikacije u MS Sharepointu, omogućen je detaljan i sustavan uvid u praćenje izrade prostorno planske dokumentacije svih razina na području Županije.

3.1 Informacijski sustav prostornog uređenja

Stupanjem na snagu Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), formalno je definirana obveza uspostave i razvoja Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske. Opći cilj uspostave informacijskog sustava je trajno praćenje stanja u području prostornog uređenja, prvenstveno kroz praćenje izrade i provedbe dokumenta prostornog uređenja. Sudjelovanje u stvaranju informacijskog sustava zakonska je obveza za državna tijela te tijela lokalne i regionalne samouprave.

Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) Županije temelji se na međusobno usklađenim i povećanim bazama podataka. Trajnim višegodišnjim prikupljanjem i obradom podataka, izrađene su baze podataka i računalne aplikacije za Intranet sustav Županije, te Internet WebGIS preglednik.

U Županiji se s razvojem geoinformacijskog sustava, kao prethodnikom informacijskog sustava prostornog uređenja, započelo još 1995. godine temeljem odluke Županijske skupštine. U skladu sa zakonskim obvezama, a radi izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja, uspostavljen je Informacijski sustav prostornog uređenja u Županiji. Od 2005. godine do danas uspostavljene su sljedeće aktivnosti:

Baza podataka akata prostornog uređenja organizirana je na način da se akti provedbe dokumenata prostornog uređenja i gradnje od 2010. g. pohranjuju u alfanumeričku bazu SQL relacijsku bazu »HERA« u nadležnosti Upravnog odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša. Baza je prilagođena za potrebe povezivanja s geografskim informacijskim sustavom.

Baza katastarskih podataka, geodetskih podloga i registar prostornih jedinica uspostavljena je temeljem Sporazuma o sufinanciranju izrade i ažuriranja službenih prostornih podloga državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje od 2010. do 2013. godine. Županija od Državne geodetske uprave (DGU) periodički preuzima podatke o katastarskim česticama zemljišta, topografske karte 1:25000, Hrvatsku osnovnu kartu 1:5000, digitalne ortofoto snimke 1:5000 i 1:2000. U sustav je pohranjena i baza podataka Središnjeg (i županijskog) registra prostornih jedinica (statistička naselja i granice gradova i općina) u GIS formatu.

Registar prostornih planova je sustav za praćenje podataka o prostornim planovima. Registar sadrži evidenciju i pregled svih prostornih, urbanističkih i detaljnih planova za područje čitave Županije. Evidentiraju se sve odluke o donošenju, o izradi i odluke o stavljanju planova izvan snage, objavljene u Službenim novinama. Tijekom 2012. godine uspostavljena je veza na GIS sustav. Registar je dostupan u Intranet sustavu Županije, a dijelom i za široku javnost putem Web stranica Zavoda.

Za potrebe prostornih analiza, usporedbe i ažurnog dokumentiranja prostornih planova, ustrojena je GIS baza podataka prostornih planova uređenja općina i gradova (GIS PPUO/G). Izrađena je baza svih osnovnih PPUO/G (za 36 JLS), koja se sustavno nadograđuje podacima iz Planova za koje su izrađene izmjene i dopune. Ova baza sadrži detaljne podatke o namjeni površina, infrastrukturi, građevinskim područjima te uvjetima korištenja i zaštite prostora.

Sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, Zavod za prostorno uređenje osigurava dostupnost dokumenata prostornog uređenja u Intranet i Internet sustavu. Za te potrebe uspostavljena je digitalna arhiva planova i baza georeferenciranih kartografskih prikaza prostornih planova u pdf formatu. Digitalni PDF preglednik izrađuje se trajno od 2005. godine za kategorije planova PPŽ, PPPPO, PPUO/G i GUP, a od 2010. godine izrada se proširuje i na UPU i DPU.

Korisnici sustava Integracije akata i dokumenata prostornog uređenja su djelatnici Upravnog odjela za graditeljstvo i zaštitu okoliša (u Rijeci i njezinim ispostavama), te djelatnici JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije. Sukladno potrebama korisnika, izrađene su aplikacije »Urbanistička identifikacija« i »Preglednik prostornih planova«.

Urbanistička identifikacija je aplikacija primarno namijenjena za poslovni proces izdavanja akata prostornog uređenja. Aplikacijom je omogućeno da se temeljem unesene katastarske čestice ili temeljem ponudnog odabira (predmet, naziv plana i dr.) vizualizira pozicija akta u prostoru, a u rezultatima se dobije popis važećih prostornih planova, planova koji su u izradi, planova koje tek treba izraditi, te onih koji su izvan snage. Odabrani kartografski prikazi Plana, prikazuju se kao podloga katastarskoj čestici, odnosno području kojeg je korisnik odabrao.

Preglednik prostornih planova je aplikacija namijenjena primarno za poslove prostornog planiranja. Omogućuje vizualizaciju i preklapanje setova podataka, kao što su geodetske podloge, katastarski podaci, akti prostornog uređenja, obuhvati prostornih planova, kartografski prikazi prostornih planova.

Korištenje dijela izrađenih baza podataka omogućeno je široj javnosti putem Interneta. U tu je svrhu, sredinom 2008. godine, izrađen novi WebGIS preglednik www.gis.pgz.hr, koji primarno omogućuje bolju prostornu vizualizaciju podataka.

3.2 DOKUMENTI PROSTORNOGA UREĐENJA U ODNOSU NA DRUGE STRATEŠKE, RAZVOJNE I PROGRAMSKE DOKUMENTE OD VAŽNOSTI ZA ŽUPANIJU

Krovni prostorno planski dokumenti za područje Republike Hrvatske su Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske usvojena je u lipnju 1997. godine te su njome definirane osnovne smjernice uređenja prostora i program prioriteta i aktivnosti. Temeljem Strategije je Ministarstvo nadležno za poslove prostornog uređenja, sukladno odredbama zakona, izradilo Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, koji je Sabor donio u svibnju 1999. godine i kojim su utvrđene mjere i aktivnosti za provedbu Strategije. Strategija i Program prostornog uređenja čine za sada jedinstveni dokument prostornog uređenja.

U proteklom razdoblju, od usvajanja Strategije i Programa do danas (posljednjih 20-ak godina), Program se primjenjivao pri izradi Prostornog plana uređenja Županije, prostornih planova područja posebnih oblika te prostornih planova općina i gradova.

Zbog potrebe ubrzane izgradnje kapitalne infrastrukture državnog značenja, na području Primorsko-goranske županije s nadležnim institucijama izrađena je »Prostorno i prometno integralna studija Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke«. Studija je trebala biti stručna podloga za izmjenu Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske i Strategije prometnog razvika Republike Hrvatske, te podloga za izradu novoga Prostornog plana Primorsko-goranske županije.

Sabor RH donio je Izmjene i dopune Strategije prostornog uređenja RH (NN 76/13, na snazi od 21. lipnja 2013. g.), a Vlada RH Izmjene i dopune Programa prostornog uređenja RH (NN 84/13, na snazi od 10. srpnja 2013. g.), kojom se korigiraju temeljne odrednice prostornog uređenja RH, osobito u smislu prometnog sustava (cestovnog, željezničkog, pomorskog, cijevnog, zračnog prometa), te telekomunikacijskog i elektroenergetskog sustava. Time su stvoreni preduvjeti za donošenje Prostornog plana Primorsko-goranske županije.

Od 2005. do 2012. godine na nacionalnoj je razini doneseno više od 50 različitih strategija, programa i planova razvoja od kojih neki neposredno utječu na prostorno planiranje. Dani su sektorski prioriteti i smjernice na razini države koje se dalje razrađuju u regionalnim i lokalnim strategijama te provedbenim dokumentima. Razlog velikog broja sektorskih studija i programa bio je skori ulazak Hrvatske u Europsku Uniju, pa je sukladno tomu usklađivanje strateških dokumenata s europskom regulativom bilo nužno u pretprijetnom razdoblju.

3.2.1 Strategije i programi izrađeni od 2005. do 2012. godine koje utječu na prostorno planiranje

U razdoblju od 2005. do 2012. godine doneseno je niz strategija i programa međunarodne, državne i regionalne razine od kojih neki neposredno utječu na prostorno planiranje. Dani su sektorski prioriteti i smjernice na razini države koji se dalje razrađuju u regionalnim i lokalnim strategijama te provedbenim dokumentima. Razlog velikog broja sektorskih studija i programa je ulazak Hrvatske u Europsku Uniju, pa je sukladno tomu usklađivanje strateških dokumenata sa europskom regulativom bilo nužno u pretprijetnom razdoblju.

U nastavku su navedeni najznačajniji dokumenti od utjecaja na prostorno planiranje prema značaju (međunarodni, državni, regionalni):

Mediteranska strategija održivog razvoja (MSOR, 2005. g.) je usvojena na 14. redovitom sastanku ugovornih strana Barcelonske konvencije, u studenom 2005. g. u Portorožu. MSOR prepoznaje održivi razvoj kao odgovor na razvojne izazove u Sredozemlju, npr. izazov očuvanja okoliša; demografski, gospodarski, socijalni i kulturni izazovi, te izazov globalizacije, regionalne suradnje i upravljanja. Polazeći od ovih izazova, MSOR definira dugoročnu viziju Sredozemlja kao politički stabilnu, prosperitetnu regiju u kojoj vlada mir.

Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2011. do 2013. g. (svibanj 2010.) je važna za podizanje blagostanja svih hrvatskih regija te smanjenja zaostajanja za prosjekom EU. Njome su utvrđeni razvojni ciljevi usmjereni prema društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, smanjenju regionalnih razvojnih nejednakosti te jačanju razvojnog potencijala onih dijelova države koji zaostaju u razvoju (tzv. potpomognuta područja) kako bi postali što konkurentniji. Radi postizanja ravnomjernijeg razvoja države i smanjenja društveno-gospodarskih razlika, osiguran je koordinirani pristup održivom društveno-gospodarskom razvoju svih njezinih dijelova te upravljanje razvojem odozgo prema dolje i obrnuto, povezivanjem različitih ministarstava i ostalih središnjih državnih institucija s ostalim sudionicima u društveno-gospodarskom razvoju (s nacionalne, regionalne i lokalne razine).

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (NN 30/09) sadrži temeljna načela i mjerila za određivanje ciljeva i prioriteta u promišljanju dugoročne preobrazbe prema održivom razvoju Republike Hrvatske. Strategija postavlja osnovne ciljeve i mjere održivog razvoja gospodarstva, održivog socijalnog razvoja te zaštite okoliša i identificira ključne izazove u njihovu ostvarivanju. Analiza najvažnijih izazova daje opis sadašnjeg stanja kroz gospodarsku, socijalnu i okolišnu dimenziju i time pridonosi održivosti. U Strategiji su navedene i institucije uključene u njezinu provedbu i način provedbe, odgovornost za provedbu te način praćenja provedbe.

Cilj Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske (2008. g) je izgraditi sustav uravnoteženog razvoja odnosa između sigurnosti opskrbe energijom, konkurentnosti i očuvanja okoliša, koji će hrvatskim građanima i hrvatskom gospodarstvu omogućiti kvalitetnu, sigurnu, dostupnu i dostatnu opskrbu energijom. Maksimalno se potiču održivi izvori energije, ali uz prihvatljive društvene troškove njihove uporabe uz strateške ciljeve sukladno Direktivi EU do 2020. g. Ostvarenje Strategije energetskog razvoja RH traži izmjene važećih dokumenata prostornog uređenja, ali i niza zakona. U Strategiji i Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske trebali bi se naći oni zahvati za koje resorno ministarstvo izdaje dozvole za gradnju. Ostali objekti bi se regulirali u županijskim (ili općinskim i gradskim) prostornim planovima. Pritom je planskom dokumentacijom nužno predvidjeti lokacije za sve tipove energetskih objekata. Stoga je nužno usklađenje i promjena Programa prostornog uređenja RH sukladno Strategiji energetskog razvitka RH, a potom usklađenje i prostornih planova županija. Osobito će se voditi računa o zaštiti okoliša i potencijalnim utjecajima na klimu i okoliš (poput primjene fleksibilnih mehanizama protokola iz Kyota i najboljih europskih iskustava).

Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009. - 2019. g. (2008. g) je strateški dokument koji predstavlja polazište svih aktivnosti dugoročnog upravljanja održivim razvojem nautičkog turizma u svim elementima održivosti i na svim razinama donošenja razvojnih odluka.

Strategija gospodarenja otpadom (NN 130/05) i Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2007. do 2015. (NN 85/07, 126/10) strateški su dokumenti kojima je svrha uspostaviti okvir unutar kojega će Hrvatska smanjiti količinu otpada kojeg proizvodi, a otpadom koji je proizveden održivo gospodariti. Navedenim strateškim dokumentima prepoznato je da otpad u moru, u lukama, u marinama, ribogojilištima, te s brodova, jahti i ribarica predstavlja vrlo ozbiljan problem koji uz nepročišćavanje otpadnih voda izaziva znatnu devastaciju života u moru i na morskom dnu. Međutim, niti Strategijom niti Planom nisu posebno obrađeni otoci i priobalje jer je prema navedenim dokumentima sustav gospodarenja na otocima i priobalju obuhvaćen svim postojećim zakonskim i podzakonskim aktima na području gospodarenja otpadom ističući pritom nadležnost luka i lučkih uprava u osiguranju prihvatnih uređaja u lukama i gospodarenju otpadom. Prioriteti radi ostvarivanja Strategije, između ostalih prioriteta, odnose se i na usklađivanje zakonske regulative s regulativom EU-a te osiguravanje njezine provedbe, povećavanje kvalitete i opsega podataka o količinama i tokovima otpada te povećavanje udjela kontroliranog skupljanja i zbrinjavanja otpada. Okvirnom direktivom o morskoj strategiji otpatci u moru i potapanje otpada definiraju se kao pritisak na morski okoliš te se postavlja obveza praćenja stanja morskog okoliša u odnosu na otpatke/otpad u moru prema određenim pokazateljima.

Strategija upravljanja vodama (NN 91/08) strateški je dokument Republike Hrvatske kojim se određuju polazišta i ciljevi integralnog gospodarenja i zaštite voda na području Republike Hrvatske. Uređenje vodotoka i ostalih voda te zaštita od štetnog djelovanja voda važan je dio ukupne strategije upravljanja vodama. Obuhvaća uređenje vodnog režima, zaštitu od poplava i erozije. Zaštita voda u obliku smanjenja onečišćenja i kontrole izvora onečišćenja (točkastih i raspršenih izvora s kopna) te postizanje i očuvanje dobrog stanja svih površinskih voda uključujući prijelazne i priobalne vode radi očuvanja zdravlja ljudi i unapređenja ekoloških funkcija vodenih ekosustava, jedan je od osnovnih ciljeva upravljanja vodama.

Strategijom ruralnog razvoja Republike Hrvatske od 2008. do 2013. g. definirani su strateški ciljevi ruralnog razvoja za razdoblje od 2008. do 2013. godine i to za poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora, za očuvanje, zaštitu i održivu uporabu okoliša, krajobraza, prirodnog i kulturnog naslijeđa, te poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima i proširenje gospodarskog programa ruralnog gospodarstva s poboljšanjem učinkovitosti institucijskog okruženja.

Strategijom zaštite, očuvanja i održivoga gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje od 2011. do 2015. g. želi se postići učinkovitije i uspješnije upravljanje zaštitom i očuvanjem kulturne baštine i istodobno potaknuti i osnažiti gospodarsko korištenje razvojnih potencijala kulturne baštine.

Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (2008. g) je temeljni dokument zaštite prirode. On određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezine provedbe, u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem Republike Hrvatske.

Temeljno je polazište Strateškog okvira za razvoj od 2006. do 2013. g. da se ostvarivanje rasta, razvoja, zapošljavanja, socijalne uključenosti i pravednosti mogu postići samo istovremenim i usklađenim djelova-

njem na nizu strateških područja. To su ljudi, znanje i obrazovanje, infrastruktura, informacijska povezanost i socijalna kohezija, makroekonomska stabilnost i djelotvorno financijsko tržište, održiv razvoj i ujednačen regionalni razvoj te sve to praćeno novom ulogom države koja se preoblikuje u učinkovit i djelotvoran servis građana i poduzetnika.

Strateške odrednice za razvoj zelenog gospodarstva (2011. g) izrađene su radi usmjeravanja dugoročnog razvoja države prema održivom razvoju, zaštiti okoliša, iskorištenju prirodnih resursa i učinkovitim gospodarstvenim u svim područjima gospodarstva, javnih i osobnih potreba. Koncept »zelenog gospodarstva« podrazumijeva tehnološki razvoj, novu industrijalizaciju, restrukturiranje poslovnog sektora i infrastrukture prema prirodnim, ljudskim i kapitalnim kapacitetima i potrebama, uz istodobno učinkovito korištenje energije, smanjenje emisija stakleničkih plinova, učinkovito korištenje prirodnih resursa, stvaranjem manje otpada i smanjenjem socijalnih nejednakosti.

Industrijska politika Republike Hrvatske u pripremi za članstvo u EU od 2008. do 2013. g. smatra se ključnim dokumentom za pokretanje procesa restrukturiranja i privatizacije u ključnim sektorima koji stvaraju gubitak, uključujući sektor čelika i brodogradnje. Dokument predstavlja temelj za provedbu industrijske politike Republike Hrvatske u razdoblju od 2008. do 2013. godine.

Strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske usvojena je potkraj 1999. godine, a za razdoblje od 2001. do 2004. godine, te od 2005. do 2008. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je dva četverogodišnja programa građenja i održavanja javnih cesta. Strategijom su utvrđeni jasni ciljevi razvoja cestovne infrastrukture s naglaskom na podizanju razine uslužnosti ukupne mreže cesta i na ubrzanju izgradnji i kompletiranju osnovne mreže autocesta. Program građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2009. do 2012. godine nastavak je prethodnih programa, tijekom kojih je provedena projektna priprema za ostvarenje nove izgradnje, izvanrednog i redovitog održavanja javnih cesta.

Nacionalni projekt navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama u Republici Hrvatskoj (2005. g) cjelovito spoznaje problematiku navodnjavanja te definira prava, obveze i ovlasti svih sudionika u procesu navodnjavanja. U sklopu Nacionalnog projekta navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama, planirano je da će se na razini županija zainteresiranih za razvoj navodnjavanja, usporedno s Nacionalnim projektom, izrađivati Županijski planovi navodnjavanja. Županijski planovi biti će temeljna planska podloga za usmjeravanje daljnjih aktivnosti vezanih uz poduzimanje konkretnih akcija na razvoju navodnjavanja pojedinih područja.

Razvojna strategija Primorsko-goranske županije za razdoblje od 2011. do 2013. g. predstavlja temeljni planski dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj Županije i logičan je nastavak Regionalnog operativnog programa Primorsko-goranske županije od 2008. do 2013. Cilj joj je povezivanje lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s nacionalnim razvojnim prioritetima i razvojnim prioritetima Europske Unije, kao i s dostupnim europskim i nacionalnim financijskim sredstvima i propisima koji reguliraju njihovo korištenje.

Strateške smjernice rada Primorsko-goranske županije od 2009. do 2013. godine određuju strateške prioritete i programe rada za navedeno razdoblje. Usmjeravaju djelovanje Županijske skupštine i ostalih županijskih tijela u sljedećem mandatnom razdoblju. Osnovni je cilj njihove izrade omogućiti kvalitetno planiranje, odlučivanje i nadzor nad provedbom zadataka iz samoupravnog djelokruga Županije.

Strategija energetskog razvitka Primorsko-goranske županije (2006. g) iznosi model razvoja energetskog sektora, odnosno planiranja opskrbe energijom Županije, prilagođen uvjetima i specifičnostima koji vladaju na njezinom području, a koji je usklađen s procjenama općeg i gospodarskog razvoja.

Strategija zaštite okoliša PGŽ do 2015. godine (2005. godine) temeljem analize stanja okoliša utvrđuje politiku zaštite okoliša i strateške ciljeve zaštite okoliša Primorsko-goranske županije. Na temelju postavljenih kriterija utvrđeni su prioriteti u zaštiti okoliša PGŽ, navedene su prostorne cjeline u kojima je potrebno provesti sanaciju ugroženog okoliša te su utvrđeni instrumenti i sudionici provedbe Strategije.

Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije (2005. g. te izmjene i dopune 2012. g) detaljno razrađuje analizu ostvarenih turističkih pokazatelja, te strateške ciljeve i smjernice razvoja destinacije koje vode k njezinoj boljoj prepoznatljivosti. Predloženi ključni razvojni projekti imaju za cilj promijeniti sliku destinacije Kvarner, te su precizirani u skladu s potrebom repozicioniranja destinacije na turističkom tržištu.

Program zaštite okoliša PGŽ za razdoblje 2006.- 2009. godine je dokument provedbe Strategije zaštite okoliša PGŽ i sadrži više od 80 mjera i aktivnosti te utvrđuje njihove nositelje, rokove i sredstva. Mjere i aktivnosti sastavljene su prema sastavnicama okoliša, pritiscima i prostornim cjelinama.

Program zaštite prirode na području PGŽ za razdoblje 2010.- 2014. godine (lipanj 2010.) temeljni je planski dokument zaštite prirode na osnovi kojega se provode programi i aktivnosti županijske javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode.

Planom gospodarenja otpadom Primorsko-goranske županije od 2007. do 2015. g. donesenom 2007. godine, postavljeni su ciljevi gospodarenja otpadom na području Županije koji su usklađeni s ciljevima određenim u Strategiji gospodarenja otpadom RH i Planom gospodarenja otpadom u RH za razdoblje od 2007. do 2015. g. Primjenom Planom propisanih mjera predviđena je uspostava jedinstvenog sustava gospodarenja otpadom na području Županije. To podrazumijeva odvojeno skupljanje, sortiranje, predobradu i

obradu otpada, izgradnju sustava koji obuhvaća središnju zonu (ŽCGO Marišćina) s potrebnim građevinama, pretovarne stanice i reciklažna dvorišta te zatvaranje i sanaciju postojećih odlagališta otpada.

3.2.2 Ostali dokumenti

Izvjешća o stanju u prostoru jedinica lokalnih samouprava

U tablici 6 daje se pregled izrađenih izvješća jedinica lokalne samouprave u razdoblju od njihova osnivanja. Izvješće prema Pravilniku o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima Izvješća o stanju u prostoru iz 2012. godine izradili su gradovi: Mali Lošinj, Delnice, Vrbovsko i Kraljevica i općine: Viškovo i Mošćenička Draga.

Tablica 6: Stanje izrade Izvješća o stanju u prostoru jedinica lokalne samouprave

GRAD/Općina	Izvješće o stanju u prostoru (SN)	Razdoblje	Program mjera (SN)	Razdoblje
BAKAR	37/07	2007-2011.	37/07	
CRIKVENICA	(13/03); 08/06	2002-2005.	08/06	2005-2009.
KASTAV	(10/03); 08/05	2003-2005.	08/05	2005-2009.
KRALJEVICA	(09/03); 17/06	2003-2005.	34/03	2003-2004.
NOVI VINODOLSKI	(25/04); 12/07	2004-2006.	12/07	2007-2011.
OPATIJA	05/07	2003-2006.	05/07	2007-2010.
RIJEKA	(07/04); 17/07	2004-2006.	17/07	2007-2011.
ČAVLE	13/03		03/05	2005-2009.
Jelenje	17/02		17/02 (56/06)	
Klana	22/98	1994-1998.	06/05	2004-2008.
Kostrena	(17/03); (22/05); 51/07	2005-2007.	26/05	2005-2009.
Lovran	35/05	2002-2004.	35/05	2005-2009.
Matulji	(20/03); 05/05	2003-2004.	06/05	2005-2009.
Mošćenička Draga	25/97; 6/13		24/04	
Vinodolska općina	(09/03); 01/06	2002-2004.	01/06	2005-2008.
Viškovo	06/13	2012-2016.		
Omišalj	(33/03); 21/04	2001-2003.	(33/03); 21/04	2003-2005.
CRES	(9/03); 21/05	2003-2004.	21/05	2005-2008.
KRK	(06/03); 14/07	2003-2007.	14/07	2007-2011.
MALI LOŠINJ	27/2011	2010-2014.	40/06	2006-2010.
RAB	(24/03); 18/07	2004-2006.	18/07	2007-2011.
BAŠKA	(32/03); 26/08 – 4. 7. 2008.	2008-2012.	(32/03); 30/04	
Dobrinj	22/02		22/02	
Lopar	47/07	2003-2007.	(47/07); 17/08	2007-2011.
Malinska-Dubašnica	(22/04); 35/07	2003-2007.	35/07	2007-2011.
Punat	(03/04); 27/06	2004-2005.	10/07	2007-2011.
Vrbnik	26/06	2003-2005.	3/07	2006-2010.
ČABAR	(25/03); 12/06	2002-2005.	12/06	2006-2009.
DELNICE	(9/06); 10/10	2010-2014.	09/06	2006-2010.
VRBOVSKO	08/13	2013-2017.		
Brod Moravice	33/05		33/05	
Fužine	44/06	2005-2006.	44/06	2006-2010.
Lokve	21/06	2006-2010.	21/06	2006-2010.
Mrkopalj	(13/98); 40/05	1998-2005.	40/05	2005-2009.
Ravna Gora	9/97	1994-1996.	9/97	
Skrad	21/98		21/98	

Izvor: JU Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Procjena utjecaja na okoliš (PUO)

Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08 i 67/09) propisana je provedba postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš. Donošenjem tog propisa postupak je sustavno uređen i usklađen s odgovarajućim direktivama EU. Uredba pobliže određuje zahvate za koje se provodi procjena utjecaja zahvata na okoliš, odnosno ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Procjena utjecaja na okoliš je postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša, kako bi se utjecaji sveli na najmanju mjeru i postigla najveća očuvanost kakvoće okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranoj fazi planiranja zahvata i to prije izdavanja lokacijske dozvole ili ostalog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš je postupak tijekom kojega nadležno tijelo (Ministarstvo ili upravno tijelo u županiji, odnosno u Gradu Zagrebu), na temelju pojedinačnih ispitivanja, sukladno utvrđenim mjerilima Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08, 67/09), utvrđuje može li planirani zahvat imati značajne utjecaje na okoliš i odlučuje o potrebi procjene.

Objedinjeni postupci procjene utjecaja zahvata na okoliš provode se u slučaju kada se zahvat, za koji se provodi procjena, odnosi na postrojenje za koje se obvezno utvrđuju objedinjeni uvjeti zaštite okoliša i u slučaju kada je za zahvat, za koji se provodi procjena, obvezno provesti glavnu ocjenu o prihvatljivosti zahvata za prirodu.

Tablica 7: Provedeni postupci procjene utjecaja na okoliš u razdoblju od 2005. do 2012. godine

Naziv zahvata	Rješenje izdano
Družba Adria	2005.
Eksploatacija tehničko-građevnog kamena u eksploatacijskom polju Podbadanj	2005.
Sanacija i zatvaranje odlagališta neopasnog proizvodnog otpada na lokaciji Šoići	2006.
Peterkov Laz – sanacija i nastavak rada (do 2010.) te zatvaranje odlagališta otpada Peterkov Laz	2006.
Sorinj Rab – sanacija odlagališta komunalnog otpada Sorinj Rab	2006.
Sović Laz – sanacija i nastavak rada do konačnog zatvaranja (do 2010.) odlagališta komunalnog otpada Sović Laz u Delnicama	2006.
Komunalno-servisno područje Srdoči	2006.
Žičara Skrad – Zeleni Vir (uskraćuje se odobrenje)	2007.
Izgradnja postrojenja hidrokreking kompleksa i pomoćnih jedinica u INA d.d. , Rafinerija nafte Rijeka	2007.
Vrbovsko – sanacija uz nastavak odlaganja do otvaranja Županijskog centra za odlaganje otpadom Mariščina i zatvaranje odlagališta komunalnog otpada „Cetin“, Grad Vrbovsko	2007.
Postrojenje ekspandirajućeg polistirena na lokaciji DINA Petrokemija d.d. Omišalj	2008.
Sustav javne odvodnje Grada Raba	2008.
Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Crikvenice	2008.
Rekonstrukcija/dogradnja rezervoarskog prostora terminala Omišalj na otoku Krku	2008.
Uzgajalište lubina i komarče – uvala Veli Bok na otoku Cresu	2008.
Kanalizacijski sustav priobalja Općine Dobrinj	2008.
Sustav odvodnje otpadnih voda s uređajem za pročišćavanje naselja Vrbnik	2008.
Magistralni plinovod Zlobin – Omišalj DN 1000/100	2009.
Vjetroelektrana Breze (uskraćuje se odobrenje)	2009.
Rekonstrukcija i dogradnja zapadnog dijela luke Cres	2009.
Sustav javne odvodnje Grada Cresa i uređaj za pročišćavanje otpadnih voda	2009.
Izgradnja magistralnog plinovoda Kukuljanovo – Omišalj DN 500/100	2009.
Sanacija i zatvaranje odlagališta „Osojnica“	2009.
Izgradnja betonare u radnoj zoni R 27 Kukuljanovo	2009.
Sustav javne odvodnje Grada Malog Lošinja i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda	2009.
Terminal za ukapljeni prirodni plin na otoku Krku	2010.

Naziv zahvata	Rješenje izdano
Izgradnja postrojenja za proizvodnju i preradu nafte – koking kompleks u Rafineriji nafte Rijeka	2010. -prekid postupka
Proširenje postojeće betonare u radnoj zoni R 27 Kukuljanovo	2010.
Eksploatacija tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Tresni breg, Općina Klana	2010.
Izgradnja magistralnog plinovoda Zlobin – Rupa DN 1000/100 bar	2011.
Postrojenje za proizvodnju i preradu nafte – koking kompleks u Rafineriji nafte Rijeka s obrađenim varijantnim rješenjem zahvata u dijelu koji se odnosi na lokaciju budućeg privezišta i transportne luke izvan Bakarskog zaljeva	2011.
Vjetroelektrana Breze	2011.
Autocesta A8 – dionica Rogovići – Matulji	2011.
Eksploatacija tehničko-građevnog kamena na eksploatacijskom polju Garica	2011.
Povećanje kapaciteta uzgajališta bijele ribe u uvali Veli Bok na otoku Cresu	2012.

Izvor: Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša

3.2.3 Strateška procjena utjecaja na okoliš (SPUO)

Sukladno važećem Zakonu o zaštiti okoliša (NN 110/07), prilikom izrade dokumenata prostornog uređenja državne i županijske razine obvezno je provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš.

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajniji utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom plana ili programa.

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš:

- osnova je za održivi razvoj objedinjavanjem uvjeta zaštite okoliša u planove i programe pojedinog područja,
- omogućava da se mjerodavne odluke donose uz poznavanje mogućih utjecaja planova i programa na okoliš,
- nositeljima zahvata daje okvire djelovanja,
- daje mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka.

Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš je prvi put provedena za novi Prostorni plan Primorsko-goranske županije (SN 32/13). Postupak je započeo 28. ožujka 2011. godine. Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja Prostornog plana Primorsko-goranske županije na okoliš izrađeno je 7. prosinca 2012. g, a u veljači 2013. godine dobiveno je pozitivno mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i prirode o provedenom postupku SPUO.

3.2.4 Razvojni projekti i programi

Zakonom o proračunu (NN 87/08 i 136/12) definiran je Plan razvojnih programa. To je dokument jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sastavljen za trogodišnje razdoblje, koji sadrži ciljeve i prioritete razvoja povezane s programskom i organizacijskom klasifikacijom proračuna. Razvojni projekti Županije nalaze se u planu razvojnih programa. Sve programske aktivnosti, kao i razvojni projekti, moraju biti povezane s mjerama strateških dokumenata te odredbi planskih dokumenata na lokalnoj, županijskoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, ali to nije moguće bez suradnje između općina, gradova i Županije.

3.2.5 Pomorsko dobro

Pomorsko dobro je u posebnom vlasničkom režimu. Ono je opće dobro od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Neotuđivo je, ne može biti predmet stjecanja prava vlasništva ni ostalih stvarnih prava, ne može biti u prometu. Za gospodarsko i ostalo korištenje područja u režimu pomorskog dobra potrebna je koncesija ili koncesijsko odobrenje.

Ukupna dužina morske obalne crte u Primorsko-goranskoj županiji iznosi 1.065 kilometara, od čega obale kopna 133 kilometra, a obale otoka 932 kilometra. Utvrđivanje granice i opis pomorskog dobra u službene evidencije, temeljni je preduvjet za upravljanje i gospodarenje pomorskim dobrom. Do kraja 2012. godine utvrđene su 354 granice pomorskog dobra u ukupnoj dužini od 429 kilometra, što čini više od 40% ukupne dužine obalne crte u Županiji. U razdoblju od 2005. do 2012. godine utvrđeno je 84 granica u ukupnoj dužini od 236 kilometara. Prosječna godišnja dinamika određivanja granica pomorskog dobra je dvadesetak kilometara, osim tijekom 2008. i 2009. god. kada je sredstvima darovnice CARDS 2003, putem Državne geodetske uprave utvrđena granica pomorskog dobra za područje devet katastarskih općina (Kraj, Brseč, Martina, Mošćenička Draga, Mošćenice, Kampor, Banjol, Barbat, Rab i Mundanije).

Granicu pomorskog dobra utvrđuje Povjerenstvo za granice Ministarstva, na prijedlog Županijskog povjerenstva za granice, temeljem Uredbe o postupku utvrđivanja granice pomorskog dobra (NN 8/04 i 82/05). Granica pomorskog dobra na morskoj obali obuhvaća pojas kopna koji je širok najmanje šest metara od crte koja je vodoravno udaljena, u dijelu koji služi iskorištavanju mora. Granica pomorskog dobra utvrđuje se do postojećih prirodnih ili legalno sagrađenih umjetnih prepreka.

Građevine i ostali objekti na pomorskom dobru koji su trajno povezani s pomorskim dobrom smatraju se pripadnošću pomorskog dobra. Evidencija o pomorskom dobru vodi se u zemljišnim knjigama pri općinskim sudovima. Županijsko povjerenstvo za granice pomorskog dobra predlaže također granice lučkog područja (kopneni i morski dio) za luke posebne namjene i za luke otvorene za javni promet.

Koncesije i koncesijska odobrenja na pomorskom dobru

Koncesioniranje pomorskog dobra u funkciji je održivog razvoja i gospodarenja pomorskim dobrom. Koncesija je pravo kojim se dio pomorskog dobra djelomično ili potpuno isključuje iz opće upotrebe, a daje se pravnim ili fizičkim osobama registriranim za obavljanje obrta. Koncesije na pomorskom dobru i koncesijska odobrenja daju se za posebnu upotrebu ili gospodarsko korištenje dijela pomorskog dobra na temeljem Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/03, 141/06 i 38/09). Preduvjet za izdavanje koncesije je da treba biti utvrđena granica pomorskog dobra, provedena u zemljišnim knjigama i izdana lokacijska dozvola (prostorno-plansko rješenje).

Za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru koja ne isključuje niti ograničuje opću upotrebu pomorskog dobra, pravnim i fizičkim osobama daje se koncesijsko odobrenje. Sredstva od koncesija koja dođu u županijski proračun vraćaju se u pomorsko dobro putem financiranja raznih projekata izgradnje i održavanja pomorskog i lučkog dobra.

Tablica 8: Podaci o odlukama o koncesijama na pomorskom dobru u razdoblju od 2005. godine do kraja 2012. godine

GRAD/ Općina	Odluka	SN PGŽ
Kostrena	Luka posebne namjene – sportska luka Podurinj	35/05
	Luka posebne namjene – sportska luka Stara Voda	14/11
CRES	Koncesija na pomorskom dobru za gospodarsko korištenje marikulture u uvali Veli Bok	22/05, 38/08
	Plaža od crkve sv. Mikule do vile Kimen	13/05
CRIKVENICA	Plaža Omorika u Dramlju	13,19/05, 41/06
	Plaža Rokan u Selcu	48/06
	Plaža Balustrada	10/06
	Plaža Kaštel	23/07
	Plaža Gradsko kupalište	29/07
	Gradska plaža	4/07
	Dio gradske plaže	48/07
	Dio plaže Podvorska	25/08
	Plaža ispred hotela Marina u Selcu	08/08
	Vrh plaže Omorike u Dramlju	17/08
	Dizanje i spuštanje plovila	2/08
	Plaža ispred hotela Vali u Dramlju i ugostiteljska terasa	23/08
	Plaža Omorika Dramalj	54/10
	Gospodarsko korištenje plaže Kačjak u Dramlju	35/12
Plaža Rokan u Selcu	14/12	
Vrbnik	Uvala Lučica, Sv. Marak	30/05
KRALJEVICA	Privremeni boravak i popravak plovila u uvali Dražica	26/05
OPATIJA	Plaža ispred hotela Savoy	8/06
	Plaža Ičići	22/06
	Ugostiteljska terasa Hemingway bara	36/06
	Plaža hotela Miramar	29/06
	Plaža hotela Belvedere	29/06
	Plaža hotela Ambasador	29/06

GRAD/ Općina	Odluka	SN PGŽ
MALI LOŠINJ	Uzgoj bijele ribe i školjaka u uvali Kaldonta	51/06
	Ronjenje, privez i odvez plovila u uvali Čikat	10/06
	Nudistička plaža u Sunčanoj uvali	36/06
	Plaža ispred TN Bučanje	36/06
	Plaža A/C Poljana, sjeverni dio	10/06, 41/06
	Područje Velopin, rt Premuda	12/07
	Plaža autokampa Čikat	34/07
	Plaža Sunčana uvala	29/07
	Plaža autokampa Čikat	34/07
	Plaža Sunčana uvala	29/07
	Sanacija i gospodarsko korištenje postojećeg mola, predio Tovar	21/08
	Luka posebne namjene – sidrište u uvali Krivica	36/10
	Sidrište u uvali Kolorat i Majiška, otok Cres	36/10
	Luka posebne namjene, sidrište u uvali Bok, Susak	36/10
	Uzgoj riba u akvatoriju podno Osoršćice, Mali Lošinj	9/10
	Sportski centar s privezištem Stari gat, Čikat	14/11
	Plaža ispred autokampa Poljana-sjever	44/11
	Nudistička plaža u Sunčanoj uvali	9/12
	Gospodarsko korištenje plaže Sunčana uvala	49/12
	Korištenje i rekonstrukcija postojećeg mola ispred Ville Karolina u uvali Čikat	26/12
	Plaža ispred TN Bučanje, Nerezine	30/11
KRK	Rekreacijski centar Ski lift, Dunat	36/06
	Plaža nudističkog kampa Politin	4/08, 44/11
	Plaža autokampa Ježevac	4/08
Baška	Plaža Vela luka	30/06
	Plaža nudističkog kampa Bunculuka	18/06
	Posebna upotreba, izgradnja kanalizacijskog ispusta na dijelu plaže	54/08
	Ugostiteljska terasa ispred restorana Ribar	54/08
	Plaža ispred nudističkog autokampa Bunculuka	20/11
	Plaža Vela luka	4/12
Malinska- Dubašnica	Privez i odvez plovila, postavljanje tuševa, uklonjivi ugost. objekt, ambulatna prodaja ispred hotela Malin	38/06
	Gospodarsko korištenje plaže ispred hotela Malin	49/12
	Gospodarsko korištenje luke posebne namjene, privezišta u funkciji zone ugostiteljsko-turističke namjene ispred hotela Malin	49/12
Lovran	Plaža hotela Bristol	29/06
	Plaža hotela Excelsior	29/06
	Plaža ispred Vile Astra	48/07
	Plaža Ville Castelo, Medveja	38/08
	Plaža Medveja	48/07
	Plaža ispred Ville Sv. Rok	26/09
	Plaža ispred Ville Medveja	15/09
	Plaža ispred hotela Bristol	35/11
	Plaža ispred hotela Excelsior	44/11
RAB	Terasa i plaža ispred restorana More & More	29/06
	Gospodarsko korištenje plaže i terase ispred rest. More&More, Grad Rab	20/11

GRAD/ Općina	Odluka	SN PGŽ
OPATIJA	Plaža hotela Kristal	30/06
	Terasa ispred restorana Bevanda	16/07, 44/11
	Plaža Grand hotela Adriatic	29/07
	Ugostiteljska terasa ispred Hemingway bara	44/11
	Plaža ispred hotela Miramar	20/11
	Plaža ispred hotela Ambassador	20/11
	Plaže ispred hotela Belvedere	20/11
	Plaža Grand Hotela Adriatic	35/12
Punat	Nudistička plaža autokamp Konobe	16/07
	Nudistička plaža autokamp Konobe	20/12
NOVI VINODOLSKI	Plaža Lišanj	25/08, 20/11
	Plaža turističkog naselja Zagori	27/08
	Plaža ispred hotela Lostura u Klenovici	13/09
Lopar	Sportsko rekreacijski centar Aquagan	23/08
	Plaža Podrapost	39/09
RIJEKA	Dizanje i spuštanje plovila autodizalicom u uvali Preluk	41/08
Omišalj	Plaža Pod crikvun u Njivicama	26/09
	Posebna upotr. za izgr. i korištenje kanalizacijskog ispusta u uvali Sepen	44/11
Dobrinj	Luka posebne namjene – brodogradilište Antun Jurić, Klimno	20/11
	Luka posebne namjene – brodogradilište Đani Klimno	20/11
	Plaža ispred autokampa Slamni u Klimnu	14/11

Izvor: Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za pomorstvo, promet i turizam

3.2.6 Geodetske podloge i podaci

Geodetske podloge i podaci u prostornom planiranju potrebni su radi analize postojećeg stanja prostora i radi izrade kartografskih prikaza grafičkog djela plana. Kvaliteta prostornog plana u izvornoj je vezi s kvalitetom geodetskih podloga na kojima se izrađuje. Stoga je za izradu prostornih planova važno imati ažurnu i kvalitetno izrađenu geodetsku podlogu. Kvaliteta prostornog plana, a time i geodetskih podloga, vidi se u provedbi prostornog plana, posebno kod izgradnje informatičkog sustava prostornog uređenja.

U razdoblju ovog Izvješća dogodile su se značajne promjene u tehnologiji izrade geodetskih podloga. Zakonskom regulativom uvedeno je više reda u izradi, pribavljanju i korištenju geodetskih podloga. Županija je uložila značajan napor i financijska sredstva u izradi i dobavi geodetskih podloga i podataka, koji su danas dostupni upravnim tijelima, gradovima i općinama, javnim ustanovama, za potrebe prostornog planiranja i u ostale svrhe. Županija je u ovom izvještajnom razdoblju s Državnom geodetskom upravom provela tri značajna sporazuma.

Dovršen je Sporazum o izradbi Hrvatskih topografskih digitalnih karata u mjerilu 1:25000 za Primorsko-goransku županiju potpisan potkraj 2002. g. Realizacija Sporazuma provedena je u fazama do 2010. godine.

Ugovor o sufinanciranju izrade digitalnih ortofoto karata u mjerilu 1:5000 za područje Primorsko-goranske županije i digitalnih ortofoto planova u mjerilu 1:2000 za dio zaštićenog obalnog područja mora Primorsko-goranske županije, potpisan je u svibnju 2005. g. i ostvaren 2007. g. U provedbi ovog sporazuma Županija je sklopila ugovore o daljnjem sufinanciranju s jedinicama lokalne samouprave u Županiji, te su temeljem navedenih ugovora pripadajući digitalni ortofoto planovi isporučeni svim jedinicama lokalne samouprave.

Sporazum o sufinanciranju izrade i ažuriranja službenih prostornih podloga državne izmjere i katastra nekretnina za razdoblje od 2010. do 2013. godine potpisan je u svibnju 2010. godine. Nakon potpisivanja Sporazuma Županija je preuzela praktično sve prostorne podatke i proizvode Državne geodetske uprave u digitalnom obliku koji se odnose na područje Županije. To su topografske karte u mjerilu 1:25000, Hrvatska osnovna karta u mjerilu 1:5000, Digitalni ortofoto u mjerilu 1:5000, Digitalni ortofoto plan u mjerilu 1:2000 za područja izrađenosti koji uključuje i područja novih izmjera, digitalni katastarski plan u raster-skom i vektorskom formatu za područje izrađenosti, podatke u alfanumeričkom i grafičkom obliku iz Središnjeg registra prostornih jedinica (županija, grad/općina, mjesna samouprava, naselje, katastarska općina). Potkraj 2011. godine zaprimljeni su digitalni ortofoto planovi snimljeni u lipnju 2011. rađeni za potrebe provedbe Zakona o postupanju s nezakonito izrađenim zgradama. Županija je uključila jedinice lokalne samouprave u sufinanciranje ovog Sporazuma, tako da su svi podaci i proizvodi dostupni svim zainteresiranim subjektima u Županiji. Rezultat svega toga je taj da su prostorni planovi značajno kvalitetniji, posebno u grafičkim prikazima, od onih rađenih prije desetak godina.

3.3 IZRADA DOKUMENATA PROSTORNOGA UREĐENJA

Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07, 38/09, 55/11, 90/11 i 50/12), koji je stupio na snagu 1. listopada 2007. godine stavio je izvan snage Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, i 100/04) i bitno izmijenio sustav prostornog uređenja te je na nov način propisao izradu i donošenje dokumenata prostornog uređenja te njihovu provedbu.

3.3.1 Osnovna podjela dokumenata prostornog uređenja

Strateški dokumenti prostornog uređenja su oni kojima se određuje svrhovita organizacija, korištenje i namjena prostora te mjerila i smjernice za uređenje i zaštitu. Ovisno o razini plana, utvrđuje se detaljnost planskih rješenja i odredaba za provedbu. U strateške dokumente prostornog uređenja svrstavaju se:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske,
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske,
- Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPO),
- Prostorni plan županije (PPŽ), odnosno Grada Zagreba, i
- Prostorni plan uređenja općine/grada (PPUO/G).

Provedbeni dokumenti prostornog uređenja su planovi koji su neposredno provedivi, a njima se određuju detaljni uvjeti uređenja, gradnje, korištenja i zaštite prostora za građevna područja. Provedbeni dokumenti prostornog uređenja su:

- Generalni urbanistički plan (GUP),
- Urbanistički plan uređenja (UPU), i
- Detaljni plan uređenja (DPU).

U nastavku Izvješća obrađeni su planovi po razinama i to samo oni koji su od utjecaja na prostor Primorsko-goranske županije.

3.3.2 Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPO)

Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPO) posebna je vrsta plana kojim se određuju smjernice i mjere uređenja i zaštite određenog područja. Njime se određuju prvenstveno mjere i način korištenja prostora. Donosi se uglavnom za područja pod zaštitom, sanaciju područja, područja ciljanog gospodarskog razvoja, stratešku infrastrukturu i sl.

Prostorni plan područja posebnih obilježja donosi se obvezno za područje nacionalnog parka i parka prirode te za područja određena Strategijom ili prostornim planom županije.

Tako su na području Županije izrađeni:

- Prostorni plan nacionalnog parka Risnjak (NN 23/01) i
- Prostorni plan parka prirode Učka (NN 24/06).

Prostornim planom Primorsko-goranske županije (SN 14/00, 12/05, 50/06, 8/09 i 3/11) propisana je obveza izrade prostornih planova područja posebnih obilježja za zaštićena i posebna područja. Za zaštićena područja prirodne baštine i kulturno povijesnog naslijeđa propisani su i doneseni sljedeći planovi:

- Prostorni plan područja posebnih obilježja Tramuntana (SN 4/03),
- Prostorni plan područja posebnih obilježja Vinodolske doline (SN 30/04).

Potrebno je još izraditi:

- Prostorni plan područja posebnih obilježja Dolina Kupe.

U prijedlogu novog Prostornog plana Primorsko-goranske županije (op.a. Prostorni plan Primorsko-goranske županije je usvojen (SN 32/13)), više ne postoji obveza izrade prostornih planova posebnih područja za Bakarski zaljev te trasu željezničke pruge i autoceste Rijeka - Split jer je u međuvremenu prostor apsolviran.

3.3.3 Prostorni plan Županije (PPŽ)

Prostorni plan županije temeljni je dokument koji određuje osnovne pravce prostornog razvoja općina i gradova u određenoj županiji. Izrađuje se temeljem odrednica Strategije i Programa prostornog uređenja RH te programskih opredjeljenja regionalne samouprave. Njime se određuje strategija razvoja županije, organizacija namjene i korištenja prostora, sustav naselja, mreža javnih ustanova, infrastrukturni sustavi, zaštita okoliša itd. Prostorni plan županije služi za utvrđivanje smjernica i mjera za izradu prostornih planova užeg područja te se neposredno provodi samo u iznimnim situacijama za građevine od državnog i županijskog interesa.

Prostorni plan Primorsko-goranske županije (SN 14/00) usvojen je 2000. godine. Prostorni plan Primorsko-goranske županije je u međuvremenu doživio više izmjena:

- Usklađenje Prostornog plana Primorsko-goranske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenoga obalnog područja mora (SN 12/05),
- Ispravak usklađenja Prostornog plana Primorsko-goranske županije (SN 50/06),
- izmjene i dopune Prostornog plana Primorsko-goranske županije (SN 08/09),

- II. izmjene i dopune Prostornog plana Primorsko-goranske županije (SN 3/11).

Zbog unapređenja stanja u prostoru Županije i usklađenja s promjenama koje su nastale od donošenja Prostornog plana Primorsko-goranske županije (SN 14/00, 12/05, 50/06, 8/09 i 3/11) u zakonodavnom, demografskom, gospodarskom, prometnom, društvenom i ostalom razvoju, te stvaranju preduvjeta za racionalni i održivi razvoj županije i jedinica lokalne samouprave, 2011. godine donesena je Odluka o izradi Novog Prostornog plana Primorsko-goranske županije (SN 3/11). Plan je izrađivan od 2011. do 2013. godine te je usvojen na sjednici Županijske skupštine 12. rujna 2013. godine (SN 32/13)

3.3.4 Prostorni plan uređenja općine i grada (PPUO/G)

Prostorni plan uređenja općine ili grada (PPUO/G) temeljni je planski dokument kojim se utvrđuju razvojna opredjeljenja prostora jedinice lokalne samouprave. Njime se određuje organizacija prostora, namjena, gospodarske i društvene djelatnosti, infrastruktura i zaštita prostora.

U odnosu na prethodno Izvješće, kada je bilo izrađeno svega 17 PPUO/G, te ih je još toliko bilo u izradi, na dan 31. prosinac 2012. g. izrađeni svi osnovni PPUO/G, a većina je doživjela više izmjena i dopuna. Bez izmjena i dopuna je samo jedan plan, iako je i on doživio ispravak odluke o donošenju. Za devet planova je izrađeno usklađenje sa Uredbom o ZOP-u, za 29 planova su izrađene izmjene o dopune, (tri su plana u izradi), za šest planova su izrađene II. izmjene i dopune, (četiri su plana u izradi), za jedan plan su izrađene III. izmjene i dopune, (tri su plana u izradi), za jedan plan su izrađene IV. izmjene i dopune, (jedan plan je u izradi). Ciljane izmjene i dopune izrađuju se za dva plana.

Prosječno vrijeme izrade izmjena i dopuna planova iznosi 23 mjeseca (podatak dobiven na temelju onih Planova za koje postoji Odluka o izradi). U tablici 8 prikazan je tijek izrade prostornih planova uređenja općina i gradova za razdoblje do 31. 12. 2012. godine.

Tablica 9: Tijek izrade prostornih planova uređenja općina i gradova do 31. 12. 2012. g.

GRAD/ Općina	PPUO/G – faze izrade	PRIJE 2005. (SN)	OD 2005. DO 2012. (SN)	ODLUKA O IZRADI (SN)
PRIOBALJE				
BAKAR	OSNOVNI PLAN	21_03		
	UREDBA ZOP		41_06	
	I. liD		41_06	
	II. liD		2_12	
CRIKVENICA	OSNOVNI PLAN		25_07	18_08**
	I. liD		49_11	2_12**
	CILJANE liD			53_12*
Čavle	OSNOVNI PLAN	22_01		
	I. liD		09_05	
	II. liD		49_09	
	III. liD			46_10
Jelenje	OSNOVNI PLAN		40_07	
	I. liD		15_11	37_12**
KASTAV	OSNOVNI PLAN	21_03		
	UREDBA ZOP		14_06	
	I. liD		13_10	
	II. liD			21_11*
Klana	OSNOVNI PLAN		34_07	9_12**
Kostrena	OSNOVNI PLAN	7_01		
	I. liD		20_07	23_07**
KRALJEVICA	OSNOVNI PLAN	1_03		
	UREDBA ZOP		16_07	
	I. liD		16_07	
	II. liD		12_11	
Lovran	OSNOVNI PLAN		38_07	
	I. liD		37_10	
Matulji	OSNOVNI PLAN		36_08	
	I. liD		46_11	
Mošćenička Draga	OSNOVNI PLAN		36_07	
	I. liD		4_12	
NOVI VINODOLSKI	OSNOVNI PLAN		55_06	
	I. liD		23_10	36_10**
	CILJANE liD			44_12*

OPATIJA	OSNOVNI PLAN	8_01		
	I. liD	14_03		25_03**
	II. liD	12_04		
	III. liD		1_07	
	IV. liD		56_12	
RIJEKA	OSNOVNI PLAN	31_03		
	UREDBA ZOP		26_05	
	I. liD			52_10*
Vinodolska	OSNOVNI PLAN		1_06	
	I. liD		19_09	
Viškovo	OSNOVNI PLAN		49_07	
	I. liD		4_12	
GORSKI KOTAR				
Brod Moravice	OSNOVNI PLAN	35_03		
	I. liD		14_07	33_07**
ČABAR	OSNOVNI PLAN	25_03		
	I. liD		17_09	
	II. liD			19_11*
DELNICE	OSNOVNI PLAN	24_02		
	I. liD			20_11*
Fužine	OSNOVNI PLAN		5_05	
	I. liD		16_09	11_10**
	II. liD		16_11	
	III. liD			23_11*
Lokve	OSNOVNI PLAN	43_04		
	I. liD			18_09*
Mrkopalj	OSNOVNI PLAN	46_04		
	I. liD		26_07	
Ravna Gora	OSNOVNI PLAN		15_08	
	I. liD		9_12	
Skrad	OSNOVNI PLAN		19_07	
	I. liD		21_12	
VRBOVSKO	OSNOVNI PLAN		41_05	
	I. liD		27_10	31_10**
OTOCI				
Baška	OSNOVNI PLAN		1_08	
	I. liD		11_12	
Dobrinj	OSNOVNI PLAN		24_08	7_09**
	I. liD			22_11*
KRK	OSNOVNI PLAN		7_07	41_09**
	I. liD			
	II. liD		28_11	
Malinska-Dubašnica	OSNOVNI PLAN	13_04		
	UREDBA ZOP		14_06	
	I. liD		38_09	
	CILJANE liD			41_12*
Omišalj	OSNOVNI PLAN		52_07	33_09**
	I. liD		14_10	37_11**
	II. liD			4_11*
Punat	OSNOVNI PLAN		9_08	
	I. liD		30_10	
Vrbnik	OSNOVNI PLAN	16_04		
	UREDBA ZOP		43_07	
	I. liD			22_12*
CRES	OSNOVNI PLAN	31_02		
	UREDBA ZOP		23_06	
	I. liD		3_11	

MALI LOŠINJ	OSNOVNI PLAN		13_08	
	I. liD		13_12	
	II. liD			40_11*
	III. liD			19_12*
	IV. liD			19_12*
Lopar	OSNOVNI PLAN		53_11	
	UREDBA ZOP		34_07	
RAB	OSNOVNI PLAN	15_04		40_05**
	UREDBA ZOP		18_07	
	I. liD		47_11	

Tumač oznaka:

15_03 – Broj Službenih novina PGŽ   15_04 – Odluka o donošenju   40_11* - Odluka o izradi u slučaju kada je plan u izradi   40_05** - Odluka o izmjeni odluke o donošenju

Izvor: Registar prostornih planova JU zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

3.3.5 Generalni urbanistički plan (GUP)

Generalni urbanistički plan (GUP) donosio se temeljem Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00, 32/02, 100/04) za naselja u kojima je sjedište županije, Grad Zagreb i ostala naselja koja imaju više od 15.000 stanovnika. Izmjenom Zakona 2007. godine nestala je obveza izrade GUP-a, ali do tada izrađeni planovi ostaju na snazi najdulje do 1. listopada 2017. godine.

Na području Primorsko-goranske županije jedino je za područje Grada Rijeke izrađen generalni urbanistički plan (ukupne površine 4.851 ha):

- GUP Grada Rijeke (SN 7/07),
- Izmjene i dopune Odluke o donošenju GUP-a Grada Rijeke (SN 14/13).

3.3.6 Urbanistički plan uređenja (UPU)

Temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. g. urbanistički plan uređenja (UPU) je temeljni provedbeni plan koji se obvezno izrađuje za neizgrađene dijelove građevinskih područja naselja i ostala neizgrađena područja izdvojene namjene te za dijelove tih područja planiranih za urbanu obnovu, koja su utvrđena prostornim planom općine, odnosno grada. Njime se određuje namjena pojedinih prostora, mreža prometnica i infrastrukture, te uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju i gradnji iz 2011. godine (NN 90/11) određeno je da se urbanistički plan uređenja obavezno izrađuje za neizgrađene i neuređene dijelove građevinskog područja naselja i neizgrađena i neuređena izdvojena građevinska područja izvan naselja te za dijelove tih područja planiranih za urbanu obnovu. Na području za koje je donesen UPU ne može se donijeti DPU niti određivati obveza njegova donošenja, osim u svrhu provođenja urbane komasacije.

Obzirom da je ovim izmjenama Zakona omogućeno izdavanje dozvola za gradnju na neizgrađenom ali uređenom zemljištu, što se utvrđuje očevitom na terenu, manjim je dijelom smanjena obveza izrade UPU-a.

U nastavku su obrađeni podaci o UPU-a čija je izrada planirana ili su doneseni temeljem važećih prostornih planova uređenja općina i gradova.

U Županiji je za promatrano razdoblje Izvješća ukupno doneseno 150 UPU-a, od čega u Priobalju 83 UPU-a, što u postocima iznosi 56% od svih donesenih UPU-a; u Gorskom kotaru 32, ili 21% donesenih UPU-a; i na Otocima 35 UPU-a, ili 23% donesenih UPU-a.

Gledano po površini područja za koje su usvojeni UPU-a, u Županiji je za promatrano razdoblje Izvješća, usvojenim UPU-ovima pokrivena površina od 8.317 ha, od čega u Priobalju 5.287 ha, ili 64% površine od ukupne površine usvojenih planova; u Gorskom kotaru 1.278 ha, ili 15% od ukupne površine; i na Otocima 1.752 ha, ili 21% od ukupne površine.

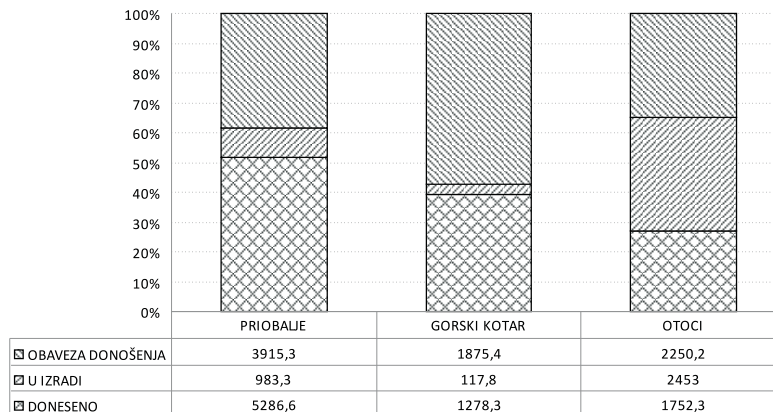
Od ukupnog broja donesenih UPU-a, njih 15 ih je doživjelo izmjene i dopune, a trenutno je u izradi još 11 izmjena i dopuna. U izradi je ukupno 101 UPU-a, površine 3.554 ha, od čega 26 u Priobalju, površine 983 ha, sedam u Gorskom kotaru, 118 ha; i 68 na području Otoka, površine 2.453 ha.

Prema važećoj prostornoplanskoj dokumentaciji postoji obaveza donošenja 406 UPU-a ukupne površine 8.041 ha, od čega 196 u Priobalju, površine 3.915 ha; 96 u Gorskom kotaru, površine 1.875 ha; i na području Otoka njih 114, površine 2.250 ha.

Zbrojeno, za područje Županije, osim usvojenih 150 UPU-a, u tijeku je izrada ili je planirano izraditi još 507 UPU-a, odnosno izrađeno je 29% planom višeg reda planiranih UPU-a. Kada se promatra planirana površina UPU-a, tada je situacija bolja, jer je od ukupno planiranih površina za koje je bilo planirano planom višeg reda izraditi UPU-a, 19.913 ha, do sada usvojeno UPU-a ukupne površine 8.317 ha ili 42%.

Od ukupno donesenih UPU-a, za njih 65 postoji Odluka o izradi, te se na temelju te činjenice dolazi do podatka da prosječno vrijeme trajanja pojedinog UPU-a iznosi 29,7 mjeseci. Najkraća izrada trajala je šest mjeseci, a najduža 61 mjesec. Pri tome je potrebno napomenuti da su za većinu planova, u tijeku postupka izrade, donasane Odluke o Izmjeni odluke o izradi (ukupno 10 planova).

Na dan 31. 12. 2012. godine bilo je u procesu izrade 98 UPU-a, s prosječnim vremenom trajanja izrade 29,8 mjeseci.

Grafikon 11: Ukupna površina Urbanističkih planova uređenja po područjima (u ha)

Izvor: JU zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Tablica 10: Tijek izrade Urbanističkih planova uređenja do 31. 12. 2012. g.

GRAD/ Općina (br. planova)	UPU (donesen ili u fazi izrade)	FAZE IZRADE – osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE-liD (SN)		
		Odluka o donoše nju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA O IZRADI	I. liD	II. liD	CIJLANE liD
PRIOBALJE							
BAKAR (8)	UPU 1 Bakar		58_12				
	UPU 2 dio Praputnjaka		58_12				
	UPU 3 dio zone Kukuljanovo I2		39_10				
	UPU 5 poslovna zona Lunga – Hreljin		17_10				
	UPU radne zone R 29/1 Kukuljanovo	5_01	27_08**				
	UPU radne zone R 27 Kukuljanovo	19_01	27_08**				
	UPU 8 poslovne namjene K3			27_12*			
	UPU 26 dijela naselja Plase NA 9_1			27_12*			
CRIKVENICA (12)	UPU Crikvenica Centar		18_08				37_12*
	UPU 2 Crikvenica sjever Hrsta		44_07		16_09		
	UPU 5 Tončićevo		26_08				
	UPU 7 Duga (dio NA1-5), s površinom infrastrukturne namjene IS-3		49_11				
	UPU 9 Jadranovo centar NA 21		18_08				
	UPU Dramalj Centar		18_08				
	UPU Selce dio NA4		55_09				
	UPU 24 Miramare		55_09				
	UPU zone ugostiteljsko-turističke namjene Nazor – Antić		20_08				
	UPU 26 Uvala Slana Selce T18, s zonom kampa-autokampa T33		19_11				
	UPU 26 Selce – Matkino		44_07				
	UPU zone poslovne namjene Selce K5		2_11				
	Čavle (7)	UPU centar Čavle		3_08; 18_08**			
UPU 2 proizvodne zone I1 Gorica			34_10				
UPU uređenja zone proizvodne namjene I2		7_02					
UPU zone poslovne namjene K1		1_03			34_10		

	UPU zone ostale namjene-V prostora bivše šljunčare Kikovica	19_03				
	UPU 10 GP sportskog centra Grobnik R6 1		46_10; 26_12**			
	UPU 11 sportski centar Platak R6_2		9_11			
Jelenje (3)	UPU 1 GP naselja NA 1 Dražice			22_08*		
	UPU 2 dio GP naselja NA 12 Podhum			22_08*		
	UPU 5 zona sportsko-ekreacijske i turističke namjene			22_08*		
KASTAV (8)	UPU 1 dijela GP naselja Kastav, oznake N1-a		38_11		30_12*	
	UPU GP poslovne namjene K1 RZ Žegoti	37_04				
	UPU 3 za dio GP naselja Kastav, oznake N1-b			5_11*		
	UPU 4 za dio GP naselja Kastav, oznake N1-3 gospodarske namjene		7_12			
	UPU sportsko-rekreacione zone SR-22 Kastav	23_99			37_06	
	UPU 10 za dio GP naselja Kastav, oznake N1-3		21_11			
	UPU 14 za dio GP naselja Kastav, oznake N1-3			47_10*		
	UPU 15 za dio GP naselja Kastav oznake N1-5c		15_11			
Klana (7)	UPU 1 GP naselja N1 Klana i GP ugost-turist namjene T1 hotel		45_08			
	UPU 2 I_1 proizvodna zona asfaltna baza Mariščina			9_12*		
	UPU 3 GP K1-poslovne zone Klana		8_08			
	UPU 4 Pod klanac		35_11			
	UPU 5 K4 Poslovna zona Kunfin		45_12			
	UPU 6 Klana - pilana			45_12*		
	UPU 7 Škalnica		35_11			
Kostrena (10)	UPU GP industrijske namjene I-1			15_09*		
	UPU poslovne zone Šoići K3	2_03			14_08	
	UPU GP poslovne namjene K-4 Ivani			30_09*		
	UPU GP naselja N 1		30_09; 54_09**			
	UPU GP naselja N 2		17_09; 9_10**			
	UPU GP naselja N3 u Kostreni		46_09			
	UPU GP naselja N-4			30_09*		
	UPU-GP N-9 i GP R-3			11_10*		
	UPU GP za sportsko-rekreacijsku namjenu R-1 u Kostreni		4_10			
	UPU GP sportsko-rekreacijsku namjenu R-2			7_08*		
KRALJEVICA (4)	UPU 6 Uvala Scott		3_12		7_13*	
	UPU 9 Bakarac			43_07*		
	UPU 16 turističke zone T1 3 Šmrika		18_10			
	UPU 19 ostala namjena O3			12_09*		
Lovran (4)	UPU 1 naselje Lovran NA1 1-2 s površinama za izdvojene namjene		16_09		31_11	45_12
	UPU naselja Medveja		31_11		54_12	
	UPU 7 izdvojenog dijela naselja Liganj NA2 2 i NA2 3		22_10			
	UPU izdvojenog dijela naselja Tuliševica			35_05*		
Matulji (13)	UPU 2 Mihotići - dio Diraki NA11 3			08_10*		
	UPU 3 Rupa NA16, NA 7 2		32_11			

	UPU 4 Mihelići NA 6 6			08_10*			
	UPU 5 Rukavac NA 15-1		15_12				
	UPU 9 poslovne zone Jušići K 3		46_11				
	UPU Matulja		2_05		16_12*		
	UPU 10 poslovne zone Jurdani K4-dio			28_12*			
	UPU 12 poslovne zone Mučići II. K6, R1_3		16_12				
	UPU 14 - poslovna zona Miklavija K8			14_11*			
	UPU 18 Lisina R2 2, O2			08_10*			
	UPU 23 poslovna zona Rupa K 11		44_10				
	UPU 24 poslovne zone Permani K 12		34_10				
	UPU 4 radne zone RZ 12		50_06				
M. Draga (3)	UPU Donji Kraj UPU 1		11_09				
	UPU Zagore UPU 5		17_09				
	UPU 3 Sveti Ivan			23_12*			
NOVI VINODOLSKI (6)	UPU naselja Novi Vinodolski		23_10; 36,40_10**		31_12*		
	UPU poslovne zone Zapad		11_07				
	UPU poslovne zone Kargač		11_07		49_09*		
	UPU Porto Teplo			31_12*			
	UPU 21 Panos (T2 2) neizgrađeni dio GP		17_09				
	UPU kampa Kozica		8_09				
OPATIJA (10)	UPU 1 naselja Opatija		10_09		56_12		
	UPU naselja Ičići		1_09		51_09*		
	UPU 3 naselja Ika i Oprić		12_11				
	UPU5 naselja Dobreč uključivo namjene T 2 i R 7 i naselja Krasa, Gržanići, Kružići, Antići, Kokići, Konjarići i Dražica		50_12				
	UPU 6 naselja Pobri uključivo namjene K1 i R7		15_12				
	UPU 11 naselja Kolavići			42_08*			
	UPU 13 naselja Travičići		15_12				
	UPU 14 naselja Okoli Dujmić – Falalelići – Katinići		37_11				
	UPU 18 naselja Puhari			32_09*			
	UPU naselja Poljane – Menderi – Strmice		28_12				
RIJEKA (4)	UPU GP Gornja Drenova		21_10				
	UPU područja Lukovići – Brašćine – Pulac		22_07				
	UPU komunalno-servisnog područja Srdoči		8_09				
	UPU područja Pehlin	10_00	46_07		9_01	21_12	
Vinodolska općina (6)	UPU 1 naselja Bribir		46_07				
	UPU 2 naselja Tribalj		46_07		55_10		
	UPU 3 naselja Grižane – Belgrad		46_07		55_10; 10_11**		
	UPU 4 naselja Drivenik		46_07				
	UPU 7 zone Barci		46_07				
	UPU 8 radne zone Kamenolom		46_07				
Viškovo (4)	UPU 1 Viškovo N1-1		17_12				
	UPU 2 radne zone Marinići K-1		17_12				
	UPU 3 radne zone Marišćina K-2		17_12				
	UPU 4 turističko-ugostiteljske zone Ronjgi T-1			18_08*			

GRAD/ općina (br. planova)	UPU (donesen ili u fazi izrade)	FAZE IZRADE – osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE-II (SN)		
		Odluka o donoše nju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA O IZRADI	I. liD	II. liD	CILJANE liD
GORSKI KOTAR							
Brod Moravice (3)	UPU1 GP centralnog naselja N 4 Brod Moravice		45_11				
	UPU 4 GP poslovne namjene K3 Donja Dobra 2		8_09				
	UPU 6 GP ugostiteljsko-turističke namjene T1 Matika		21_10				
ČABAR	(NEMA UPU-a)						
DELNICE (4)	UPU naselja Delnice, područja poslovne namjene K-1 i K-2		7_05		23_11		
	UPU građevinskog područja poslovne zone K-3		23_07				
	UPU GP turističko-ugostiteljske namjene T-2 Velike Polane		33_08				
	UPU GP turističko-ugostiteljske namjene T-3 Male Polane		33_09				
Fužine (9)	UPU1 Fužine NA1_1 i NA1_2		38_07		23_11		
	UPU 4 poslovna zona Lič 1 (K1 3)		28_12				
	UPU 6 poslovne zone Vrata 2 (K1-5)		34_11				
	UPU zone turističkog naselja T1-2 "Vrelo" u Fužinama		49_08				
	UPU10 ugostiteljsko-turistička zona "Bajer" T26			15_12*			
	UPU 11 ugostiteljsko-turističke zone T2-7 i sportsko-rekreativne zone R1- 7		6_12				
	UPU 16 ski zona "Plasa" R1 2			6_12*			
	UPU 18 sportsko-rekreativni "ski" zone Jelenča R1-6		40_10				
Lokve (7)	UPU 21 GP NA 4_6		49_12				
	UPU1 naselje Lokve N4/1		56_08				
	UPU 2 vikend naselje Gorski raj T4/1		28_09				
	UPU 3 vikend naselje Gorski raj T4/2		28_09				
	UPU 4 vikend naselje Gorski raj T4/3		28_09				
	UPU 5 vikend naselje Zelin Mrzlovodički T4/5		28_09				
	UPU 6 vikend naselje Mrzla Vodica T4/6		28_09				
Mrkopalj (3)	UPU 8 poslovna zona Sljeme K1/1		18_09				
	UPU 1 središnjeg naselja N5 Mrkopalj centar			24_08*			
	UPU 3 K2 poslovna zona u Mrkoplju		48_08		42_12*		
Ravna Gora (5)	UPU 6 R12 skijalište Čelimbaša		48_08				
	UPU središnjeg naselja Ravna Gora N1 1		11_10				
	UPU poslovne zone K3			41_09*			
	UPU 4 poslovne i proizvodne zone K		39_12				
Skrad (5)	UPU ugostiteljsko-turističke zone "Suh Vrh" VN1		37_10				
	UPU vikend naselja Kupjak			39_12*			
	UPU 1 Skrad N331-5 i izdvojenog područja groblja G3		54_10; 09_11**				
	UPU 4 poslovna namjena zona K1 u Veliko Selce – Podstena		20_11				
	UPU 5 vikend naselje u Hlevcima VN1			21_12*			

	UPU 6 vikend naselje u Hlevcima VN2		58_12			
	UPU 2 ugostiteljsko-turistička namjena, zona T 1 u Skradu			9_09*		
VRBOVSKO (3)	UPU 1 naselja Vrbovsko		36_08			
	UPU 6 gospodarske zone poslovne namjene K1-Vrbovsko		31_07			
	UPU 8 skijalište Bijela Kosa 1 - centar za zimske sportove		31_07		8_13	

GRAD/ općina (br. planova)	UPU (donesen ili u fazi izrade)	FAZE IZRADE – osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE-IIID (SN)		
		Odluka o donoše nju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA O IZRADI	I. liD	II. liD	CILJANE liD
OTOCI							
Baška (10)	UPU 1 Baška N1-1		24_12				
	UPU 2 Baška – Zarok N1-2		24_12				
	UPU 3 Jurandvor sjever N2			29_12*			
	UPU 4 Jurandvor jug N2			29_12*			
	UPU 5 Jurandvor zapad N2			29_12*			
	UPU 6 Batomalj sjever N3-1			29_12*			
	UPU 7 Batomalj jug N3-2			29_12*			
	UPU 8 Draga Bašćanska sjever N4-1			29_12*			
	UPU 9 Draga Bašćanska jug N4-1			29_12*			
	UPU 10 zona poslovne namjene (K) Baška			29_12*			
Dobrinj	UPU 9 GP K-4 Brestovica (Gostinjac), posl. zone Brestovica K-4			18_11*			
KRK (8)	UPU naselja Krk	17_00	22_08***				23_11; 3_13
	UPU 2 GP naselja Kornić			32_08*			
	UPU 5 GP naselja Vrh NA5_1			32_08*			
	UPU 15 dio naselja Žgaljići			52_08*			
	UPU 23 Torkul T2_2			32_08*			
	UPU 24 Glavotok T1			32_08*			
	UPU 25 kamp Glavotok T3			43_08*			
	UPU 26 Dunat			32_08*			
Malinska-Dubašnica (6)	UPU 1 Malinska, Radići GP-1			58_09*			
	UPU 3 Dobrinčevo dio GP-1		07_12				
	UPU 4 Rova GP-3		12_12				
	UPU zone poslovne namjene K-1 Sveti Vid-sjever		23_11				
	UPU zone poslovne namjene K-3 Barušići		23_11				
	UPU 10 Sveti Vid K-2			58_09*			
Omišalj (7)	UPU 1 Urbanističkog plana uređenja 1 – Omišalj			4_08*			
	UPU 2 Njivice NA 1		30_10; 16_11**		4_11*		
	UPU 3 Petrokemijski pogon			4_08*			
	UPU 4 Voz – Peškera T2-2		23_12				
	UPU 5 kamp Pušća			4_08*			
	UPU 10 Štalice			4_11*			
	UPU 9 Sportsko područje Omišalj R1_1			4_08*			
Punat (10)	UPU1 GP ugostiteljsko-turističke		34_10				

	namjene T1 Kanajt					
	UPU 2 GP UT namjene LN Marina Punat i poslovne namjene K3 Brodogradilište Punat	15_11				
	UPU 3 GP naselja N1 Centralno naselje Punat	34_10				
	UPU 4 GP sportsko-rekreacijske namjene R 6a	26_11				
	UPU 5 GP sportsko-rekreacijske namjene R 6c	22_11				
	UPU 6 GP UT namjene T2a/T3a s pripadajućim građevinskim područjima SR namjene R 6b	22_11				
	UPU 7 GP poslovne namjene K1 Dokolovo	6_10				
	UPU 8 GP ugostiteljsko-turističke namjene T2B/T3B s pripadajućim GP sportsko-rekreacijske namjene R 6d	22_11				
	UPU 9 GP naselja N 2 Stara Baška sa pripadajućim GP sportsko-rekreacijske namjene R7a		25_09*			
	UPU 10 GP sportsko-rekreacijske namjene R 6e	15_11				
Vrbnik (4)	UPU 1 naselja Vrbnik NA 1 s površinama izdvojene namj. T i R	33_09				
	UPU 2 naselja Risika NA 2_11 s površinama izdvojene namj. T2	33_09				
	UPU 7 registrirana ruralna cjelina NA 2_5 Risika – Glavica	33_09				
	UPU 11 naselja Risika NA 2_3 s površinom izdvojene namj. T2 4	16_09				
CRES (11)	UPU poslovne zone Loznati K1 2		44_08*			
	UPU zone poslovne namjene K1 3 Orlec	6_09				
	UPU naselja Beli NA 1		28_10*			
	UPU Martinšćice GP naselja NA 11 i lučkog područja luke otvorene za javni promet	19_10				
	UPU naselja Miholašćica NA 12 1	6_09				
	UPU Valun GP naselja NA14, zona ugostiteljsko-turističke namjene T3 ₄ i lučko područje luke otvorene za javni promet	28_12				
	UPU naselja Cres GP naselja NA 7 i pov. izdv. namjena	45_07; 20_08**			53_12	53_12*
	UPU zone ugostiteljsko-turističke namjene Porozine T24	34_10				
	UPU naselja Orlec NA 9		28_10*			
	UPU zone ugostiteljsko-turističke namjene T3 2 u Martinšćici Slatina		9_12*			
UPU zone ugostiteljsko-turist. namjene Travnice T3 5		9_12*				
MALI LOŠINJ (22)	UPU 3 Čunski		26_09*			
	UPU 4 gospodarske zone Čunski		26_09*			
	UPU 5 Artatore		6_10*			
	UPU 7 Ilovik		24_11*			
	UPU 9 Mali Lošinj		21_08*			
	UPU 10 dijela naselja Mali Lošinj – "Sunčana/Dražica"		54_08*			
	UPU gospodarske zone "Kalvarija"	30_10		28_12*		
	UPU 12 infrastrukturna zona Kalvarija	24_11				
	UPU Čikat		08_08*			
	UPU 14 Poljana	36_12				
	UPU 15 Nerezine		07_12*			
	UPU 17 Lopari		15_11*			

	UPU 18 tur. naselje Bučanje			31_08*			
	UPU 21 Punta Križa			40_11*			
	UPU 23 Susak			24_11*			
	UPU 24 Sveti Jakov			15_11*			
	UPU 25 Unije			12_12*			
	UPU 27 Veli Lošinj			21_08*			
	UPU 28 luke Mrtvaška			26_09*			
	UPU 29 sportsko-rekreacijskog centra R1 6 Zlatna uvala			54_08*			
	UPU 30 dijela područja Sunčana uvala		24_11				
	UPU Sunčana uvala			8_08*			
Lopar (5)	UPU naselja Livačina NA 1 5			22_12*			
	UPU poslovne zone Sorinj s proširenjem			46_12*			
	UPU turistička i sportska zona Livačina			3_12*			
	UPU naselja Matahlići			37_11*			
	UPU 44 poslovna zona Sorinj		23_09				
RAB (19)	UPU 1 Rab, Palit, Banjol			50_10*			
	UPU 2 Banjol NA 3 1, NA 3 4, NA 3 5			50_10*			
	UPU 3 Banjol NA 3 2			50_10*			
	UPU 4 Banjol NA 3 3, NA 3 6			50_10*			
	UPU 5 Barbat			50_10*			
	UPU 6 Kampor NA 7 1			50_10*			
	UPU 7 Kampor NA 7 7			50_10*			
	UPU 8 Kampor NA 7 8, NA 7 9, NA 7 10, NA 7 17			50_10*			
	UPU 9 Kampor NA 7 21, NA 7 22, NA 7 26, NA 7 27 + SRC u Kamporu R6 3			50_10*			
	UPU 14 Palit			50_10*			
	UPU 15 Mundanije Na 4 14			PM 18_07*			
	UPU 16 Mundanije Na 4 22			PM 18_07*			
	UPU 17 Supetarska Draga NA 6 1, NA 6 3			50_10*			
	UPU 18 Supetarska Draga NA 6 4, NA 6 5			50_10*			
	UPU 19 Supetarska Draga NA 6 6, NA 6 7			50_10*			
	UPU 20 Supetarska Draga NA 6 8, NA 6 9			50_10*			
	UPU 21 Supetarska Draga NA 6 15, NA 6 16			50_10*			
	UPU 36 Kampor T3 3		9_12				
	UPU 43 poslovna zona Mišnjak		36_07				

Tumač oznaka:

50_10 - Broj Službenih novina PGŽ

50_10 - Odluka o donošenju

50_10* - Odluka o izradi u slučaju kada je plan u izradi

20_08** - Odluka o izmjeni odluke o donošenju

50_10*** - usklađenje s Uredbom o ZOP-u

Izvor: Registar prostornih planova JU zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

3.3.7 Detaljni plan uređenja (DPU)

Detaljni plan uređenja (DPU) najdetaljniji je prostorni plan uređenja prostora. Njime se određuju detaljni uvjeti korištenja, uređenja, gradnje i korištenja građevina na svim građevnim česticama, te mjere zaštite prostora.

U Županiji je za promatrano razdoblje Izvješća ukupno doneseno 162 DPU-a, ukupne površine 1.227 ha. U Priobalju je doneseno 114 DPU-a, površine 1.072 ha; u Gorskom kotaru 15 DPU-ova, površine 57 ha; i na Otocima 33 DPU-a, površine 98 ha. Od ukupnog broja donesenih DPU-a, njih 41 ih je doživjelo izmjene i dopune, a trenutno je u izradi još devet izmjena i dopuna.

Gledano po broju usvojenih DPU-a od ukupnog broja donesenih DPU-ova u Županiji, 70% DPU-a odnosi se na Priobalje, 9% na Gorski kotar i 21% na područje Otoka. Gledano po površini područja donesenih DPU-a, od 1.227 ha, ili ukupne površine donesenih DPU-a u Županiji, na Priobalje se odnosi 87% površine, na Gorski kotar 5% površine i na Otoka 8% površine donesenih DPU-a.

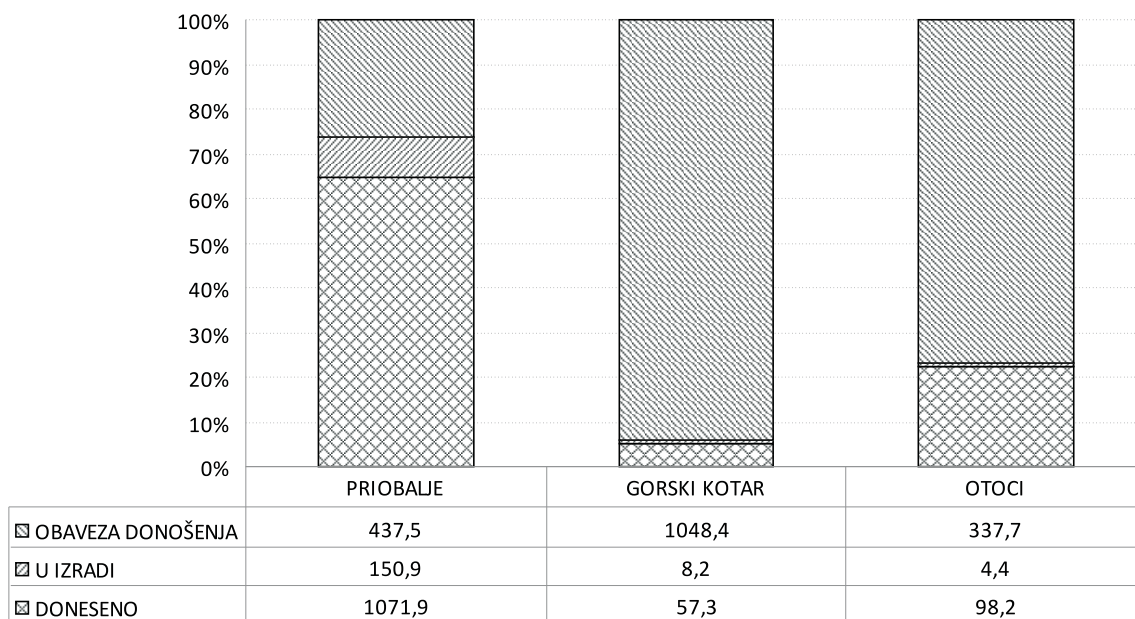
U izradi je ukupno 20 DPU-a, površine 164 ha, od čega 16 DPU-ova u Priobalju, površine 151 ha, jedan DPU u Gorskom kotaru, površine 8 ha, i tri DPU-a na Otocima, površine 4 ha.

Postoji još i obveza donošenja 238 DPU-a ukupne površine 1.864 ha, od čega 126 DPU-a u Priobalju, površine 438 ha, 57 DPU-a u Gorskom kotaru, površine 1.048 ha, te na Otocima 55 DPU-a, površine 378 ha.

Zbrojeno, za područje Županije, osim donesenih 162 DPU-a, u tijeku je izrada ili postoji obveza donošenja za još 258 DPU-a, odnosno izrađeno je 63% planovima višeg reda planiranih DPU-a. Kada se promatra površina planiranih DPU-a, situacija je nešto lošija jer je od 3.255 ha, ukupno planiranih površina za koje je planirano planovima višeg reda izraditi DPU, do sada usvojeno DPU-ova ukupne površine 1.227 ha, ili 38%.

Od ukupno donesenih DPU-a za samo njih 23 postoji Odluka o izradi, te se na temelju te činjenice dolazi do podatka da prosječno vrijeme trajanja izrade pojedinog DPU-a iznosi 24,5 mjeseci. Najkraća izrada trajala je osam mjeseci a najduža 50 mjeseci. Pri tome je potrebno napomenuti da su za većinu planova u tijeku postupka izrade donasane Odluke o Izmeni odluke o izradi (ukupno 10 planova).

Grafikon 12: Ukupna površina Detaljnih planova uređenja po područjima (u ha)

Izvor: JU zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Tablica 11: Tijek izrade Detaljnih planova uređenja do 31. 12. 2012. g.

GRAD/ Općina (br. planova)	DPU (donesen ili u fazi izrade)	DPU FAZE IZRADE – osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE-liID (SN)	
		Odluka o donošenju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA O IZRADI	I. liID	II. liID; III. liID; IV. liID; Cilj. liID
PRIOBALJE						
BAKAR (1)	DPU 4 sportskog centra Gaj-R2			40_08*		
CRIKVENICA (8)	DPU Zone Thalassotherapie u Crikvenici		29_08			
	DPU 7 zone novog groblja Crikvenica – Podkotor G1		31_10			
	DPU 1 za područje centra Crikvenice			31_10*		
	DPU 2 Podvorska, Crikvenica			31_10*		
	DPU površine ugostiteljsko-turističke namjene T18 u Dramlju		2_11			
	DPU 8 hotel Miramare		8_06			
	DPU Poliklinika Terme Selce	33_03				
	DPU 12 novog groblja u Selcu		3_07			
Čavle (10)	DPU sportskog centra Hrastenica	35_03				
	DPU - SC – Mavrinci		09_05		42_06	
	DPU 4 Groblje Cernik G1		39_12			
	DPU 5 Groblje Grobnik G2		12_12			
	DPU 7 vikend područja Mali Platak		4_07			
	DPU Centra Čavle	16_02			32_04	
	DPU zone poslovne namjene K-1	1_03			47_09	
	DPU stambene zone Maršić	35_03				
	DPU dijela novog naselja Mavrinci predio Bačina	6_98			3_02	23_05
	DPU zone poslovne namjene DPU 1-TC	33_03	17_10**			
Jelenje (6)	DPU zone OŠ "Jelenje Dražice"		29_07			
	DPU zone poslovne namjene K1 4 Podhum		22_08		45_09	
	DPU areala "ELMAR" kč.1805/6 k.o. Dražice	18_02				
	DPU dijela zone Dubina	17_02				
	DPU zone Jelenski vrh, Jelenje	7_04			17_05	
	DPU dijela naselja Dražice-predio Dubina	9_02				
KASTAV (8)	DPU križanja prometnica Belići – Rubeš – Matulji i kompleksa građevina u zoni	19_01				
	DPU dijela naselja Rubeši	19_01				
	DPU dijela stambenog naselja Rešetari	13_02				
	DPU dijela stambenog naselja Čikovići	21_00			16_01	
	DPU povijesne jezgre Grada Kastva	21_99; 37_04**			23_99	22_07; 3_09; 25_10 -
	DPU poslovnog kompleksa Domeni	19_04				
	DPU stambeno-poslovnog kompleksa "Brestovica" na području Brestovica		53_06			
	DPU 8 groblja			42_12*		
Klana (2)	DPU dijela radne zone RZ-2 u Klani	8_00				
	DPU industrijske zone IZ 1	9_01				

	Marišćina					
Kostrena (1)	DPU Uvala Žurkovo			11_10*		
KRALJEVICA (4)	DPU 1 Šmrika centar			43_07*		
	DPU poslovne zone k-1 Žlibina	15_04			33_08*	
	DPU gospodarske namjene Kraljevica K2, Medomišljina – Briljeva		29_09			
	DPU zone ostale namjene Kraljevica O1, Medomišljina – Briljeva		29_09			
Lovran (1)	DPU naselja Lovranska Draga		28_12			
Matulji (8)	DPU groblja u Rupi	20_02			8_10	
	DPU 3 Zona društvenih sadržaja Brešća			30_09*		
	DPU 7 stambene zone Puhari		33_06			
	DPU centra Matulja	7_01			20_09	
	DPU radne zone R-1		38_10			
	DPU radne zone 10, Permani	5_99				
	DPU radne zone 2, Matulji	15_99			53_09	
	DPU uređenja dijela radne zone R-6		2_05			
Mošćenička Draga (4)	DPU Presika – Brseč	13_00	31_08***			
	DPU Žuntarovo – Brseč	6_02	31_08***			
	DPU Presika 1 – Brseč	6_02	31_08***		12_11	
	DPU Jir		23_05		8_08*	
NOVI VINODOLSKI (6)	DPU Centar Klenovice	21_98	10_08***		18_03	21_12
	DPU Autobusni kolodvor ulaz	24_99; 4_00**	41_07***			
	DPU Marina	21_00			26_12	
	DPU dio Obale Petra Krešimira IV.	26_96			21_00	
	DPU Sportsko rekreacijski centar Bahalin	21_98				
	PUP DPU Prisika	13_89			46_89	16_95; 32_06
OPATIJA (2)	DPU 1 središta naselja Ičići		8_11			
	DPU 2 Triestine			6_11*		
RIJEKA (43)	DPU dijela komunalno servisne zone Škurinje	10_02				
	DPU središta područja Krnjevo	19_02			13_08	
	DPU sportske dvorane na Kantridi	23_02				
	DPU središta područja Drenova	26_02				
	DPU dijela područja Zapadni Zamet	30_02			13_09*	
	DPU područje poslovno-trgovačkog centra na Pećinama	30_02				
	DPU pomorskog putničkog terminala	5_03				
	DPU uređenja dijela područja Škurinjska Draga	15_03				
	DPU povijesne jezgre Trsat	19_03	36_06***			
	DPU radno servisne zone na Rujevici	27_03				
	DPU trgovačkog i uslužnog područja radna zona Bodulovo	20_04				
	DPU stambenog bloka Rujevica		2_05			
	DPU stamb. podr. Škurinjsko Plase		6_05			
	DPU područja Benčić		36_06			
	DPU dijela stamb. podr. Zamet uz Ulicu braće Fućak		40_06; 43_06**			
	DPU zemaljskog putničkog terminala Zapadna Žabica		44_07			
	DPU Stari grad		26_08			
DPU dijela naselja Srdoči	2_01			26_08		

	DPU trgovačkog područja Martinkovac		41_08			
	DPU gradskog područja Pećine		13_09			
	DPU stambenog područja Martinkovac		18_09		27_12*	
	DPU stambenog naselja Trsat		29_09; 29_10**			
	DPU središnjeg gradskog parka Delta		6_12			
	DPU dijela stambenog područja Rastočine		21_10; 25_10**			
	DPU trgovačkog područja Rastočine			26_08*		
	DPU stambenog bloka u Ulici Franje Račkog			26_08*		
	DPU područja Vodovodne ulice			26_08*		
	DPU višestambenih građevina po programu POS-a na Donjoj Drenovi		29_10			
	DPU stambeno poslovnog bloka Malonji			13_09*		
	DPU dijela stamb. podr. Minakovo		44_09			
	DPU Stambenog područja Drenova Bok			41_10*		
	DPU stamb. nas. Rujevica			9_11*		
	DPU područja Sveučilišnog kampusa i KBC na Trsatu		29_05			
	DPU dijela šport.rekr.podr. Kantrida	12_04			2_05	11_10*
	DPU poslovnog bloka u Zvonimirovoj ulici	22_96			28_99	2_01; 51_06
	DPU Zagrad	10_99	36_06***			
	DPU centra Gornji Zamet	23_99			9_01	
	DPU dijela radne zone Škurinje Getro	1_00				
	DPU područja Potok	6_00				
	DPU Diračje	15_00				
	DPU zone ulaza u groblje Kozala	19_00				
	DPU dijela RZ II Billa	26_00				
	DPU dijela RZ 9 Mercator	6_01			6_05	
Vinodolska (1)	DPU povijesnog grada Drivenik	26_01				
Viškovo (25)	DPU dijela zone Halubjan		30_07		37_11	
	DPU sport.rekr. zone i dijela naselja u Ronjgima		30_05			
	DPU rekreacijskog centra u Marčeljima		8_05			
	DPU 13 Groblje G-2		37_11			
	DPU Društveni centar Viškovo i park Milihovo		30_05		2_07	
	DPU područja osnovne škole		30_07			
	DPU javnog parkirališta Milihovo	29_01				
	DPU Poslovni kompleks Ark-Mihelić		5_05		37_11	49_12*
	DPU Poslovni kompleks Filtom		2_05			
	DPU 20 Juraši		37_11			
	DPU 23 Vozišće		37_11			
	DPU 24 Ferenčić		40_12			
	DPU 25 Garići			30_08*		
	DPU zone RZ 7 Zona Gramat i Panon	6_02			26_03	
	DPU dijela špor.rekr. centra Marinići, prostor dječjeg vrtića	27_01				
	DPU dijela zone RZ 8 u Viškovu	31_03				
	DPU stamb.posl. građ.na k.č.	27_01				

	1552, 1553, 1554, 1555, 1556/1 u k.o. Marinići					
	DPU stambeno poslovne zone Adria metal	31_03				
	DPU zone Čakovečki mlinovi u zoni Marinići	26_03				
	DPU zone Drinkomatik u Jurašima	5_02				
	DPU zone doma za starije i nemoćne osobe	22_04				
	DPU dijela radne zone RZ-5 u Marčeljima/ DPU 6 Marovičino	23_02			15_04	30_08*
	DPU dijela zone centra u Viškovu sjeverno od Društvenog doma	6_03				
	DPU groblja G1		4_12			
	DPU naselja Ferenci			17_12*		

GRAD/ Općina (br. planova)	DPU (donesen ili u fazi izrade)	DPU FAZE IZRADE - osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE - liD (SN)	
		Odluka o donošenju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA O IZRADI	I. liD	II. liD; III. liD; IV. liD; Cilj. liD
GORSKI KOTAR						
Brod Moravice (0)						
ČABAR (0)						
DELNICE (3)	DPU "Centar II Delnice"		36_07			
	DPU dijela centra Delnica	12_03				
	DPU klizališta u Delnicama	30_04				
Fužine (3)	DPU dijela neizgrađenog GP naselja Vrata NA3_2		34_11			
	DPU 2 dijela izgrađenog GP naselja LičNA2_1_1		23_11			
	DPU 3 područje urbane komasacije			34_11*		
Lokve (4)	DPU 1 ugostiteljsko-turistička građevina Mrzla Vodica T1/1		16_10			
	DPU Ugostiteljsko-turistička građevina motel Jezero (T1/2)		48_09			
	DPU 4 kamp pod Špičunkom T3		16_10			
	DPU 5 gospodarsko-poslovna zona Homer K2		16_10			
Mrkopalj (3)	DPU 1 K4 asfaltna baza Mrkovac		29_10			
	DPU 5 turističkog naselja T2 1 u Sungeru		27_12			
	DPU 13 R2 Biatlonski centar Zagmajna		48_08			
Ravna Gora (1)	DPU ugos. turističke zone T1 Novi lazi		55_09			
Skrad (0)						
VRBOVSKO (2)	DPU 2 proizvodne namjene (I 7) Gomirje		27_12			
	DPU 4 Vrbovsko		27_10; 31_10**			

GRAD/ Općina (br. planova)	DPU (donesen ili u fazi izrade)	DPU FAZE IZRADE - osnovni plan (SN)			FAZE IZRADE - liD (SN)	
		Odluka o donošenju do 2005.	Odluka o donošenju od 2005. do 2012.	ODLUKA A O IZRADI	I. liD	II. liD; III. liD; IV. liD; Cilj. liD
OTOCI						
Baška (1)	DPU 2 groblja i proširenja groblja (G3) u naselju Batomalj			29_12*		

Dobrinj (0)						
KRK (12)	DPU kompleksa RED u zoni 29 na predjelu Sv.Petar u Gradu Krku		37_07			
	DPU dijela poslovne zone "Zone 29" na predjelu Sv.Petar u Gradu Krku 1		37_07		9_12	
	DPU Turci visoka zona u Gradu Krku	8_01; 03_02**			22_08	
	DPU dijela područja Radićeve ul. Grad Krk		23_05			
	DPU Zona 26 u Gradu Krku		32_06		41_11	
	DPU zone groblja u Gradu Krku	31_01				
	DPU areala Skomeršić u Zoni 32 i 33 na području Garbecaj u Gradu Krku	27_03			22_08	
	DPU Galija u Gradu Krku		50_06			
	DPU predjela "Mali Kankul" u Gradu Krku		50_07		3_13	
	DPU areala Toljanić – Karabaić – Grdinić u Zoni 34 na području Garbecaj Grad Krk	33_01			22_08	
	DPU dijela područja Kružnog toka i Ulice Slavka Nikolića u Gradu Krku		37_07			
	DPU areala Pahlić – Marušić u zoni 21 na području Kartec u Gradu Krku	33_01			6_03	22_08
Malinska-Dubašnica (1)	DPU Haludovo (T1-1 Haludovo, R-6 Haludovo – obala i R-1 Haludovo – izgrađeni dio		30_06; 2_07**			
Omišalj (4)	DPU 3 Pesja u Omišlju		55_08			
	DPU servisno uslužna zona Pušća	17_98			3_03	42_10; - - 48_12*
	DPU Mulic			31_09 *		
	DPU Centar Omišlja	7_98	17_08***			
Punat (0)						
Vrbnik (2)	DPU komunalno-servisne zone Zabrda			10_10 *		
	DPU Vrani, Vrbnik	19_99			18_05	
CRES (2)	DPU stambeno- poslovnog kompleksa Lungomare u Cresu	16_00	27_08***		5_01	
	DPU Ulika u Cresu	29_01	27_08***			
MALI LOŠINJ (8)	PUP Punta Šestavina Veli Lošinj	9_88	21_08***		6_92	
	PUP Kalvarija	5_89	21_08***		6_92	2_98
	PUP Bričina	6_90	21_08***		6_92	
	PUP Centar	1_93	21_08***			
	PUP Skladišno servisna zona Kalvarija	8_90	21_08***		6_92	
	PUP proširenje groblja Sv. Martin M. Lošinj	8_92	21_08***			
	PUP Parkiralište Veli Lošinj	34_94	21_08***		30_10*	
	Plan uređenja manjeg naselja Nerezine	32_94	21_06***			
Lopar (1)	DPU groblja G6 Lopar		16_08; 19_08**			
RAB (5)	DPU 1 groblja G1 Banjol		43_07			
	DPU 2 groblja G2 Mundanije		43_07			
	DPU 4 groblja G4 Kampor		43_07			
	DPU 5 groblja G5 Supetarska Draga		43_07			
	PUP Grada Raba (za podr. grads.groblja Rab)-VII liD		48_09			

Tumač oznaka:*50_10 - Broj Službenih novina PGŽ**50_10 - Odluka o donošenju**50_10* - Odluka o izradi u slučaju kada je plan u izradi**50_1 ** - Odluka o izmjeni odluke o donošenju**50_10*** - usklađenje s Uredbom o ZOP-u*

Izvor: Registar prostornih planova JU zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

3.4 PROVEDBA DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA I GRADNJE

Slijedom promjena koje su donijeli novi Zakon o prostornom uređenju i gradnji, koji je stupio na snagu 1. listopada 2007. i Zakon o zaštiti okoliša, koji je stupio na snagu 2. studenoga 2007, u Primorsko-goranskoj županiji osnovan je Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša, koji je započeo s radom 1. siječnja 2008. godine.

U Upravnom odjelu za graditeljstvo i zaštitu okoliša, u sjedištu u Rijeci, te ispostavama u Crikvenici, Delnicama, Krku, Malom Lošinj, Opatiji i Rabu, u razdoblju od 1.1.2008. do 31.12.2012. u radu je bilo ukupno 83.316 predmeta iz područja prostornog uređenja i gradnje, s time da je 7.825 predmeta preneseno iz Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji iz 2007. godine. U istom je razdoblju riješeno ukupno 77.048 predmeta.

U rješavanju predmeta Upravni odjel izdaje ukupno 24 vrste upravnih i neupravnih akata: lokacijske dozvole, potvrde parcelacijskih elaborata, rješenja o utvrđivanju građevne čestice, rješenja o uvjetima gradnje, rješenja o promjeni namjene građevine, rješenja o izvedenom stanju, uporabne dozvole, uvjerenja za uporabu građevine, potvrde samostalnih uporabnih cjelina, uvjerenja o vremenu građenja građevine, dozvole za uklanjanje građevina i rješenja za građenje te velik broj uvjerenja o podacima iz dokumenata prostornog uređenja, suglasnosti, potvrda, odgovora na predstavke i drugih očitovanja.

Osim izdavanja akata temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji, kao osnovnog propisa, Odjel je u slučajevima rješavanja predmeta koji se vraćaju po okončanju žalbenih postupaka odnosno nakon presuda Upravnog suda Republike Hrvatske primjenjivao i ranije važeće propise npr. Zakon o prostornom uređenju, Zakon o gradnji iz 2004. godine.

Od 2009. provodio se i antirecesijski Zakon o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja, kojemu je svrha omogućiti početak gradnje, prije svega, gospodarskih građevina u najkraćim rokovima. Rješenja za građenje mora se izdati u roku od maksimalno 45 dana, a takvih je rješenja do kraja 2012. godine izdano svega 142. Razlog malome broju podnesenih, pa onda i riješenih zahtjeva je u činjenici da su uvjeti za izdavanje rješenja za građenje riješeni imovinsko-pravni odnosi i pribavljeni svi posebni uvjeti nadležnih institucija. U navedenom razdoblju Odjel je proveo i sve postupke propisane Zakonom o turističkom i ostalom građevinskom zemljištu neprocijenjenom u postupku pretvorbe i privatizacije, a prema kojemu je rješavano pitanje uređenja vlasničkopravnih odnosa na građevinskom zemljištu koje u postupku pretvorbe i privatizacije nije procijenjeno u vrijednosti društvenog kapitala društvenih poduzeća u postupku njihove pretvorbe i privatizacije, i koje je i dalje u zemljišnim knjigama upisano kao društveno vlasništvo.

U kolovozu 2011. stupio je na snagu i Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama donesen sa svrhom uključivanja u pravni sustav nezakonito izgrađenih zgrada u Republici Hrvatskoj, te je zaprimljen veliki broj takvih predmeta (do isteka roka za podnošenje zahtjeva za legalizaciju 30. lipnja 2013. zaprimljeno više od 42.000 predmeta). Do konca 2012. zaprimljeno je 5.513 zahtjeva za legalizaciju, a do tada je riješen 1.481 zahtjev.

O radu i rezultatima rada Odjela izrađivana su detaljna izvješća te su redovito izvještavani nadležno Ministarstvo, Župan i Županijska skupština Primorsko-goranske županije te javnost. Stoga je u ovome Izvješću u tablici 12 dan samo kratki prikaz zaprimljenih i riješenih predmeta iz nadležnosti Odjela te prikaz propisa koji su primjenjivani u radu Odjela u naznačenom razdoblju.

Posebno treba naglasiti da je Primorsko-goranska županija u razdoblju od 2008. do 2012. godine učinila mnogo na odgovarajućoj kadrovskoj ekipiranosti Odjela te ostvarenju odgovarajućih uvjeta rada (uređenje prostora, nabava službenih vozila i opreme, posebice informatičke opreme).

Ostvareni su iznimni rezultati u informatičkoj obradi predmeta i povezivanju sustava za obradu predmeta s Registrom prostornih planova što je omogućilo kvalitetno praćenje provedbe dokumenata prostornog uređenja.

Unaprijeđena je komunikacija s građanima i drugim korisnicima javne usluge koju Županija pruža putem nadležnog Upravnog odjela. U tom smislu treba posebno istaknuti web - servis za korisnike koji omogućuje strankama uvid u stanje rješavanja njihovih zahtjeva te primanje informacija o statusu predmeta putem elektroničke pošte i SMS poruka. Podaci govore da građani puno koriste ovu mogućnost - primjerice, samo tijekom 2012. godine 56.939 korisnika pregledalo je 216.178 dokumenata što potvrđuje uspješno korištenje web-servisa.

Izvršno su prihvaćene i brošure kojima se željelo građanima olakšati snalaženje u brojnim propisima prilikom ishoda dozvola za gradnju i legalizaciju nezakonito izgrađenih zgrada. Vodič za gradnju (dva izdanja) na hrvatskome i engleskome jeziku (za strane investitore) kao i Vodič za ozakonjenje (legalizaciju) bespravnih građevina (dva izdanja) u tiskanom obliku dostupni su besplatno u sjedištu Županije i na svim lokacijama na kojima nadležni Upravni odjel djeluje, kao i na web-domeni www.graditeljstvo.pgz.hr. Za napomenuti je da je potkraj roka za podnošenje zahtjeva za legalizaciju Vodič objavljen i kao prilog u Novome listu.

Zadovoljstvo korisnika prati se putem web-anketa, a na lokacijama Upravnog odjela postavljani su i sandučići za pohvale, predstavke, prijedloge i pritužbe građana.

Sve navedeno nesporno potvrđuje da je u području izdavanja dozvola za gradnju u izvještajnom razdoblju, posebice otkako su ovi poslovi u nadležnosti Županije, postignut izniman napredak.

Tablica 12: Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, rješavanje predmeta prostornoga uređenja i gradnje u razdoblju od 1. 1. 2008. do 31. 12. 2012. g.

	Ukupno u radu (preuzeto iz Ureda državne uprave ukupno 7.825 predmeta)	Ukupno riješeno
Rijeka	15.644	14.385
Crikvenica	12.908	11.481
Delnice	6.963	6.709
Krk	17.814	16.752
Mali Lošinj	10.370	9.350
Opatija	13.645	12.786
Rab	5.969	5.585
Ukupno	83.316	77.048

Izvor: Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša

Za prostor Grada Rijeke, kao velikog grada, poslove izdavanja akata obavlja Odjel gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje. Sukladno izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 129/05) slijedom novih nadležnosti i ovlasti, Grad Rijeka osnovao je zaseban odjel za obavljanje upravnih poslova provedbe dokumenata prostornog uređenja i graditeljstva. Nadležnost i poslovi koji se u odjelu gradske uprave obavljaju su identični kako i u upravnom tijelu županije kako je naprijed navedeno, za teritorijalno područje Grada Rijeke.

Preuzimanjem navedenih poslova preuzeto je osam djelatnika iz Ureda državne uprave te je dodatno zaposleno deset djelatnika i formiran odjel sa 18 sistematiziranih i popunjenih radnih mjesta. Novom organizacijom rada prvenstveni cilj bio je uspostaviti učinkovito i pravovremeno izdavanje akata za gradnju. Pored preuzetih 1100 predmeta iz prethodne 2007. godine i daljnjeg zaprimanja novih predmeta, već u prvom kvartalu 2008. godine uspostavljeno je rješavanje predmeta u vrlo kratkim rokovima s riješenošću 85 do 90%. Učinkovitost i efikasnost u rješavanju zahtjeva nastavljen je i narednih godina te je u razdoblju od 2008. do konca 2012. godine zaprimljeno ukupno 12.629 predmeta i riješeno 11.562 predmeta što iznosi 91% riješenih predmeta.

U razdoblju od 2008. godine, a u cilju unapređenja rada te radi uspostave bolje komunikacije s građanima čime se omogućava lakše i jednostavnije pribavljanje potrebnih dozvola za gradnju, početkom 2009. godine unaprijeđena je aplikacija za evidenciju i rad na upravnim i neupravnim predmetima na način da je omogućen uvid u predmete podnositeljima zahtjeva putem web stranica. Također je omogućeno obavještanje građana o promjenama u postupku rješavanja njihovih zahtjeva slanjem obavijesti putem mail adrese korisnika ili putem SMS poruka. Prilikom podnošenja zahtjeva korisniku se dodjeljuje pristupni kod aplikaciji gdje u svakom trenutku može izvršiti uvid u sve faze rješavanja zahtjeva. Također se radi pomoći građanima redovito na web stranicama gradske uprave Grada Rijeke www.rijeka.hr objavljuju novosti vezano uz zakonsku regulativu i postupke izdavanja akata iz nadležnosti odjela. U tu svrhu tiskane su brošure vezano za pribavljanje dozvola za gradnju, rješenja o izvedenom stanju, te ostalim postupcima vezanim uz pripremu dokumentacije, pribavljanje dozvola i evidentiranja građevina u katastru i gruntovnici.

U prosincu 2012. godine zaprimljen je znatan broj zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju sukladno Zakonu o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama. Naime, dana 31.12.2012. godine bio je rok za predaju zahtjeva za legalizaciju građevina za koje je građevinska inspekcija izdala pravomoćno rješenje o rušenju. Samo u razdoblju od 15.12. do 31.12.2012. godine zaprimljeno je približno 600 predmeta zbog čega postoji velika razlika u odnosu na broj primljenih i riješenih predmeta legalizacije. Tokom 2013. godine na dan 30. lipnja 2013. godine zaprimljeno je sveukupno 8653 zahtjeva za legalizaciju objekata na području Grada Rijeke, te iako je ovo izuzetno opterećenje za rad Odjela, pravovremenom organizacijom i planom rada na rješavanju ovako velikog broja predmeta, očekuje se rješavanje ovih zahtjeva u većoj

mjeri do kraja 2015. godine. Do kraja 2016. godine planira se u potpunosti završiti postupak ozakonjenja zgrada za koje su podneseni zahtjevi za legalizaciju.

U tablici broj 13 dan je prikaz predmeta vezanih za izdavanje dozvola za gradnju i ostalih akata iz njihove nadležnosti za razdoblje 2008. do 2012. godine.

Tablica 13: Broj zaprimljenih i riješenih akata prostornog uređenja i gradnje za područje nadležnosti Odjela gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje za razdoblje od 1. 1. 2008. do 31. 12. 2012. g.

Grad Rijeka	Ukupno zaprimljeno	Ukupno riješeno
2008. godina	3.118	2.552
2009. godina	2.470	2.670
2010. godina	2.046	2.067
2011. godina	2.131	2.041
2012. godina	2.864	2.232
Ukupno	12.629	11.562
Grad Rijeka	Ukupno zaprimljeno - Legalizacija	Ukupno riješeno - Legalizacija
2011. godina	81	19
2012. godina	895	222
Ukupno	976	241

Izvor: Grad Rijeka, Odjel gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje

3.4.1 Inspekcijski nadzor

Područje djelovanja i broj građevinskih inspektora

Poslove inspekcijskog nadzora nad primjenom zakona i propisa koji uređuju građenje građevina i upotrebljivost građevinskih proizvoda, obavlja građevinska inspekcija Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja. Za područje Županije nadležna je PJ Rijeka koja je ustrojena na Odjel za Grad Rijeku i Odjel za Primorsko-goransku županiju. Područje nadležnosti je za cijelo promatrano razdoblje podijeljeno na jednak način, iako su se nazivi odjela/odsjeka u međuvremenu mijenjali. Broj inspektora nadležnih za područje Grada Rijeke i Županije se smanjio u odnosu na 2005. g. i trenutno iznosi za Grad Rijeku dva, odnosno za područje Županije pet.

Tablica 14: Postupanje građevinske inspekcije u PJ Rijeka za razdoblje 2005. do 2012. g.

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	UKUPNO
Broj zaprimljenih prijava/predstavki svih vrsta	1.499	1.203	1.641	850	1.193	1.321	1.424	2.138	11.269
Broj prijava početka gradnje	545	231	685	127	530	612	597	565	3.892
Broj prijava bespravne gradnje	954	972	956	664	663	696	586	621	6.112
Broj inspekcijskih pregleda (prvi i kontrolni)	909	862	876	616	834	985	855	688	6.625
Broj donesenih rješenja (sve vrste inspekcijskih rješenja)	315	327	280	224	283	341	266	290	2.326
Ukupan broj izvršenja rješenja (uklanjanja)	42	42	24	26	27	30	47	25	263

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja; Uprava za inspekcijske poslove

3.5 PROVEDBA ZAKLJUČAKA, SMJERNICA I PREPORUKA IZ PRETHODNOG IZVJEŠĆA O STANJU U PROSTORU ŽUPANIJE

3.5.1 Smjernice programa mjera iz Izvješća o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije 2004. godine

1. Uređenje sportsko-rekreacijskog kompleksa Platak:

U razdoblju koje pokriva Izvješće izrađen je i donesen Urbanistički plan uređenja za predmetno područje (UPU 11 - Sportski centar Platak R62, SN 9/11), te je izrađen program razvoja i projektna dokumentacija za dio planiranih zahvata.

2. Rekonstrukcija i dogradnja postojećeg automotodroma na Grobničkom polju:

Za predmetno područje je izrađen i donesen Urbanistički plan uređenja (UPU 10 - građevinskog područja SC Grobnik R61, SN 46/10), te se izrađuje Studija ekonomske i društvene opravdanosti organiziranja sportske priredbe »Superbike world championship Automotodrom Grobnik«.

3. Priprema za izgradnju akvarija i preseljenje Prirodoslovnog muzeja Rijeka:

Smjernica nije provedena.

4. Izrada katastra najvrednijeg poljoprivrednog zemljišta i programa zaštite tala:

U okviru izrade Prostornog plana Primorsko-goranske županije izvršena je valorizacija poljoprivrednih površina na području Županije. Najvrijednije površine uvrštene su u kategoriju osobito vrijednog obradivog tla.

5. Izrada karte erozije u Primorsko-goranskoj županiji:

Smjernica nije provedena.

6. Izrada programa mjera za smanjenje emisija u zrak:

Smjernica je provedena. Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša i Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije izradili su Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Primorsko-goranskoj županiji za razdoblje od 2009. do 2012. godine.

7. Izrada Odluke o граниčnim vrijednostima opasnih i drugih tvari za otpadne vode i tvari koje se ispuštaju u septičke i sabirne jame:

Smjernica je provedena. Donesen je Pravilnik o граниčnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 87/10) na državnoj razini koji uređuje ovo područje.

8. Izrada programa revitalizacije gradskih naselja Krk i Osor:

Smjernica nije provedena.

9. Izrada programa revitalizacije etnološke baštine doline Kupe:

Smjernica nije provedena.

10. Formiranje javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode:

Smjernica je provedena. Javna ustanova Priroda osnovana je odlukom Županijske skupštine 17. travnja 2001. g. (SN 9/01), i započela je s radom 2006. godine.

11. Provođenje postupka proglašenja zaštite endemske velebitske degenije uz provođenje mjera upravljanja i trajne zaštite:

Smjernica je provedena. Od 2007. g. područje staništa strogo zaštićene endemične vrste velebitske degenije (*Degenia velebitica*) - tj. Tomišina, Bukova i Vodna draga iznad Sabinja, uvršteno je u Nacionalnu ekološku mrežu (NN 109/07) pa su za očuvanje ove vrste na državnoj razini (Državni zavod za zaštitu prirode) propisane smjernice zaštite. Za potpunu zaštitu bilo bi nužno odrediti kapacitet posjećivanja područja. Ulaskom Republike Hrvatske u EU područje zaštite je uvršteno u europsku ekološku mrežu NATURA 2000, slijedom čega će se područje štititi prema Uredbi o ekološkoj mreži NATURA 2000.

12. Inventarizacija cretova i znanstvena obrada, provođenje postupka i mjera zaštite, te trajno održavanje uz monitoring staništa:

Smjernica se trajno provodi. Javna ustanova Priroda, u suradnji s Prirodoslovnim muzejom Rijeka, redovito provodi inventarizaciju cretova na području Županije. Najvažniji cretovi u Primorsko-goranskoj županiji, Trstenik i Sunger, su uvršteni u Nacionalnu ekološku mrežu (NN 109/07) te su obilježeni informativnim pločama. Nad njima se provode znanstvena istraživanja. U suradnji s Državnim zavodom za zaštitu, Prirodoslovnim muzejom i područnim šumarijama redovito se provode mjere zaštite održavanja i monitoringa staništa. U suradnji sa Šumarijom Klana na odvodnim kanalima creta, 2010. godine postavljene su pregradne brane radi revitalizacije ombrotrofnog dijela creta.

13. *Izgradnja do 2003. g. cestovnog čvora Rijeka u cijelosti kao nedjeljivu cjelovitost pravca Goričan - Zagreb - Rijeka - Luka Rijeka:*
Smjernica je provedena djelomično, nije izgrađena cesta D403, te dionica riječke obilaznice od Sv. Kuzma do Križišća. Opis provedenog u poglavlju II.4 Opremljenost prostora infrastrukturom od značenja za Županiju - Sustav cestovne infrastrukture.
14. *Usvajanje nove koncepcije željezničkog čvora Rijeka i iniciranje njegovog preprojektiranja radi hitne obnove, dogradnje i osuvremenjivanja danas već tehnološki i tehnički zastarjelih željezničkih postrojenja, te provođenje javne rasprave u jedinicama lokalne samouprave za usvajanje nove koncepcije:*
Smjernica je djelomično provedena. U Prostorno-prometnoj integralnoj studiji Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke određen je novi koridor željezničke pruge Rijeka - Zagreb. Elementi iz navedene Studije ugrađeni su u »novi« Prostorni plan Primorsko-goranske županije.
15. *U suradnji s Gradom Rijeka i Lukom Rijeka iniciranje i vođenje aktivnosti za stavljanje u funkciju zemaljsko-pomorskog putničkog terminala u Rijeci:*
Smjernica je djelomično provedena. Izgrađen je i stavljen u funkciju pomorski putnički terminal.
16. *Temeljem programa zaštite okoliša iniciranje sanacije onih dionica prometnica iz prioriteta: cesta D100 u zoni utjecaja na vode Jezera Vrana na otoku Cresu i ceste D8 u zoni utjecaja na izvorište Žrnovnica u Gradu Novi Vinodolski:*
Smjernica je djelomično provedena. Cesta D100 u zoni utjecaja na vode Jezera vrana izgrađena je potkraj 2006. godine kao obilaznica kojom će se izbjeći vožnja kroz mjesto Vrana, odnosno uz Vransko jezero, izvor pitke vode za cijelo cresko-lošinjsko otočje. Dužinom cijele dionice sagrađen je zatvoreni sustav odvodnje s tri separatora u kojima se otpadne vode fizički pročišćavaju te se odvodnim kanalima ispuštaju 500 do 1.000 metara izvan vodozaštitnog područja.
U tijeku 2013. godine započeti su radovi na rekonstrukciji ceste D8 u zoni utjecaja na izvorište Žrnovnica u Gradu Novi Vinodolski.
17. *Pripremanje izgradnje županijske ceste (ŽC5025) Rujevica - Marčelji:*
Smjernica je provedena i započela je I. faza izgradnje ceste. Cesta je prekategoriрана u državnu cestu D 427. Detaljan opis provedenog u poglavlju II.4 Opremljenost prostora infrastrukturom od značenja za Županiju - Sustav cestovne infrastrukture.
18. *Izrada programa razvoja županijskog prijevoza putnika uključujući sve prisutne kapacitete na kopnu i moru, radi smanjenja pritiska individualnog prijevoza na veća naselja:*
Smjernica nije provedena.
19. *Trajno djelovanje u stvaranju pretpostavki za veću sigurnost u prometu:*
Smjernica se trajno provodi kroz rad Savjeta za sigurnost prometa na cestama Primorsko-goranske županije.
20. *Urbanistički plan uređenja Mrzle Vodice:*
Smjernica je provedena. Izrađen je i usvojen Urbanistički plan vikend naselja Mrzle Vodice (SN 28/09).
21. *Urbanistički plan uređenja Lovran:*
Smjernica je provedena. Izrađen je i usvojen Urbanistički plan uređenja naselja Lovran (SN 16/09, 31/11 i 45/12).

3.5.2 Smjernice iz ocjene stanja u prostoru iz Izvješća o stanju u prostoru Primorsko-goranske županije 2004. godine

Smjernice su bile podijeljene za: namjenu prostora, gospodarenje prostorom, prirodne osobitosti i planske dokumente. Navedene su smjernice strateškog značenja i podržane su Prostornim planom Županije, prostornim planovima uređenja općina i gradova te se trajno provode.

4 PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

4.1 POTREBE, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA DALJNJEG ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU ŽUPANIJE S OBZIROM NA OKOLNOSTI, SEKTORSKA OPTEREĆENJA I IZAZOVE

- Sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine, u Županiji je uspješno uspostavljen sustav prostornog uređenja, te je pokazao značajne rezultate. Svi strateški planovi regionalne i lokalne razine (PPŽ, PPUO/G) su izrađeni u suglasju sa Zakonom. Također je u Županiji uspostavljen Informativni sustav prostornog uređenja.

- Utvrđena je potkapacitiranost jedinica lokalne samouprave u Županiji na poslovima prostornog i urbanističkog planiranja, odnosno unutarnji ustroj većine jedinica lokalne samouprave otežava kvalitetetno obavljanje poslova prostornog i urbanističkog planiranja. Suradnja na poslovima prostornog i urbanističkog planiranja je kvalitetnija s onim jedinicama koje imaju zaposlene djelatnike na navedenim poslovima. Zbog toga, u većini jedinica lokalne samouprave nije ostvarena zakonom određena obveza trajnog praćenja prostorne evidencije iz područja poslova prostornog i urbanističkog planiranja (Izvešća o stanju u prostoru i registri prostornih i urbanističkih planova), te je potrebna stalna suradnja Županije s jedinicama lokalne samouprave.
- Usporedbom Popisa stanovništva iz 2011. i 2001. godine te prethodnog Izvešća iz 1991. g. uočen je nastavak depopulacije Gorskog kotara što predstavlja značajno ograničenje daljnjeg razvoja Gorskog kotara.
- Usporedbom podataka iz Popisa stanovništva iz 2011. i 2001. g. te podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje iz 2005. i 2012. g. uočen je trend smanjenja zaposlenosti, a povećanja nezaposlenosti stanovništva, što osim gospodarskih ima i socijalne posljedice. Uočeno je povećanje stope nezaposlenosti kod visokoobrazovanih osoba, što je jedan od razloga »odljeva mozгова« iz Županije u ostale dijelove Republike Hrvatske, ali i izvan države.
- Utvrđeno je smanjenje prerađivačke industrije uz povećanje nezaposlenosti visokoobrazovanih i srednjoškolski obrazovanih stanovnika. Dovoljan broj stručnog kadra može omogućiti ponovni razvoj prerađivačke industrije u Županiji. Preporuka je revitalizacija postojeće gospodarske infrastrukture, napuštenih izgrađenih područja s već postojećom infrastrukturom, novom čišćom industrijom radi očuvanja prostornih resursa.
- U izvještajnom razdoblju je temeljem provedenih istraživanja iskazana potreba za planiranjem novih strateških infrastrukturnih građevina državnog i županijskog značenja. Stoga je potrebno stvoriti pretpostavke za njihovu provedbu izmjenama i dopunama dokumenata prostornog uređenja države putem Strategije i Programa prostornog razvoja Republike Hrvatske.
- Tijekom izrade Izvešća prepoznat je problem nesustavnog prikupljanja podataka za potrebe gospodarskih analiza, te za potrebe praćenja izgradnje infrastrukturnih objekata. Navedeni podaci nužni su dio za izradu strategija, planova i programa županijskog i lokalnog značenja.
- Analizom građevinskih područja za izdvojene namjene, utvrđeno je da su površine planirane za razvoj višestruko (tri puta) veće od danas izgrađenih površina istih namjena. Od ukupno planiranih 11.051 ha, samo 33% površina je izgrađeno. Navedeno dokazuje da nema realne potrebe za planiranjem dodatnih površina, već da treba težiti ka korištenju i privođenju namjeni već planiranih građevinskih područja, odnosno njihovoj preraspodjeli sukladno prostornom razvoju Županije.
- Utvrđeno je da je od svih planiranih građevinskih područja naselja izgrađeno 79%. Sagledavajući gustoću naseljenosti, utvrđeno je da u većini JLS nema potrebe povećavanja površina građevinskog područja naselja, već da treba težiti popunjavanju neizgrađenih površina unutar već postojeće izgrađene strukture naselja.

Ova teza proizlazi iz sljedećih razloga:

- povećava se gustoća stanovanja koja je trenutno bitno niža od realne gustoće znakovite za razvijene europske zemlje (40 st/ha),
- racionalnije se iskorištava već postojeća infrastruktura u naselju, a izgradnja nove infrastrukture je racionalnija jer se veže na već izgrađenu,
- prometna povezanost je kvalitetnija u smislu ostvarivanja manjih udaljenosti te bolje povezanosti važnih funkcija u naselju,
- ne dolazi do tendencije spajanja naselja koja je posebno izražena kod linearnih naselja,
- troškovi građenja i održavanja komunalnih građevina su manji,
- racionalizira se mreža javnih funkcija,
- postiže se bolja zaštita prostora.
- S obzirom na to da je 28% ukupne površine Županije pokriveno šumama, nesporno je da veliki razvojni i gospodarski potencijali Županije leže u korištenju šuma.
- S obzirom na to da 55% ukupne površine Županije čini more, te da je obala razvedena, nesporno je da veliki razvojni i gospodarski potencijali Županije leže u korištenju mora.
- Broj statističkih naselja bez stalno nastanjenog stanovništva se tijekom izvještajnog razdoblja povećao za 28%. Po Popisu stanovništva iz 2011. g. u Županiji postoji 46 statističkih naselja bez stalno nastanjenog stanovništva, dok je po Popisu stanovništva iz 2001. g. u Županiji bilo 36 naselja bez stalno nastanjenog stanovništva.

- Međupopisno razdoblje od deset godina je vremenski predugo i nedovoljno praćeno s analizama potrebnim za prostorno planiranje. Poznato je da razvoj određenog područja ovisi o broju stanovnika na tom području. Posljedično ovaj problem utječe na kvalitetu prostornog planiranja te gospodarski i prostorni razvoj Županije. Potrebno je trajno ili barem češće pratiti promjene broja stanovnika u Županiji, kako bi se mogle provoditi analize školoobvezatne populacije, srednjoškolske i studentske populacije, radnoaktivnog stanovništva, potrebne za izradu prostornih planova. Navedene podatke i analize (međustatističke procjene) prijašnjih godina je vodio Zavod za statistiku. Te je poslove potrebno regulirati propisima.
- Analizom funkcionalne opremljenosti središnjih naselja utvrđeno je da je potrebno preispitati sustav naselja razvojnih središta te ih prilagoditi novim potrebama.
- Uočena je neravnomjerna disperzija mreže ustanova socijalne skrbi u Županiji. Potrebno je mrežu ustanova socijalne skrbi formirati na način da se ona ravnomjernije disperzira po područjima Županije, odnosno putem dokumenata prostornog uređenja osigurati prostor po jedinicama lokalne samouprave za smještaj takvih građevina.
- Planirana autocesta Križišće - Žuta Lokva nije sagrađena, što će rezultirati daljnjim stvaranjem prometnih zastoja na crikveničko-vinodolskom području.
- Kašnjenje u izgradnji državne ceste D427 bitno otežava povezivanje naselja sjeverozapadno od Grada Rijeke s gradom i povezivanje CZGO Mariščina.
- Kašnjenje gradnje državnih cesta na otocima Rabu i Cresu usporava razvoj otoka (detaljnije u poglavlju 2.4 Opremljenost prostora infrastrukturom od značenja za Županiju - Sustav cestovne infrastrukture).
- Etape razvoja Luke Rijeka usko su povezane s definiranjem faza razvoja riječkoga željezničkog čvora. Stoga je nužno sagledati faze postupnog razvoja luke u funkciji ostvarenja tekućih i dugoročnih ciljeva i sukladno tomu odrediti pojedine faze izgradnje i modernizacije željezničkog čvora Rijeka. (detaljnije u poglavlju 2.4 Opremljenost prostora infrastrukturom od značenja za Županiju - Sustav željezničke infrastrukture).
- Kopnene prometne veze s lučkim terminalima su još uvijek manjkave i nedostatne osim nešto povoljnije situacije za terminal Brajdica u segmentu cestovnog prometa. Nedostaje izgradnja državne ceste D403 radi povezivanja budućeg terminala na Zagrebačkoj obali.
- Lučka suprastruktura nije zadovoljavajuće razine te se ne mogu kvalitetno održavati lučke djelatnosti (detaljnije u poglavlju 2.4 Opremljenost prostora infrastrukturom od značenja za Županiju - Luka Rijeka).
- Prepoznata je potreba povećanja iskorištenja Zračne luke Rijeka.
- Optička telekomunikacijska mreža na razini Županije nije dovoljno razvijena za zadovoljavanje Digitalne agende za Europu, odnosno omogućavanje svim europskim domaćinstvima pristup širokopojašnom internetu do 2013. g. Agendom je planirano da do 2020. g. bude omogućen svim europskim domaćinstvima pristup Internetu s brzinama od 30 Mb/s i bržim, a za najmanje 50% europskih domaćinstava omogućavanje Internet brzine iznad 100 Mb/s.
- Iako je Županija zadovoljavajuće pokrivena distribucijom električne energije, ne proizvodi se dovoljno energije da bi Županija bila energetska samoodrživa.
- Ostvareni su preduvjeti za razvoj plinske mreže na razini cijele Županije. Realizacija se odvija prema stvarnim potrebama te je do sada sagrađena plinska mreža za područje grada Rijeke, Kraljevice, Viškova, Kostrene, Bakra, Opatije, Crikvenice, Matulja, Jelenja i Općine Čavle.
- Za siguran i održiv sustav vodoopskrbe potrebno je razvoj usmjeriti na integraciju postojećih vodoopskrbnih podsustava Lokve, Novi Vinodolski i Rijeka te zasebnih podsustava otoka Cres, Lošinja te Raba.
- Prepoznata je potreba nastavka istraživanja novih izvorišta i zahvata vode od županijskog značenja radi osiguranja sigurnog i održivog sustava vodoopskrbe sukladno Vodoopskrbnom planu Primorsko-goranske županije. Potrebno je i sustavno pristupiti sanaciji vodnih gubitaka na glavnim objektima i u vodoopskrbnim mrežama.
- Sukladno Direktivi o pročišćavanju otpadnih voda, potrebno je nastaviti planiranje i izgradnju sustava prikupljanja i odvodnje otpadnih voda u Županiji i uravnotežiti ga sa sustavom vodoopskrbe.
- U Županiji je relativno malo poljoprivrednih površina, stoga je nužno intenzivirati razvoj sustava melioracijske odvodnje i navodnjavanja radi povećanja iskorištavanja poljoprivrednih površina.
- Uspostavljena je Nacionalna ekološka mreža (NEM) i obaveza ocjene prihvatljivosti zahvata te planova i programa za NEM.
- Sustav monitornoga okoliša je uspostavljen te je potrebno nastaviti sa sustavnim monitoringom okoliša po svim njegovim sastavnicama, te provoditi mjere zaštite okoliša. Za područja za koja su utvrđena onečišćenja potrebno je nastaviti s mjerama sanacije.

- Potrebno je osigurati bolju koordinaciju između subjekata održivog korištenja kulturne baštine kao razvojnog resursa Županije.
- Zahvaljujući prijenosu nadležnosti provedbe akata prostornog uređenja na županije, učinkovitost rješavanja predmeta, odnosno akata provedbe dokumenata prostornog uređenja je povećana, a zaostaci u rješavanju svedeni na minimum. Istodobno broj građevinskih inspektora za područje Županije ne osigurava učinkovitost provedbe Zakona o prostornom uređenju i gradnji.

4.2 OCJENA POTREBE IZRADE NOVIH I/ILI IZMJENE I DOPUNE POSTOJEĆIH DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA NA RAZINI ŽUPANIJE

Na temelju prepoznatih potreba, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja na prostoru Županije potvrđena je potreba izrade i donošenja novog Prostornog plana Županije.

Novi Prostorni plan koji je donesen na sjednici Županijske skupštine 12. rujna 2013. g. (SN 32/13), usklađen je s izmjenama i dopunama Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske. Sukladno izmjenama i dopunama Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, bit će potrebno uskladiti i ostale važeće dokumente prostornog uređenja u Županiji.

Osim novoga Prostornog plana Županije, potrebno je izraditi Prostorni plan područja posebnih obilježja dolina Kupe.

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji iz 2007. godine, utvrđene su jasne formalne obveze izrade znatnog broja urbanističkih i detaljnih planova uređenja (detaljnije u poglavlju 3.3.6 Urbanistički plan uređenja i u poglavlju 3.3.7 Detaljni plan uređenja). Treba istaknuti da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju i gradnji iz 2011. godine bitno smanjena obveza izrade UPU-a i omogućena realizacija zahvata na uređenom građevinskom zemljištu neposrednom provedbom temeljem planova šireg područja.

4.3 PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU

Temeljem izvršenih analiza provedenih tijekom izrade Izvješća pokazalo se da površine građevinskih područja zauzimaju tek nešto više od 3% ukupnog prostora Županije te da u samoj strukturi građevinskih područja prevladavaju površine naselja, dok su izdvojene namjene manje zastupljene. Manja zastupljenost drugih namjena očituje se pogotovo u izgrađenosti samih područja - najveći postotak izgrađenosti pokazuju površine naselja (79% izgrađeno) dok je od površina izdvojenih namjena izgrađeno tek 33%.

Veliki dio prostora Županije od posebnog je značaja te se štiti brojnim mjerama definiranim u prostornim planovima. Nacionalnom ekološkom mrežom obuhvaćeno je čak 269 lokaliteta i područja Županije, oko 17% površine štiti se ili je predloženo za zaštitu sukladno kategorizaciji Zakona o zaštiti prirode, a 32% kopnene površine Županije nalazi se u Zaštićenom obalnom pojasu. Na ovim prostorima planiranje površina za razvoj i uređenje provodi se prema strogim zakonskim ograničenjima.

Obalno područje posebno je osjetljivo zbog atraktivnosti gradnje, kako stambenih tako i gospodarskih objekata, što potvrđuje i činjenica da je najveći udio izgrađenih površina građevinskih područja smješten u području Priobalja i Otoka. Stupanjem na snagu Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12) pokrenuo se postupak provedbe ozakonjenja bespravno izgrađenih objekata te ja na području Županije zaprimljeno preko 42.000 predmeta. Veliki broj navedenih zahtjeva odnosi na gradnju na osjetljivom obalnom području.

U narednom periodu potrebno je analizirati izgrađenost infrastrukture na obalnom području, posebice izgrađenost sustava za odvodnju otpadnih voda u cilju zadržavanja kvalitete mora na području Županije.

Analizom prostorno planske dokumentacije konstatirano je da je na području Županije izrađeno 36 prostornih planova uređenja općina/gradova te još 46 njihovih izmjena i dopuna; 150 urbanističkih planova uređenja s 15 izmjena i dopuna te 162 detaljna plana uređenja s 41 izmjenom i dopunom. Prosječno vrijeme trajanja izrade Planova iznosi preko 25 mjeseci što ukazuje da je postupak izrade planova dugotrajan i skup. Stoga je u narednom periodu potrebno inicirati ubrzanje procesa izrade planova kao i smanjenje učestalosti njihovih izmjena i dopuna.

Slijedom očitovanja Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja glede postupaka građevinske inspekcije u vezi s bespravnom gradnjom (detaljnije u poglavlju 3.4.1.) prepoznato je da poslove inspekcijskog nadzora treba značajno osnažiti.

Na temelju prepoznatih potreba, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja prostora Županije u nastavku su navedeni prijedlozi mogućih aktivnosti s preporukama za unapređenje stanja u prostoru:

- Izraditi Razvojnu strategiju Primorsko-goranske županije za razdoblje od 2014. do 2020. g. kojom će se utvrditi ciljevi i prioriteti razvoja Županije. Između ostalog, posebno treba valorizirati i utvrditi smjernice za održivo gospodarenje šumama u Županiji (28% ukupne površine Županije) kao i integralno upravljanje morem i obalnim područjem (55% ukupne površine Županije). Također Razvojna strategija treba osmisliti poticajne razvojne mjere za područja posebnog državnog interesa radi sprečavanja depopulacije ovoga područja.

- Izraditi studiju napuštenih gospodarskih zona u Županiji s prijedlogom njihova ponovnog oživljavanja.
- Izraditi akcijski plan za ponovno oživljavanje područja u kojima nema ili je malo stalno nastanjenog stanovništva. Tim će se planom utvrditi aktivnosti i obveze dionika plana.
- U jedinicama lokalne samouprave jačati segment prostornog uređenja. Boljom organizacijom, dodatnom izobrazbom te povećanjem broja osoba koje rade na poslovima prostornog uređenja potrebno je poboljšavati kvalitetu izrade dokumenata prostornog uređenja.
- Osmisliti i uspostaviti sustav organiziranog prikupljanja podataka u županiji za potrebe izrade prostorno planskih dokumenata. Informacijski sustav stanja u prostoru treba sadržavati, osim informacija o stanju prostorno planske dokumentacije (Registar prostornih planova), podatke o infrastrukturi, o gospodarstvu i stanovništvu na razini Županije.
- Zbog različitog tumačenja pojmova koji se pojavljuju u prostornom planiranju, potrebno je pristupiti izradi dokumenata kojim će se jednoznačno odrediti značenje pojmova i standarda za područje prostornog planiranja.
- Utvrditi jasne kriterije gradnje građevina socijalne skrbi, te usvojene kriterije primijeniti u prostorno planskoj dokumentaciji čime će se omogućiti jednostavnija provedba i povećati broj građevina socijalne skrbi u Županiji.
- Dovršiti projekt povezivanja akata i dokumenata prostornog uređenja te uspostavljeni informacijski sustav proširiti na sve jedinice lokalne samouprave. Proširenjem informacijskog sustava omogućiti da se svi elementi potrebni za praćenje stanja i trendova u prostoru u Županiji sustavno prate. Zbog uočenih razlika u načinu dostavljanja prostorno planske dokumentacije, što bitno utječe na održavanje projekta povezivanja akata i dokumenata prostornog uređenja, potrebno je u projekt uključiti jedinice lokalne samouprave na području Županije. Time će se osigurati da jedinice lokalne samouprave prostorno plansku dokumentaciju dostavljaju u obliku prikladnom za unos u informacijski sustav.
- Jedna od temeljnih geodetskih podloga za izradu prostornih i urbanističkih planova je Hrvatska osnovna karta u mjerilu 1:5000. Ova karta za velike dijelove Županije nije ažurna. U suradnji s Državnom geodetskom upravom i jedinicama lokalne samouprave inicirati projekt izrade novih digitalnih karata Hrvatske osnovne karte, posebno za novo-urbanizirana područja Županije.

V. IZVORI PODATAKA

LITERATURA

- 1) Dr. sc. Ivan Lajić, Suvremeni demografski procesi u Primorsko-goranskoj županiji, 2011. g.
- 2) Elaborat: Analiza mreže građevina javnih ustanova - stručna podloga za izradu Plana (prosinac 2010. i ožujak 2011.)
- 3) Izmjene i dopune Vodoopskrbnog plana PGŽ (Institut IGH d. d, PC Rijeka, 2011. g)
- 4) Izvješće o stanju okoliša Primorsko-goranske županije za razdoblje 2006.- 2009. godine, Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša, Rijeka, 2011.g.
- 5) Izvješće o stanju prirode na području Primorsko-goranske županije za razdoblje 2005. - 2009. g., Primorsko-goranska županija, Javna ustanova Priroda
- 6) Prostorni plan Primorsko-goranske županije (SN 14/00, 12/05-ispravak, 50/06-ispravak, 8/09 i 03/11)
- 7) Prostorni planovi općina i gradova (GIS baza JU Zavoda)
- 8) Prostorno i prometno integralna studija Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije (Institut IGH d. d, 2011. g)
- 9) Rudarsko-geološka studija potencijala i gospodarenja mineralnim sirovinama na području Primorsko-goranske županije (HGI, Zagreb, 2012. g)
- 10) Separat za izradu Prostornog plana Primorsko-goranske županije: Analiza građevinskih područja, JU Zavod za prostorno uređenje PGŽ, 2010. g.
- 11) Separat za izradu Prostornog plana Primorsko-goranske županije: Zaštita voda, Blaženka Oreč i Višnja Hinić, Rijeka, 2011. g.
- 12) Separat za izradu Prostornog plana Primorsko-goranske županije: Zaštita mora, Sandra Trošelj Stanišić i Višnja Hinić, Rijeka, 2012. g.
- 13) Separat za izradu Prostornog plana Primorsko-goranske županije: Zaštita zraka, Ana Alebić Juretić i Višnja Hinić, Rijeka, 2011. g.

USTANOVE, KOMUNALNA I TRGOVAČKA DRUŠTVA I TIJELA DRŽAVNE, REGIONALNE (PODRUČNE) I LOKALNE RAZINE

- Čabranka d.o.o. Čabar
- Državni zavod za statistiku
- Energo d.o.o. Rijeka- FINA
- GKTD »Ivanj« d.o.o., PJ Odvodnja
- GKTD »Murvica« d.o.o., PJ Odvodnja
- HEP ODS d.o.o. Rijeka
- Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije, Zagreb
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Rijeka
- Komunalac d.o.o. Delnice
- Komunalac d.o.o. Opatija
- Komunalac d.o.o. Vrbovsko
- KTD »Fužine« d.o.o., PJ Odvodnja
- Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Uprava za inspekcijske poslove
- Ministarstvo pomorstva, prometa i veza
- Ponikve d.o.o. Krk
- PP HE Zapad, Rijeka
- TZ Kvarner
- Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze
- Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša
- Upravni odjel za regionalni razvoj, infrastrukturu i upravljanje projektima
- Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj
- Vodovod i čistoća Cres-Mali Lošinj d.o.o.
- Vodovod i kanalizacija d.o.o. Rijeka
- Vodovod Žrnovnica d.o.o.
- Vrelo d.o.o. Rab
- Županijska uprava za ceste Primorsko-goranske županije
- Sve jedinice lokalne samouprave

VI. KARTOGRAMI

- KARTOGRAM 1: Teritorijalno politički ustroj
- KARTOGRAM 2: Gustoća naseljenosti po jedinicama lokalne samouprave
- KARTOGRAM 3: Građevinska područja
- KARTOGRAM 4: Broj stanovnika po naselju (Popis 2001. g)
- KARTOGRAM 5: Broj stanovnika po naselju (Popis 2011. g)
- KARTOGRAM 6: Kopneno prometni sustav
- KARTOGRAM 7: Pomorsko prometni sustav
- KARTOGRAM 8: Sustav elektroničke komunikacije
- KARTOGRAM 9: Elektroenergetski sustav
- KARTOGRAM 10: Vodnogospodarski sustav
- KARTOGRAM 11: Područja vrijedne prirodne baštine
- KARTOGRAM 12: Nacionalna ekološka mreža
- KARTOGRAM 13: Vodozaštitne zone
- KARTOGRAM 14: Zaštićeni obalni pojas
- KARTOGRAM 15: Područja od posebnoga državnog interesa

POPIS KRATICA

- BDP - Bruto domaći proizvod
- BDV - Bruto dodana vrijednost
- CARDS - Community Assistance for Reconstruction, Development and Stability - Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju
- DGU - Državna geodetska uprava
- DPU - Detaljni plan uređenja
- FINA - Financijska agencija

GIS - Geoinformacijski sustav
GP - Građevinsko područje
GSM - Global System for Mobile Communications - Mreža digitalne mobilne telefonije
GUP - Generalni urbanistički plan
HAKOM - Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
HZZ - Hrvatski zavod za zapošljavanje
ICT - Information and communications technology - Informacijska i komunikacijska tehnologija
ISEV - Izmjena sustava električne vuče
ISPU - Informacijski sustav prostornog uređenja
JLS - Jedinica lokalne samouprave
MRS - Mjerno redukcijaska stanica
NEM - Nacionalna ekološka mreža
OIE - Obnovljivi izvor energije
PGDP - Prosječni godišnji dnevni promet
PLDP - Prosječni ljetni dnevni promet
PPPPO - Prostorni plan područja posebnih obilježja
PPUO/G - Prostorni plan uređenja općine/grada
PPŽ - Prostorni plan županije
PUK - Područni ured za katastar
PUO - Procjena utjecaja na okoliša
PORO - Program održivog razvitka otoka
SPUO - Strateška procjena utjecaja na okoliš
SJO - Sustav javne odvodnje
TEU - Twenty-foot equivalent unit. = 20 kontejnera - kontejnerski kapacitet broda mjeren u 20 stopnim ekvivalentnim jedinicama
UPU - Urbanistički plan uređenja
ZOP - Zaštićeni obalni prostor
ŽCGO - Županijski centar za gospodarenje otpadom